

Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

10.2.e

Datum

14 april 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Voorzitter	Marjolijn Sonnema
Secretaris	10.2.e
Crisisadviseur (DCC)	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	24 april 2020, 13.00 uur - 14.00 uur
Locatie	Telefonisch / crisisvergaderzaal 1
Aanwezig	10.2.e

1. PROCESAFSPRAKEN

- VZ licht toe dat het DBT bij elkaar is geroepen vanwege een positieve COVID-19 besmetting bij drie nertsen van een nertsenboerderij in Milheeze.
- VZ geeft aan dat het een nieuwe situatie betreft en nog veel onbekend is. Goed om beschikbare informatie te delen, een beeld te vormen van wat er aan de hand is en wat er moet worden uitgezocht.

2. BEELDVORMING

- NVWA licht toe dat drie nertsen van een nertsenboerderij in Milheeze door GGD positief zijn getest op COVID-19. Het bedrijf kent drie vestigingen waarvan er bij twee vestigingen een COVID-19 besmetting is geconstateerd.
- Op 10.1.d worden 9.000 nertsen gehouden, op 10.1.d worden 4.000 nertsen gehouden. Op de derde locatie waar geen besmettingen gemeld worden 9.000 nertsen gehouden.

- NVWA meldt dat 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted] De gezinsleden zijn niet officieel getest.
- 10.2.g [redacted]. Nog niet alle informatie is bekend, nadere vragen worden op de mail gezet. Contact met betrokken dierenarts verloopt wel goed.
- CVO vult aan dat bedrijf al langer kampt met ziekten onder nertsen zoals diarree. Dit was de aanleiding voor het testen. Nertsen hebben ook last van ademhalingsproblemen.
- Buitenlands personeel wat normaal gesproken op boerderij werkt is niet aanwezig. Enkel familieleden (15 jaar en ouder) helpen mee. Boerderij krijgt doorgaans geen bezoek (wordt afgehouden).
- CVO meldt dat de dieren momenteel hoog drachtig zijn en daarom meer contactmomenten tussen dier en mens plaatshebben dan normaliter.
- CVO geeft aan dat nog niet bekend is hoe besmetting is ontstaan. Er wordt momenteel en aankomend weekend aanvullend onderzoek gedaan. De verwachting is dat hier maandag (27 april) meer over gezegd kan worden.
- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
- NVWA geeft aan dat in de nabije omgeving geen andere bedrijven zijn (zorgboerderij op 750m.).
- CVO vult aan dat er geen reden is om te vermoeden dat het virus zich over grote afstanden kan verspreiden.
- DAD vraagt zich af op welke wijze de familieleden die nog werkzaam zijn in het bedrijf zich tot elkaar verhouden. **Actie: NVWA** zoekt uit of personeelsleden van het bedrijf die nog steeds doorwerken familie- of gezinsleden zijn.
- FEZ vraagt zich af of dit betekent dat COVID-19 moet worden gezien als een dierziekte. CVO geeft aan dat COVID-19 tot nu toe als humane ziekte is beschouwd. Nergens in de wereld is bekend dat dieren mensen besmetten. Onderzoek zal echter meer duidelijkheid geven.

---

1 Zie hiervoor bijlage factsheet pelshouderij

3. OORDEELSVORMING

CVO licht het voorstel voor een vervolgonderzoek van de besmette nertsenfarm in Milheeze in het kader van een nadere risico-analyse toe:

1. Helder in kaart brengen van de ziektegeschiedenis bij de dieren en van de eigenaren.
2. In kaart brengen van personen die in de afgelopen 4 weken op het bedrijf in contact zijn geweest met dieren.
3. Contacten van het bedrijf met andere nertsenbedrijven in de afgelopen 4 weken vastleggen.
4. Schets van de hallen binnen het bedrijf en binnen de hallen de verdeling van de dieren en leeftijdscategorieën maken.
5. Verder verspreid over het bedrijf verdachte dieren euthanaseren (of kadavers selecteren van dieren die net dood gegaan zijn na de verschijnselen) voor sectie en onderzoek op virus. Totaal aantal 20 dieren per locatie.
6. Een serosurvey van het bedrijf (geeft aanwijzingen hoe lang het er al zit en hoe de verspreiding zich ontwikkelt). Zestigmonsters per locatie, verspreid over de locatie (toont prevalentie van 5% met 95% betrouwbaarheid aan). Dit over 3 en over 6 weken herhalen.
7. Lucht/stofmonsters verzamelen in de stal en er buiten voor onderzoek naar virus (VGO protocol). Dit geeft aanwijzingen voor blootstelling medewerkers en omwonenden.
8. De derde locatie van dit bedrijf (Mortel) goed inspecteren op klinische verschijnselen en indien aanleiding verdachte dieren insturen voor onderzoek op SARS-CoV-2.
9. Omliggende nertsenbedrijven en bedrijven met contact met de besmette locaties goed inspecteren op klinische verschijnselen en indien aanleiding verdachte dieren insturen voor onderzoek op SARS-CoV-2.

4. BESLUITVORMING EN ACTIEPUNTEN

- **Actie: DAD, WIJZ, NVWA en VWS** zoeken uit wat het betekent om COVID-19 als besmettelijke dierziekte aan te wijzen.
- **Actie: DAD, WIJZ, FEZ en NVWA** zoeken uit in hoeverre het instellen van een meldplicht of aangifteplicht wenselijk is.

- **Actie: DAD, NVWA, VWS, RIVM** zoeken uit in hoeverre persoonlijke beschermingsmiddelen nodig zijn voor mensen werkzaam op nertsenboerderij.
- **Actie: DAD 11.1** (zie hiervoor bijlage factsheet pelsdierhouderij)
- **Actie: NVWA** zoekt uit of personeelsleden van het bedrijf die nog steeds doorwerken familie- of gezinsleden zijn.
- **Actie: RVO** zoekt uit wat een passende vergoeding zou zijn voor het bedrijf in het geval van euthanasie van nertsen.
- **Actie: CVO** vraagt na bij betrokken dierenarts of eigenaresse van het bedrijf vrijwillig zou willen meewerken aan onderzoek.
- **Actie: Regio** informeert de burgemeester van gemeente Gemert-Bakel over stand van zaken.
- **Actie: DC** stelt woordvoeringslijn en persbericht op.
- **Actie: DAD** stelt kamerbrief op.
- **Actie: DAD** informeert Europese Commissie en OIE.
- **BESLUIT:** DBT besluit morgen naar buiten te gaan middels Kamerbrief en persbericht.

5. AFSLUITING

- Aangezien er spoedig een aantal besluiten moeten worden genomen wordt het volgende DBT gepland voor dezelfde dag om 24 april 19.00 -20.00 uur.

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

16 april 2020

Kenmerk

DGA / 20119339

Bhm 20119349

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Kamerbrief COVID-19 en dieren

Parafenroute

DGA

Marjolijn Sonnema

DAD, directeur

Lieke Hendrix

DAD, MT-lid

10.2.e

CVO

10.2.e

BPZ-paraaf

Mede namens / met akkoord van minister van VWS

Aanleiding

In de brief van 31 maart jl. (Kamerstuk 21501-32-1230) ging u in op de acties die LNV heeft ingezet rondom de COVID-19 crisis en stipte u kort het onderwerp van de brief aan die nu voor u ligt. In deze brief informeert u de Kamer over de COVID-19 en een mogelijke relatie met dieren. U heeft daarvoor verschillende experts geraadpleegd. Er zijn de afgelopen weken door meerdere partijen in politiek en pers vragen gesteld over de rol van veehouderij in het ontstaan en verspreiden van zoönosen in brede zin, ook daar gaat u op in. De veterinaire inzet en samenwerking met de humane sector ten behoeve van de coronacrisis komt ook aan bod. U verstuurt de brief mede namens minister de Jonge van VWS.

Advies

U kunt akkoord gaan verzending de Kamerbrief, mede namens VWS en inclusief het DB-Z advies.

Kernpunten

- Deze brief verstuurt u samen met minister de Jonge van VWS op dinsdag 21 april 2020 en is ambtelijk afgestemd.
- **Buiten reikwijdte** [redacted]
- **butien reikwijdte** [redacted]

Ontvangen BPZ

- buiten reikwijdte

Toelichting onderzoek
buiten reikwijdte

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Datum

24 april 2020

Kenmerk

DGA / 20129029

nota

Brief aan Tweede Kamer over infectie van nertsen met
SARS-CoV-2

Kopie aan

Bijlage(n)

1

Parafenroute

DAD / Directeur

L. Hendrix

DAD / MT

10.2.e

CVO

10.2.e

BPZ-paraaf

Aanleiding

OP 24 april jl. werd bekend dat bij drie nertsen op een bedrijf in Noord Brabant SARS-CoV-2 is aangetoond. U informeert de Tweede Kamer van deze bevinding.

Advies

U kunt de brief aan de Tweede Kamer ondertekenen.

Kernpunten

- Er is bij drie nertsen op een bedrijf in Milheeze SARS-CoV-2 aangetoond.
- De dieren waren ter sectie aangeboden bij de Gezondheidsdienst voor Dieren voor verdere diagnostiek. De GD heeft ook getest op aanwezigheid van SARS-CoV2 vanwege de vermeende gevoeligheid van nertsen voor infectie.
- De betekenis van deze bevinding voor de huidige epidemie is nu niet bekend.
- In de brief geeft u de bevindingen weer en uw vervolgstappen.

Ontvangen BPZ

Woordvoeringslijn indien het nieuws eerder naar buiten gaat:

- Het klopt dat er besmettingen van het covid-19 virus zijn gevonden op een nertsensboerderij.
- De nertsens vertoonden verschillende ziekteverschijnselen waaronder ademhalingsproblemen.
- Op dit moment vindt er nader onderzoek plaats op het bedrijf. Het bedrijf is afgesloten voor bezoek. Zodra er meer bekend is, wordt de Kamer direct geïnformeerd.

Ter achtergrond:

- De besmettingen zijn vermoedelijk ontstaan door overdracht van mens op dier: medewerkers van het bedrijf kampten al eerder met symptomen die wijzen op covid-19.

DC advies minister:

- 11.1 [REDACTED]
- Na uw goedkeuring worden de kamerbrief met persbericht worden op zaterdag 25 april in de gepubliceerd.
- LNV zal via haar online kanalen aandacht geven aan het persbericht. Ook is er een Q&A opgesteld die gepubliceerd wordt op de website van het RIVM.
- Met alle betrokken organisaties is afgesproken dat woordvoering door LNV wordt gecoördineerd.
- DC belt gelijktijdig met het uitsturen van de kamerbrief met ANP/NOS en RTL om hen de situatie te duiden.
- In de komende dagen vindt er nader onderzoek plaats naar de bron van de besmetting 10.1.d [REDACTED], de overdracht van de ziekte tussen de dieren en of er besmetting van dier op mens plaatsgevonden heeft. Het advies is daarom om niet op beeld te reageren, maar de afweging pas te maken doen op het moment dat er meer duidelijk is (in de loop van volgende week) en er een concreet verzoek voorligt.

Redeneerlijn besmette nertsen risico voor volksgezondheid

- Er is bij drie nertsen op een bedrijf in Milheeze met ruim 9000 nertsen SARS-CoV-2 aangetoond.
- COVID-19 wordt veroorzaakt door het SARS-CoV-2 virus.
- De nertsen hadden maagdarm- en ademhalingsproblemen en zijn voor sectie aangeboden bij de Gezondheidsdienst voor Dieren voor diagnostiek.
- Aangezien de dieren negatief testen voor bacteriële ziekten heeft de GD ook getest op aanwezigheid van SARS-CoV2 vanwege de vermeende gevoeligheid van nertsen voor infectie.
- Op 16 april heeft er onder leiding van de directeur CiB een deskundigenberaad zoonosen (DBZ)plaatsgevonden om de het risico van infecties bij dieren voor de humane gezondheid te beoordelen
- Het DBZ heeft geconcludeerd dat transmissie van mens op dier mogelijk is maar dat de impact op humane gezondheid als verwaarloosbaar wordt ingeschat aangezien effectieve mens op mens transmissie de stuwende kracht van de epidemie is.
- 10.1.d
- In het licht van de waarschijnlijke besmettingsroute en het BB+DBZ advies wordt het nertsenbedrijf niet als een risico voor de volksgezondheid beschouwd.
- Het is desalniettemin van belang om te weten hoe de ziekte zich op het bedrijf ontwikkelt aangezien dit kennis oplevert over COVID-2 in dieren en de epidemiologie van de ziekte op dit bedrijf (mens-dier en dier-dier transmissie).
- Hiertoe worden monsters verzameld van zieke dieren voor virusonderzoek. Tevens worden monsters van gezonde dieren verzameld voor antistoffen zodat duidelijk wordt of dieren zonder verschijnselen ook geïnfecteerd kunnen zijn.
- Hierbij wordt ook algemene kennis vergaard over het gedrag van het virus dat ook van belang is voor de humane sector.
- Er is geen reden om aan te nemen dat het virus zich op andere wijze verspreidt dan het tussen mensen doet nl. via druppels of aerosolen en er is daarom geen reden om aan te nemen dat het virus zich over grotere afstanden zal verspreiden. Toch zullen uit voorzorg luchtmonsters genomen worden in de omgeving van het bedrijf.
- Resultaten van het onderzoek worden .... verwacht.

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 0610.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

24 apr. 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20129379

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Omschrijving

Verslag DAT / DBT aandacht- of crisisfase

Voorzitter DAT / DBT

Marjolijn Sonnema

Secretaris DAT / DBT

10.2.e

Crisisadviseur (DCC)

Dion Fenger

Vergaderdatum en -tijd

24 april 2020, 19.00 uur - 20.00 uur

Locatie

Telefonisch / Crisisvergaderzaal 1

Aanwezig

10.2.e

Afwezig

1. PROCESAFSPRAKEN

- Omwille van de tijdsdruk wordt het verslag van het DBT d.d. 24 april 13.00 uur bij een volgend DBT vastgesteld.

2. BEELDFORMING

Toelichting voortgang onderzoek bij pelshouderij (NVWA)

- Via dierenarts GD is contact gelegd met 10.2.e en is onderzoeksvoorstel besproken.
- 10.2.e
- Eventuele kadavers worden ingevroren zodat er goed onderzoek op verricht kan worden.
- Regio heeft contact gehad met burgemeester waaruit naar voren komt dat er onrust kan ontstaan in gemeente en regio als bekend wordt dat dit bedrijf getroffen is.

Toelichting gesprek Europese Commissie (CVO)

- CVO heeft gesproken met EC.
- Dilemma's geschetst en gemeld dat EC op de hoogte wordt gehouden.
- Gesprek liep voorspoedig.

Aanvulling beeldvorming

- NVWA meldt dat uitslagen van pcr-tests WBVR van de kadavers ook positief zijn.
- RVO heeft afgestemd met NVWA dat alle kosten die het bedrijf moet maken als gevolg van onderzoek door de NVWA worden afgehandeld.

3. OORDEELSVORMING

Meldplicht

- De meest gangbare weg om een gevaarlijke dierziekte aan te wijzen is door middel van artikel 15 van de Gwvd.
- Met de huidige kennis kunnen we niet beargumenteren dat dit een besmettelijke dierziekte is die ernstig risico met zich meebrengt voor dier- of volksgezondheid, waardoor het in deze fase van de epidemie is het niet logisch om COVID-19 bij nertsen op basis van artikel 15 meldingsplichtig te maken maar dat we hier mogelijk in een andere fase van de epidemie op terug willen komen.
- Op grond van artikel 31b, tweede lid, van de GWVD kan de Minister van LNV t.a.v. dieren die zodanige ziekteverschijnselen vertonen dat ze een gevaar voor de diergezondheid of de volksgezondheid kunnen opleveren, bepalen dat de houder verplicht is deze ziekteverschijnselen te melden, en dat hij moet meewerken aan onderzoeken van de NVWA.
- VWS meldt dat meldplicht met RIVM is besproken en die staan achter meldplicht.
- Discussie over hoe omschrijving van ziekteverschijnselen wordt opgenomen in bepaling wordt buiten vergadering om afgestemd tussen WJZ, DAD, NVWA.
- Stuk wordt aangepast en ligt morgen voor in schriftelijk DBT.

Persoonlijke Beschermingsmiddelen

- LNV heeft kort overleg gehad met VWS, RIVM en GGD.
- DAD meldt dat er nog aanvullingen per mail zijn binnengekomen, die moeten nog worden verwerkt.
- Lijn: alleen als besmetting is vastgesteld, is het advies om PBM te dragen.
- Sowieso als je klachten hebt, niet werken.
- Stuk wordt aangepast en ligt morgen voor in schriftelijk DBT.

Onderzoek bij getroffen bedrijf

- Wens van eigenaresse om bezoek aan het bedrijf na het weekend te laten plaatsvinden wordt gehonoreerd. Er is geen reden om hier druk op te zetten.
- Om de privacy van de eigenaresse en haar gezin zo goed mogelijk te waarborgen wordt in communicatie in algemene termen naar buiten getreden.

Redeneerlijn

- CVO licht redeneerlijn toe.
- Afspraak is om splitsing aan te brengen in conclusie DBZ (6e bullet) en een na laatste bullet over verspreiding via druppels of aerosolen.
- Opletsom van die twee dingen maakt dat wij concluderen dat het geen risico voor volksgezondheid is.
- Check bij RIVM of zij deze redeneerlijn steunen. VWS krijgt aangepaste versie en legt contact met RIVM.

Kamerbrief en persbericht

- Inhoud Kamerbrief in grote lijnen besproken bij overige onderwerpen zoals PBM, meldplicht en regeling.
- Aanvullen met procesinformatie (welke stappen hebben we gezet en hoe hebben we gehandeld).
- Kamerbrief wordt zaterdagochtend verder uitgewerkt.
- Persbericht en Q&A's worden eveneens zaterdagochtend verder uitgewerkt.
- VWS ondertekent mee met Kamerbrief, die lijn is belegd. BPZ LNV heeft al contact gehad met parlementair contactpersoon bij VWS.
- DAD stemt inhoud kamerbrief af met NCTV.
- DC stemt communicatie af met NKC.

Contact met Regio

Regio geeft vanavond terugkoppeling aan burgemeester Milheeze.

Voorzitter VR wordt morgen ingelicht.

4. BESLUITVORMING

Stukken die moeten worden aangepast/aangevuld en ter besluitvorming worden voorgelegd in eerstvolgend DBT:

1. Kamerbrief (DAD)
2. Redeneerlijn (DAD en CVO)
3. Persbericht en Q&A's (DC)
4. Conceptbericht aan pelsdierhouders (DAD/10.2.e
5. Instellen meldplicht (WJZ)
6. Factsheet pelshouderij (DAD/10.2.e)
7. Advies over PBM's (DAD/10.2.e

5. AFSLUITING

Rondvraag

- 11.1

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**
Departementaal Crisis Centrum

Ons kenmerk
BPZ-DCC /20129379

Datum volgende vergadering

- Zaterdag 25 april vindt om 12.00 uur schriftelijk DBT plaats.

Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 06-10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

25 april 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Voorzitter

Marjolijn Sonnema

Secretaris

10.2.e

Vergaderdatum en -tijd

25 april 2020, 13.30 uur - 14.30 uur

Locatie

Telefonisch

Aanwezig

10.2.e

1. PROCESAFSPRAKEN

- VZ geeft aan dat als gevolg van nieuwe ontwikkelingen het oorspronkelijk geplande schriftelijke DBT is vervangen door huidig telefonisch DBT.

2. BEELDVORMING

Kamerbrief Infectie van nertsen met SARS-CoV-2

- DAD geeft stand van zaken weer en licht de (concept)kamerbrief toe:
  - Op 23 april jl. heeft de Gezondheidsdienst voor dieren (GD) gemeld dat bij drie nertsen van nertsbedrijf in de gemeente Gemert-Bakel SARS-CoV-2 is aangetoond. Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) heeft dit ook bevestigd.
  - De besmetting van nertsen lijkt een geval te zijn van infectie van mens overgedragen op dier.

- Eerder heeft het DBZ aangegeven dat transmissie van mens op dier mogelijk is. De impact van besmetting bij dieren op humane gezondheid wordt als verwaarloosbaar ingeschat.
- Er is geen reden om aan te nemen dat het virus zich op dit nertsenbedrijf op andere wijze verspreidt dan het tussen mensen doet, namelijk via druppels of aerosolen over korte afstand.
- In het licht van bovenstaande beoordeelt het RIVM dat dit besmette nertsenbedrijf op dit moment geen extra risico voor de volksgezondheid oplevert.
- Het is van belang om te weten hoe de ziekte zich op het bedrijf ontwikkelt aangezien dit kennis oplevert over de epidemiologie van COVID-2 in dieren (mens-dier en dier-dier transmissie).
- Daarom zullen er monsters worden afgenomen van de dieren en luchtmonsters van de omgeving van het bedrijf. De planning is dat het gehele onderzoek eind mei is afgerond.
- De Minister heeft besloten een meldplicht in te stellen voor verschijnselen van besmetting met COVID-19 op nertsenbedrijven.
- **11.1** [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
- VZ geeft aan bekend te zijn met de situatie dat de mensen niet open staan voor interventie vanuit de overheid. Vandaar dat MIN LNV gisteren heeft besloten tot invoering van een wettelijke verplichting tot melden en medewerking.

3. OORDEELSVORMING

Extra maatregelen

- CVO meldt gisteren met Jaap van Dissel te hebben gesproken. Van Dissel deelt de lijn van de kamerbrief en staat achter invoering van meldplicht. Echter ziet van Dissel twee onzekerheidsfactoren:
  - Als gevolg van het hoge aantal dieren kan de hoeveelheid aan virusdeeltjes in de lucht mogelijk hoger uitvallen.
  - Gisteren een onderzoek verschenen waarin genetisch materiaal van het virus is aangetoond in fijnstof in Italië (geeft echter niet aan dat het virus levend is).

- CVO meldt dat het voorstel van Van Dissel is om uit pure voorzorg waarschuwborden in de omgeving te plaatsen om zo kwetsbare mensen te beschermen.
- Burgemeester meldt dat ontlasting van nerts in de omgeving wordt gebruikt voor uitspreiding over akkers van boeren en vraagt wat het risico hiervan is?
- CVO geeft aan dat ontlasting getest in experimenten voorlopig geen levend virus bevat.
- **Actie: WJZ** zoekt uit welke mogelijkheden er zijn om verspreiding van mest te verbieden.
- 11.1 [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].
- GGD meldt dat het betreffende bedrijf ook een Poolse tolk heeft aangevraagd (niet duidelijk of er arbeidsmigranten werkzaam zijn op het bedrijf).
- 11.1 [REDACTED]
[REDACTED]
- CVO meldt dat ruiming nu niet aan de orde is.
- WJZ meldt dat het huidige artikel geen bevoegdheid geeft voor ruiming.
- VZ meldt dat dit wel mogelijk wordt wanneer de ziekte als besmettelijke ziekte wordt aangewezen. Dat is nu niet aan de orde. Gekeken zal worden of in de brief iets kan worden opgenomen over niet aan de orde zijn van ruiming. **Actie: DAD en WJZ.**
- DAD geeft aan graag de mogelijkheid open te houden tot ruiming indien toekomstige onderzoeksresultaten wellicht negatiever uitpakken dan verwacht.

4. BESLUITVORMING EN ACTIEPUNTEN

- **Besluit: DBT** stemt in met de lijn van de conceptkamerbrief (onder voorbehoud van nadere uitwerking).
- **Besluit: DBT** stemt in met de uitwerking van een regeling waarin Sars-CoV-2 ziekteverschijnselen bij nerts worden aangewezen als ziekteverschijnselen (Meldplicht, meewerkingsplicht houder).
- **Besluit: DBT** stemt in met de aanvullende maatregel inzake plaatsing waarschuwborden (onder voorbehoud van nadere uitwerking).

- **Besluit:** DBT besluit om vanmiddag 17:00 een schriftelijke DBT ronde te houden waarin alle stukken voorliggen. Reactietijd hierop is vervolgens 30 minuten.

- **Actie: VZ, DAD, CVO, Gemeente, GGD, NVWA, WJZ en VWS, Provincie** kijken naar uitwerking aanvullende maatregel inzake plaatsing waarschuwborden.
- **Actie: DAD en WJZ** werken kamerbrief verder uit en kijken of in de brief iets kan worden opgenomen over niet aan de orde zijn van ruiming.
- **Actie: WJZ en DAD** stellen ontwerpregeling op.
- **Actie: DC, Provincies, Gemeente, GGD en RIVM** stemmen communicatie af.
- **Actie: DAD en DG** praten minister bij over laatste stand van zaken.
- **Actie: WJZ** zoekt uit mogelijkheden er zijn om verspreiding van mest te verbieden.

5. AFSLUITING

- Het volgende DBT zal schriftelijk plaatsvinden op 25 april van 17.00 – 17.30.

Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 06-10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

25 april 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Voorzitter

Marjolijn Sonnema

Secretaris

10.2.e

Vergaderdatum en -tijd

25 april 2020, 20.30 uur – 21.00 uur

Locatie

Telefonisch

Aanwezig

10.2.e

1. PROCESAFSPRAKEN

- VZ stelt voor de volgende agenda aan te houden:
  1. Stand van zaken COVID-19 besmetting Laarbeek;
  2. Uitwerking besluiten en lopende acties;
  3. Kamerbrief;
  4. Persbericht.
- Planning is om vanavond 22.30 de kamerbrief en persbericht uit te doen (Red: is inmiddels verschoven naar de volgende ochtend, d.d. 26-04 om 10.30).

2. BEELDVORMING

Stand van zaken COVID-19 besmetting Laarbeek

- CVO licht toe dat er vanmiddag een nieuwe melding is binnengekomen van een positieve COVID-19 besmetting op een nertsenboerderij in Beek en Donk (gemeente Laarbeek).
- De nertsenboerderij heeft 7500 dieren en kreeg deze week te maken met een hoger aantal sterfgevallen. De situatie was niet alarmerend, dierenarts dacht aan Coli of influenza. Toch dieren ook getest op COVID-19 en uitslag bleek positief.
- 10.1.d [REDACTED]. Dit maakt waarschijnlijk dat de infectie is overgedragen van mens op dier.
- VZ geeft aan dat nader onderzoek nodig is. Het bedrijf uit Laarbeek krijgt voor nu dezelfde aanpak als het bedrijf uit Gemert-Bakel.

Uitwerking besluiten en lopende acties

- VZ licht toe dat vanmiddag is besloten tot de plaatsing van waarschuwborden rondom het bedrijf in Gemert Bakel in een straal van 400m.
- Burgemeester Gemert-Bakel meldt de wegen voor fietsers en wandelaars binnen de afgesproken 400m af te sluiten, waarbij waarschuwborden worden geplaatst.
- VZ meldt dat dit besluit ook zal gelden voor het bedrijf in Laarbeek.
- NVVWA uit zorgen dat het bedrijf in Laarbeek vlakbij een provinciale weg ligt.
- Burgemeester Laarbeek checkt en geeft vervolgens aan dat een straal van 400m geen problemen oplevert.
- NVWA vraagt of er nog een passage in Kamerbrief kan worden opgenomen over een verbod op het afvoeren van mest. **Actie: DAD**
- NVWA vraagt of bedrijven beschikken over voldoende opslagcapaciteit voor het opslaan van mest?
- CVO meldt dat dierenarts heeft aangegeven dat het bedrijf in Gemert-Brakel over voldoende opslagcapaciteit beschikt voor één tot twee maanden.
- Opslagcapaciteit van het bedrijf in Laarbeek wordt nader bekeken.
- Provincie wijst op een verschil tussen het persbericht en de kamerbrief over de maatregelen. In het persbericht staat afsluiting van wegen, in de kamerbrief over plaatsing van borden. Tekst kamerbrief is meest actueel.

Kamerbrief

- VZ doet procesvoorstel en vraagt alleen fundamentele opmerkingen op kamerbrief te melden. Tekstuele aanpassingen kunnen na afloop van vergadering per mail worden doorgegeven.
- VWS geeft aan het zich te kunnen voorstellen dat met het uitbreken van een tweede COVID-19 besmetting maatregelen worden genomen op basis van art. 15.
- VZ en CVO geven aan dit punt te hebben overwogen maar dat in de redenering niet veel is veranderd. De situatie wordt nog steeds beschouwd als een infectie van mens op dier. Onderzoek bij bedrijven kan worden uitgevoerd op basis van huidig artikel 31b. Covid-19 besmetting bij nertsen is geen gevaar voor volks- of diergezondheid. Geen reden om strategie te veranderen.
- Burgemeester van Laarbeek vraagt hoe om te gaan met handhaving van 400m maatregel?
- GGD meldt een stappenplan te hebben uitgewerkt en te zullen delen. **Actie: GGD** deelt stappenplan inzake handhaving.
- NVWA geeft aan dat de bedrijven veel media aandacht kunnen verwachten en ondersteuning vanuit gemeente wellicht wenselijk is.
- DC en Provincie geven aan graag ondersteuning te bieden op het gebied van communicatie. **Actie: gemeenten, DC, Provincie en stemmen communicatie en ondersteuning nader af.**
- DAD voegt toe dat de NFE (Nederlandse Federatie van Edelpelsdierenhouders) heeft aangegeven geen pers te woord te staan en hen door verwijst naar LNV en overige instanties.
- DAD meldt met het oog op privacy dat de dorpen en gemeenten expliciet worden benoemd en vraagt of dat wenselijk is?
- VZ geeft aan dat in eerste instantie de lijn was om de locatie algemeen te houden. We zijn echter achterhaald door nieuwe ontwikkelingen met de noodzaak van plaatsen tot waarschuwborden.
- Burgemeester Gemert-Brakel meldt dat met het plaatsen van borden het lastig wordt de locatie geheim te houden.

- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
[redacted]

Persbericht:

- VZ constateert dat het persbericht nog enige aanpassingen behoeft als gevolg van laatste wijzigingen kamerbrief. **Actie: DC past persbericht aan.**
- GGD vraagt om journalisten duidelijk te maken voor welke vragen ze bij welke instantie moeten zijn.
- VWS checkt of zin over ruiming nog uit het persbericht wordt gehaald. VZ bevestigt dit.
- GGD en burgemeester van Laarbeek vragen om een duidelijke lijn van woordvoering te benoemen.
- NVWA meldt dat besmetting op bedrijf in Laarbeek moet terugkomen in persbericht.
- FEZ vraagt of het verbod op de afvoer van nertsen zou moeten terugkomen in het persbericht?
- Actie: DC wijzigt persbericht aan de hand van gemaakte opmerkingen.

Besluiten en actiepunten

- **Actie WJZ en DAD:** stellen regeling op waarin Sars-CoV-2-ziekteverschijnselen bij nertsen worden aangewezen als ziekteverschijnsel (meldplicht, meewerkingsplicht houder)
- **Actie: DAD en DC** passen kamerbrief en persbericht aan aan hand van opmerkingen aan en leggen deze aan minister voor, alles is gericht op versturen vanavond 22.30 (red: tijdstip van communicatie is inmiddels verschoven naar de volgende ochtend, d.d. 26-04 om 10.30).
- **Actie: VWS** informeert en neemt minister van VWS mee in besluitvorming.
- **Actie: allen** sturen tekstuele opmerkingen op kamerbrief en persbericht naar DCC.
- **Actie: DC, provincies en gemeente stemmen** communicatielijns af.

- **Actie: NVWA, GGD en gemeenten** stemmen contact af met de eigenaren van desbetreffende bedrijven.
- **Actie: DCC** stuurt definitieve versies van kamerbrief en persbericht naar DBT-leden.
- **Actie: DC** publiceert de regeling online zodra de minister akkoord is.
- **Actie: GGD** deelt stappenplan inzake handhaving.

Eerste tussenrapport SARS-CoV-2 bij besmette nertsbedrijven

10.2.e , projectleider

Namens de consortium partners

Wageningen Bioveterinary Research: 10.2.e

Erasmus Universiteit Rotterdam: 10.2.e

Gezondheidsdienst voor Dieren Deventer: 10.2.e

Universiteit Utrecht: 10.2.e

Met hulp van NVWA en GGD

04-05-2020

Achtergrond

Op donderdag 23 april en op zaterdag 25 april zijn er bij in totaal twee nertsbedrijven in Noord Brabant SARS-CoV-2 besmettingen vastgesteld. Bij een bedrijf had een persoon Covid-19 achtige verschijnselen en bij het andere bedrijf is medio maart bij één van de medewerkers Covid-19 aangetoond. Hoewel het meest waarschijnlijk is dat er virustransmissie heeft plaatsgevonden van mens naar dier (de nertsen) is meer inzicht in de epidemiologie, en de verspreiding tussen dieren en naar de omgeving noodzakelijk om eventuele interventie maatregelen afgewogen te kunnen nemen. Hiervoor wordt onderzoek uitgevoerd conform het projectplan (bijlage).

Doel van het onderzoek

Doel van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de verspreiding van het virus van mens op dier, tussen dieren, van dier op mens, de pathologie en de verspreiding in het milieu.

Voorlopige bevindingen

Het onderzoek op de nertsbedrijven is nog maar een week bezig, het aantal waarnemingen is nog beperkt, dus we moeten nog heel voorzichtig zijn met de interpretatie.

- 1) SARS-CoV-2 infectie kan leiden tot pneumonie bij nertsen en ook tot sterfte, maar de morbiditeit en mortaliteit is beperkt. Vooral de hoogdrachtige dieren lijken ziekteverschijnselen en sterfte te vertonen.
- 2) Op beide bedrijven lijkt het virus al meerdere weken aanwezig.
- 3) De verschillen tussen het virus dat op beide bedrijven aanwezig is tonen aan dat de bedrijven elkaar niet onderling hebben besmet en een verschillende besmettingsbron hebben gehad.
- 4) Het lijkt onwaarschijnlijk dat alleen mens op nerts transmissie heeft plaatsgevonden op de bedrijven. De variatie in het virus binnen de bedrijven wijst op transmissie tussen nertsen onderling.
- 5) Onder de nu bekende virusgenomen van Covid-19 patiënten in Nederland zijn geen sequenties aanwezig die ontstaan kunnen zijn uit de virussen die bij de nertsen op deze bedrijven zijn gevonden.
- 6) Op beide bedrijven is virus aangetoond in de inhaleerbare stof fractie in de stal en alhoewel onduidelijk is of dit virus nog infectieus is, wijst het op blootstelling van personen in de stal aan virus en is het belangrijk voorzorgsmaatregelen conform het GGD advies op te volgen.
- 7) Bij de eerste zes-uursmeting op NB1a en op NB2 werd geen virus aangetoond buiten de stal. In de komende weken zullen de resultaten van metingen over langere tijd en de detectielimiet van de methode beschikbaar komen.

Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 06-10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

8 mei 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Voorzitter

Lieke Hendrix (DAD)

Secretaris

10.2.e (DCC)

Vergaderdatum en -tijd

8 mei 2020, 10.30 uur – 11.30 uur

Locatie

Telefonisch / crisisvergaderzaal 1

Aanwezig

10.2.e

1. PROCESAFSPRAKEN

- Geen bijzonderheden

2. BEELDVORMING

Stand van zaken besmettingen/verdenkingen en onderzoek
nertsenbedrijven

Eerste bevindingen (rapportage bijgevoegd)

CVO licht stand van zaken toe:

- In totaal zijn bij drie nertsenbedrijven (Milheeze, Beek en Donk en Deurne) op vijf verschillende locaties positieve Covid-19 besmettingen vastgesteld.
- Bij deze bedrijven zijn drie verschillende monsters afgenomen:
  - 1) Virologische monsters (op alle vijf locaties)
  - 2) Serologische monsters (eerste drie locaties)

- 3) Luchtmonsters in de stal, direct naast de stal, op 10m afstand en op 80m afstand (eerste drie locaties)
- Resultaten klinisch, pathologisch en virologisch onderzoek:
    - Milheeze (2 locaties) en Beek en Donk: duidelijke klinische klachten (ziek, longontsteking en verhoogde mortaliteit). Alle monsters positief getest op het virus. Grote hoeveelheden virus aangetroffen (wel minder dan bij mensen).
    - Onderzoek bij 3de locatie in Milheeze (den mortel) geeft iets ander beeld. Hier is geen sprake van verhoogde mortaliteit en volgens eigenaar ook geen longproblemen. De dieren hadden wel longontsteking bij sectie. Nertsen zonder Covid-19 verschijnselen zijn positief getest.
  - Resultaten serologische monsters: alle monsters zijn positief getest.
  - Resultaten onderzoek luchtmonsters:
Geen positieve monsters buiten de stal. Binnen de stal monsters wel positief bevonden. Hoeveelheid virus niet genoeg om verder onderzoek te kunnen doen. PBM's worden beschikbaar gesteld voor werknemers.
  - Virus lijkt al langer aanwezig te zijn bij de bedrijven en komt overeen met periode van ziekteverschijnselen bij werknemers. Hoe overdracht is verlopen wordt voor zover mogelijk verder uitgezocht.
  - FEZ vraagt of werknemers inmiddels daadwerkelijk positief zijn getest op COVID-19.
  - GGD geeft aan dat vier werknemers van het bedrijf in 10.2.e positief zijn getest.
  - Provincie Noord-Brabant vraagt naar de wijze waarop de stallen gesloten zijn. Bij stallen met een opening tussen bijv. muur en dak zal lucht- en virusverspreiding naar verwachting van de provincie aannemelijker zijn.
  - DAD meldt dat alle pelsdierhouderijen als kenmerk hebben dat ze natuurlijk worden geventileerd en een open verbinding hebben.
  - CVO geeft aan dat er geen reden is om aan te nemen dat het virus zich anders verspreidt dan onder mensen (druppels binnen afstand van 1,5 – 2 meter).
  - CVO licht toe dat aanvullend onderzoek gedaan zal worden. De metingen zullen worden herhaald en ook langdurig worden gehouden (30 uur). In Milheeze is al een 30 uur meting gedaan met een negatief resultaat.

Nog uit te voeren onderzoek

- CVO meldt dat ook andere nertsenbedrijven in het gebied verder worden onderzocht. Het gaat daarbij om een screening van de bedrijven op

vrijwillige basis door middel van bloedonderzoek om te kijken of dieren op deze bedrijven mogelijk ook besmet zijn geraakt.

- Burgemeester van Laarbeek vraagt of de bedrijven met een positieve besmetting op slot gaan.
- CVO bevestigt en geeft aan dat eerst onderzoek moet worden gedaan/afgerond voor bedrijven weer open kunnen.
- VWS vraagt hoe groot de kans is dat bedrijven op vrijwillige basis meewerken.
- CVO geeft aan dat het onderzoek inderdaad in eerste instantie op vrijwillige basis gebeurt en een groot deel van bedrijven wil meewerken.
- WJZ licht toe dat de verplichting van een houder om mee te werken strikt genomen alleen geldt voor houders van dieren die de ziekteverschijnselen hebben.
- Burgemeester van Gemert-Bakel vraagt naar de hoeveelheid dode nertsen en of besmette dieren weer beter worden.
- CVO meldt dat steftecijfer twee keer hoger ligt dan normaal maar dat niet alle besmette dieren sterven, de meeste dieren met klachten worden gewoon weer beter. Klachten nemen af na een week. Er wordt onderzocht of de nertsen dan ook geen virus meer uitscheiden en antistoffen aanmaken. Dit is nodig om te bepalen wanneer de bedrijven weer vrijgegeven kunnen worden.
- Burgemeester van Gemert-Bakel geeft aan dat dit een belangrijk communicatiepunt is in het kader van de discussie over ruimen.
- Burgemeester van Deurne merkt in het kader van beeldvorming op dat in de regio de Q-koorts nog vers in het geheugen zit en dat besmette nertsenbedrijven dicht bij elkaar in de buurt liggen.
- CVO antwoordt dat de virussen op de bedrijven aantonen dat de bedrijven elkaar niet onderling hebben besmet en een verschillende besmettingsbron hebben gehad.

Tijdspad en communicatie

- 11.1
- Burgemeester van Laarbeek geeft aan dat communicatie twee weken geleden uitstekend is verlopen en vraagt verder aandacht voor de communicatie over de opeenstapeling van zaken die in de regio spelen (Q-koorts, luchtvervuiling etc.)

- Burgemeester van Deurne sluit zich hierbij en meent dat aandacht voor overige problematiek moet worden meegenomen in communicatie.
- Noord-Brabant vraagt in communicatie aandacht voor onvermijdelijke roep die gaat ontstaan om alle bedrijven in regio te testen.
- **buiten reikwijdte**
- DAD meldt dat het goed is om toe te voegen dat min LNV in Kamerdebat heeft toegezegd dat de link met Q-koorts te onderzoeken.
- GGD geeft aan link met Q-koorts te gaan onderzoeken.
- **Actie: GGD en DAD** stemmen af over de verschillende deelonderzoeken die lopen.

3. OORDEELSVORMING

Beoordeling RIVM resultaten lucht- en stofmonsters (irt 400 meter)

- CVO geeft aan dat eerste onderzoeksresultaten er gunstig uitzien maar nog vervolgonderzoek moet plaatsvinden (lopen nog 30 uur-onderzoeken, testen moeten nog twee keer worden herhaald). Volgende week volgt RIVM advies 400m maatregelen op basis van nieuwe resultaten.
- DAD meldt dat het RIVM-advies woensdag 13 mei wordt verwacht. Dat betekent dat de volgende maatregelen ook gelden voor de nieuw besmette bedrijven:
  - Dieren en mest niet afvoeren van bedrijf.
  - Burgemeesters stellen in een straal van 400m rondom het bedrijf een wandel- en fietsverbod in.
- Burgemeester van Deurne vraagt wanneer maatregelen ingaan.
- DAD meldt dat maatregelen kunnen ingaan na versturen Kamerbrief. **Actie: DAD en burgemeesters** stemmen af over tijdstip versturen kamerbrief en ingang maatregelen.
- DC stelt voor de goed bevallen communicatielijn van twee weken geleden tussen DC, gemeenten en GGD opnieuw te gebruiken. **Actie: DC** betreft communicatieadviseurs van gemeente Deurne in communicatielijn.
- **VZ concludeert** dat op de twee locaties waar nieuwe besmettingen zijn vastgesteld (Deurne en de Mortel) ook een 400m cirkel rondom het besmette bedrijf wordt ingesteld.

- Burgemeester van Gemert-Bakel geeft aan dat bij nieuwe besmetting in den mortel (3^e bedrijf in Milheeze) een ander nertsenbedrijf op 200m afstand lijkt te zitten. **Actie: NVWA en Burgemeester van Gemert-Bakel** zoeken uit of een ander nertsenbedrijf in straal van 400m ligt en stemmen communicatie met bedrijf af.

Mest: opslag en afvoer

- NVWA meldt dat op locatie Beek en Donk een probleem bestaat met de mestopslag omdat de mestput vol zit. Er wordt gekeken hoe dit op te lossen (mestcontainer plaatsen?).

Exit-strategie voor besmette bedrijven

- DAD geeft aan dat maatregelen op een bepaald moment weer moeten worden opgeheven en presenteert het voorstel dat met de onderzoekers verder uitgewerkt zal worden: 2 weken lang geen besmette dieren, dan nog eenmaal steekproef afnemen. Indien monsters negatief wordt het bedrijf vrijgegeven.
- Deze exit strategie zou voor alle besmette bedrijven van toepassing zijn. NVWA is vervolgens verantwoordelijk voor uitvoering en vrijgeven van bedrijven.
- Burgemeester van Gemert-Bakel veronderstelt dat er twee verschillende trajecten lopen. Graag onderscheid maken tussen traject binnen en traject buiten het bedrijf.
- CVO meldt dat het onderscheid zeker wordt gemaakt. Traject buiten het bedrijf wordt bepaald op basis van advies RIVM van 13 mei. Traject binnen het bedrijf kan langer duren.
- **VZ concludeert** dat exit-strategie met gemaakte onderscheid is vastgesteld.
- DAD meldt dat na het RIVM-advies opnieuw een DBT zal worden georganiseerd om te beoordelen hoe verder te gaan.

Communicatie

Kamerbrief (concept bijgevoegd)

- VZ verzoekt enkel grote opmerkingen te maken en kleinere opmerkingen na afloop van het overleg naar DCC te sturen. **Actie DCC:** verzamelt (kleine) opmerkingen op de conceptkamerbrief.
- Regio stelt voor om de passages over verschillende dieronderzoeken meer te clusteren.

- buiten reikwijdte [redacted]
[redacted]
[redacted]
- Noord-Brabant geeft aan niet goed in de brief te kunnen terugvinden dat een vervolgscreening gaat plaatsvinden bij besmette bedrijven en discussie moet worden voorkomen over de representativiteit van stalsystemen. Uitkomsten van deze onderzoeken zijn immers belangrijk voor toekomstige besmettingen.
- GGD meldt dat 400m regel expliciet moet worden gemaakt voor Deurne en dat het wellicht tijd wordt om in een volgend DBT meer aandacht te hebben voor humane gezondheid.
- DAD stemt in. **Actie: RIVM, VWS, GGD en LNV** leggen contact over humane gezondheidsaspecten.
- DAD meldt dat RIVM onderzoeksvoorstel doet voor luchtkwaliteit in breder verband (veehouderij is daar onderdeel van).
- buiten reikwijdte [redacted]
[redacted]
[redacted]
- DAD geeft aan dat opmerking over representativiteit wordt meegegeven aan onderzoekers.
- **VZ concludeert** dat kamerbrief op bovenstaande acties wordt aangepast.

Sectorpartijen

- **Actie: NVWA** neemt contact op met pelsdiersector over kamerbrief en aanvullende informatie.
- **Actie: DAD** treedt in overleg met andere veehouderijsectoren (inc. Dierenartsen en dierenbescherming) om bij te praten over ontwikkelingen.

Pers

- **Actie: DC** stelt persbericht en woordvoeringslijn op in afstemming met relevante partijen.

BESLUITVORMING EN ACTIEPUNTEN

- **Besluit:** VZ concludeert dat op de twee locaties waar nieuwe besmettingen zijn vastgesteld (Deurne en de Mortel) een 400m cirkel rondom het besmette bedrijf instelt waarbinnen niet mag worden gewandeld of gefietst.
- **Besluit:** VZ concludeert dat exit-strategie voor besmette bedrijven met onderscheid tussen binnen en buiten het bedrijf is vastgesteld.
- **Besluit:** VZ dat kamerbrief op bovenstaande acties wordt aangepast.
- **Actie: GGD en DAD** stemmen af over de verschillende deelonderzoeken die lopen.
- **Actie: DAD en burgemeesters** stemmen af over tijdstip verzending kamerbrief en ingang maatregelen.
- **Actie: DC** betreft communicatieadviseurs van gemeente Deurne in communicatielijnen.
- **Actie: NVWA en Burgemeester van Gemert-Bakel** zoeken uit of een ander nertsenbedrijf in straal van 400m ligt en stemmen communicatie met bedrijf af.
- **Actie: RIVM, VWS, GGD en LNV** leggen contact over humane gezondheidsaspecten.
- **Actie DCC:** verzamelt (kleine) opmerkingen op de conceptkamerbrief.
- **Actie: NVWA** neemt contact op met pelsdiersector over kamerbrief en aanvullende informatie.
- **Actie: DAD** treedt in overleg met andere veehouderijsectoren (inc. dierenartsen en dierenbescherming) om bij te praten over ontwikkelingen.
- **Actie: DC** stelt persbericht en woordvoeringslijn op in afstemming met relevante partijen.

5. AFSLUITING

- Volgend DBT zal plaatsvinden na RIVM-advies van 13 mei.

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 06-10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

14 mei 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Voorzitter

Marjolijn Sonnema (DG Agro)

Secretaris

10.2.e (DCC)

Vergaderdatum en -tijd

14 mei 2020, 17.00 uur – 18.00 uur

Locatie

Telefonisch / crisisvergaderzaal 1

Aanwezig

10.2.e

PROCESAFSPRAKEN

- Geen bijzonderheden.

2.BEELDVORMING

Stand van zaken besmettingen

- VZ geeft aan dat er geen nieuwe besmettingen bij nertsbedrijven hebben plaatsgevonden naast de eerder bekende besmette bedrijven.

Stof en luchtmonsters: uitslagen en RIVM beoordeling & advies

- CVO herinnert de DBT-leden dat bij de eerste serie bemonstering binnen de stal enkele monsters positief waren bevonden en buiten de stal niet. In de tweede serie bemonstering zijn binnen en buiten de stal geen positieve monsters gevonden.

- CVO licht toe dat het RIVM op basis van de onderzoeksresultaten concludeert dat het risico op besmetting buiten de stal verwaarloosbaar is.
- Burgemeester van Deurne vraagt of dat ook betekent dat er geen zieke dieren meer aanwezig zijn?
- CVO antwoordt dat er nog steeds zieke dieren in de stallen zijn en geeft aan dat de onderzoeksresultaten alleen laten zien dat in de lucht geen virus is aangetroffen.
- VZ vult aan dat de beschermingsmaatregelen binnen de stal nog steeds van toepassing zijn.

Voortgang onderzoek

- CVO licht toe dat er momenteel nog meerdere onderzoeken plaatsvinden. Nieuw is dat bij niet-zieke dieren antistoffen zijn gevonden. Dit betekent dat de dieren geïnfecteerd zijn geweest met COVID-19 en weer beter zijn geworden.
CVO meldt dat 3 van de 11 katten bij het bedrijf in Milheeze zijn getest op virus en antistoffen. Er is bij de katten geen virus gevonden, maar wel antistoffen (betekent dat zij ook geïnfecteerd zijn geweest).
- FEZ vraagt of de nertsen het virus via katten kunnen hebben kunnen krijgen?
- CVO antwoordt dat het niet valt te herleiden omdat er geen virus bij katten is gevonden. Echter is het waarschijnlijker dat het via mensen is overgedragen, maar dit is niet met zekerheid te zeggen.

3. OORDEELSVORMING

Stof en luchtmonsters: 400 meter maatregel

- CVO licht toe dat het RIVM op basis van de onderzoeksresultaten concludeert dat besmetting buiten dat stal verwaarloosbaar is en geen reden ziet om de 400m maatregelen te handhaven.
- VZ vraagt of dit geldt voor bestaande en nieuwe bedrijven?
- CVO geeft aan dat het ook voor nieuwe bedrijven geldt omdat in eerste en tweede ronde van bemonstering geen virus buiten de stal is aangetroffen.
- Burgemeester van Deurne vraagt wat term 'verwaarloosbaar' inhoudt? Daarbij wijst hij op de zorgen die leven in de regio en de beeldvorming naar burgers toe bij opheffen van de recent ingestelde maatregelen.

- Burgemeester van Gemert-Bakel is het eens met advies om maatregelen op te heffen en stelt twee vragen. Ten eerste vraagt de burgemeester naar de planning van communicatie in verband met informeren van de gemeenteraad. Ten tweede vraagt de burgemeester om handelingsperspectief op de verschillende onderzoeken in de regio.
- VZ geeft aan dat Kamerbrief pas morgenmiddag na MR en persconferentie kan worden verstuurd en communicatie daarna pas kan plaatsvinden.
- GGD en DAD constateren dat GGD, LNV, VWS en RIVM in werkgroepverband bij elkaar komen om onderzoeksagenda af te stemmen.
Actie: LNV neemt voortouw voor organiseren werkgroep voor afstemming onderzoeksagenda met VWS, GGD, RIVM en LNV.

Communicatie

Persbericht

- DC verstuurt conceptpersbericht naar DBT-leden rond na afloop van vergadering.

Kamerbrief

- VZ doet orde voorstel en vraagt om enkele grote opmerkingen ten aanzien van de Kamerbrief te adresseren. Kleine opmerkingen kunnen binnen half uur na afloop van DBT worden aangeleverd bij DCC. **Actie: DCC** verzamelt kleine opmerkingen op Kamerbrief.
- NVWA merkt op dat in de brief staat dat katten op het tweede bedrijf zijn getest. Het gaat echter om katten op het eerste bedrijf (Milheeze).
- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- CVO geeft aan dat RIVM-advies - huisdieren zoveel mogelijk binnenhouden bij COVID-19 klachten - gaat over huisdieren en op dit bedrijf gaat het niet om huiskatten.
- 11.1 [redacted]
[redacted]
- **Besluit: VZ** concludeert dat alle verwijzingen naar huiskatten uit de kamerbrief worden gehaald en het risico op besmetting van huiskatten wordt voorgelegd aan het RIVM.

- Regio stelt voor om passages over andere dieren dan nertsen te bundelen in de brief en vraagt of er nieuws is over onderzoeken naar andere dieren.
- **buiten reikwijdte** [redacted].
- Burgemeester Gemert-Bakel vraagt, nu de maatregelen worden opgeheven, hoe om te gaan met mogelijke nieuwe besmettingen in het kader van communicatie en privacy van eigenaren?
- NVWA licht toe dat in verband met 400m maatregel duidelijke communicatie nodig was. Nu de maatregel wordt opgeheven kan privacy van eigenaren weer worden geborgd.
- DAD geeft aan dat in kader van nieuwe besmettingen bij nertsen conform gewend wordt gehandeld. Er wordt een Kamerbrief opgesteld, het betreffende bedrijf en burgemeesters worden geïnformeerd, privacy wordt gewaarborgd. **buiten reikwijdte** [redacted].
- **VZ concludeert** dat bij nieuwe besmetting op nertsenbedrijf wordt gehandeld conform gewend en privacy meer wordt gewaarborgd. **buiten reikwijdte** [redacted].

4. BESLUITVORMING EN ACTIEPUNTEN

- **Besluit: VZ** **buiten reikwijdte** [redacted].
- **Besluit: VZ** concludeert dat de 400m maatregel wordt ingetrokken.
- **Besluit: VZ** concludeert dat verwijzingen naar bestaande adviezen over huiskatten uit de kamerbrief worden gehaald daar waar het specifiek gaat over de katten op het eerste bedrijf, wel zal het bestaande advies wat te doen met huisdieren in de brief worden opgenomen en het risico op besmetting van huiskatten wordt voorgelegd aan het RIVM.
- **Besluit: VZ** concludeert dat bij nieuwe besmetting op nertsenbedrijf wordt gehandeld conform gewend en privacy meer wordt gewaarborgd. In het geval van een besmetting bij konijnen komt DBT bijeen.
- **Actie: DAD** **buiten reikwijdte** [redacted].
- **Actie: LNV** neemt voortouw voor organiseren werkgroep voor afstemming onderzoeksagenda met VWS, GGD, RIVM en LNV.

- **Actie: DC** verstuurt conceptpersbericht rond na afloop van vergadering. Verzoek is snel te reageren.
- **Actie: DCC** verzamelt kleine opmerkingen op Kamerbrief.
- **Actie: DAD** past kamerbrief aan op basis van opmerkingen, houdt DBT-leden goed aangesloten op het proces en zorgt voor tijdige versturing van kamerbrief en persbericht (onder embargo).
- **Actie: DC** stemt communicatie af met lokale overheden.
- **Actie: Gemeenten Laarbeek, Gemert-Bakel en Deurne** stemmen tijdstip van opheffen maatregelen en weghalen borden onderling af.
- **Actie allen:** binnen half uur na vergadering aanleveren commentaar op de kamerbrief.

5. AFSLUITING

- DAD meldt dat zij morgenochtend (d.d. 15 mei) pelsdiersector bijpraten van hetgeen hier besproken.

Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 06-10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

18 mei 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Crisisoverleg aannemelijke COVID-19 besmetting van
dier op mens

Voorzitter

Carola Schouten (MIN LNV)

Secretaris

10.2.e (DCC)

Vergaderdatum en -tijd

18 mei 2020, 13.30 uur – 14.30 uur

Locatie

Blauwe zaal. ..

Aanwezig

10.2.e

Opening

- MIN LNV licht aanleiding van het overleg toe, geeft aan goed te willen doorgronden waar we mee te maken hebben en de handelingsperspectieven te willen duiden.
- DAD licht toe dat inhoudelijk drie punten van belang zijn om het over te hebben:
  1. Besmetting van nerts op mens
  2. Subklinisch aspect (doorgeven van ziekte zonder verschijnselen)
  3. Verwantschap virus tussen bedrijven Milheeze en Deurne

Verwantschap virus tussen bedrijven Milheeze en Deurne

- CVO geeft een toelichting op de virusboom die inzicht geeft in het moleculaire verwantschap van de virussen:
  1. Virusboom laat zien dat de genetische codes van het virus bij de bedrijven in Milheeze 10.2.e en Deurne dicht bij elkaar liggen. Het virus lijkt dus van dezelfde besmettingsbron af te komen.
  2. Niet duidelijk wat de gemeenschappelijke factor is. Het kan van mens zijn, maar lijkt onwaarschijnlijk omdat geen contact tussen

twee bedrijven bestaat. Ondanks dat bedrijven op 1500m afstand van elkaar liggen, lijken zij geen link met elkaar te hebben.

3. Er wordt nader onderzoek gedaan naar rol van katten in mogelijke overdracht.

- 10.2.e

Besmetting van nerts op mens

- CVO licht toe dat het AO-Z het aannemelijk acht dat overdracht heeft plaatsgevonden van nerts naar mens bij een van de bedrijven:
  - Zit volgtijdelijkheid in onderzoek (virus van medewerker is zo gemuteerd dat het later moet zijn ontstaan dan bij nertsen).
  - Besmette medewerker is actief met nertsen in stallen bezig geweest nog voordat ontdekking heeft plaatsgevonden zonder PBM's.
  - Virus lijkt al langer aanwezig op bedrijf.
- CVO geeft aan dat de kans ook bestaat dat de medewerker is aangestoken door andere (positief bevonden) gezinsleden. Echter, bevatten zij niet genoeg virus voor analyse.
- CVO geeft aan dat nader onderzoek naar het humane virus in het postcodegebied wordt gedaan.
- CVO licht toe het niet met zekerheid valt te zeggen dat besmetting van nerts op mens is overgegaan, slechts aannemelijk.

Subklinische overdracht van virus

- CVO geeft aan de virus al langer aanwezig is op de onderzochte bedrijven. Op de 10.2.e in Milheeze zijn dieren positief getest op COVID-19 zonder ziekteverschijnselen.
- CVO licht toe dat momenteel een meldplicht is voor bedrijven met verhoogde mortaliteit of ziekteverschijnselen. Het kan echter zijn dat bedrijven wel geïnfecteerd zijn maar geen verschijnselen hebben. Van belang om nertsenbedrijven breder te screenen.
- DAD merkt op dat voor het screenen van alle nertsenbedrijven momenteel geen juridische basis is. Dit zou kunnen worden afgedwongen, maar dat betekent dat er een 'ernstig gevaar voor dier- of volksgezondheid' moet zijn.
- DAD schetst twee opties:

- buiten reikwijdte

- buiten reikwijdte

- 11.1

Handelingsperspectieven

- DG agro schetst een aantal handelingsopties voor het nemen van preventieve maatregelen:
  - Adviseren van gebruik van PBM's voor werknemers op nertsenbedrijven.
  - Advies voor huisdieren in COVID-19 huishoudens aanscherpen.
  - GGD contactonderzoek uitbreiden naar huisdieren.

- 11.1

- DAD geeft aan dat naast het lopende postcodeonderzoek de volgende maatregelen (kunnen) worden genomen:
  - Screening van nertsenbedrijven, eventueel verplicht.
  - Onderzoek naar katten op bedrijven in Milheeze en Deurne.
  - Onderzoek naar honden.

- 11.1

- 11.1

- 10.2.e

11.1

Acties en besluiten

- MIN LNV geeft aan morgen (d.d. 19 mei) – aansluitend op MCCB – graag opnieuw te willen overleggen en daarbij het volgende te willen zien:
  1. Overzicht van lopende onderzoeken en brede scala aan handelingsperspectieven.
  2. Opvatting vanuit de regio meenemen in voorbereiding.
  3. Voorstel voor planning en proces ten aanzien van kamerbrief en persconferentie etc.
- **DG AGRO** stelt voor om DBT in tweevoud te organiseren om partners uit de regio goed mee nemen. Vanmiddag (d.d. 18 mei) een informierend DBT, morgen (d.d. 19 mei) een besluitvormend DBT.
- **MIN LNV** informeert MCCB over stand van zaken.

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 06-10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

18 mei 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Voorzitter

Marjolijn Sonnema (DG Agro)

Secretaris

10.2.e (DCC)

Vergaderdatum en -tijd

18 mei 2020, 17.00 uur – 18.00 uur

Locatie

Telefonisch / crisisvergaderzaal 1

Aanwezig

10.2.e

1. PROCESAFSPRAKEN

Opening

- VZ excuseert zich voor het last-minute organiseren van het DBT. Vanmiddag 12.09 is echter advies binnengekomen van het Afstemmingsoverleg Zoonose (AO-Z) over de onderzoeksresultaten wat aanleiding geeft tot spoedig overleg.
- VZ geeft aan dat de planning is twee DBT's te organiseren. Dit wordt een informatief DBT, waarin het doel is iedereen te voorzien van de laatste informatie. Vervolgens is er morgenmiddag een besluitvormend DBT.

2. BEELDVORMING

- VZ leest de samenvatting van het advies van het AO-Z voor:

- *Er zijn twee nieuwe locaties met COVID-19 aangetoond. Nertsen kunnen COVID-19 ook subklinisch doormaken. De huidige meldingsplicht geldt voor bedrijven waar kliniek is. Het aanvullend onderzoek moet inzicht geven in hoeverre er andere bedrijven besmet zijn.*
- *Bij een met SARS-CoV-2 besmette medewerker van een van de bedrijven is het aannemelijk dat deze door de nertsen is besmet. Deze overdracht zou dan hebben plaatsgevonden door blootstelling tijdens verblijf in de stallen, en betekent niet dat het risico op blootstelling voor omwonenden daarmee veranderd is. Eventuele uitgebreidere transmissie tussen mensen en nertsen wordt mbt sequentieanalyses van besmette humane gevallen in beeld gebracht.*
- *Het AO-Z adviseert uitgebreider te screenen (buiten de 10 km zone), en om over meer mogelijkheden te beschikken bedrijven te screenen, ook degene die niet vrijwillig meewerken.*
- *Het is van belang om de uitscheiding in stallen en faeces te vervolgen, ook in bedrijven die subklinisch zijn, om het humaan risico op blootstelling te kunnen inschatten*
- *Het is van belang de dynamiek van COVID-19 op nertsenbedrijven te volgen om te beoordelen of nertsen niet een nieuw, cq blijvend reservoir vormen welke bijdraagt aan circulatie onder mensen.*
- *Het is belangrijk om de rol van katten bij potentiële transmissie tussen bedrijven verder te onderzoeken.*
- *Aangezien aanvullende onderzoeksresultaten met betrekking tot besmettelijkheid van faeces en screening van andere bedrijven op korte termijn verwacht worden acht het SO-Z aanvullende maatregelen op andere nertsenbedrijven op dit moment niet nodig.*
- VZ geeft aan dat drie punten van belang zijn om te bespreken:
  - Aannemelijke besmetting van nerts op mens.
  - Subklinische overdracht van het virus
  - Relatie katten – nertsen

Aannemelijke besmetting van nerts op mens.

- CVO licht toe:
  - Eerder is het SARS-CoV-2 virus gevonden op nertsenbedrijven waar ook eigenaren en medewerkers ziekteverschijnselen hebben gehad.
  - In het aanvullende onderzoek is gekeken naar de genetische code van de virussen bij nertsen, katten en mensen en de mogelijke

verwantschap. Van de vier geteste mensen blijkt er bij drie mensen niet genoeg virus aanwezig te zijn voor analyse.

- Een besmette medewerker 10.2.e bleek wel genoeg virus te hebben voor analyse. De genetische code van het virus lijkt erg op de genetische code van het virus dat is gevonden op het bedrijf in 10.2.e
- Op basis hiervan, de volgtijdelijkheid die uit het genetische codes kan worden herleid en de inschatting wanneer symptomen zichtbaar waren, heeft het AO-Z geconcludeerd dat het aannemelijk is dat overdracht heeft plaatsgevonden van nerts naar mens.
- CVO geeft aan dat op dit moment nader onderzoek wordt gedaan naar het humane virus in het postcodegebied. Dit zou meer licht kunnen schijnen op de relatie van het virus van de besmette medewerker met virussen in de omgeving.
- GGD vraagt wanneer de uitslagen van het postdoconderzoek bekend zijn?
- CVO geeft aan dat de uitslagen morgenmiddag, uiterlijk woensdagochtend bekend worden.

Subklinische overdracht van het virus

- CVO licht toe dat bij bedrijf in de Mortel (10.2.e van bedrijf in Milheeze) SARS-COV-2 is aangetoond bij nertsen ondanks dat er geen klinische verschijnselen aanwezig waren. Onderzoek naar genetisch materiaal bevestigt ons eerdere vermoeden dat virus als langer op bedrijf aanwezig is geweest.
- GGD vraagt of naast de ingestelde meldplicht nu ook vrijwillige controles worden uitgevoerd bij nertsenbedrijven?
- CVO antwoordt bevestigend.
- VZ licht toe dat we nu op het punt staan om te kijken of vrijwillige controles misschien wel verplicht zouden moeten worden.

Relatie katten – nertsen

- CVO licht toe dat onderzoek laat zien dat de genetische codes van het virus bij de bedrijven in Milheeze (10.2.e) en Deurne dicht bij elkaar liggen. Het virus lijkt dus van dezelfde besmettingsbron af te komen.
- Niet duidelijk wat de gemeenschappelijke factor is. Het kan van mens zijn, maar lijkt onwaarschijnlijk omdat geen contact tussen twee bedrijven

bestaat. Ondanks dat bedrijven op 1500m afstand van elkaar liggen, lijken zij geen link met elkaar te hebben.

- Er wordt nader onderzoek gedaan naar rol van katten in mogelijke overdracht.
- Het aanvullende postcodeonderzoek kan laten zien of de genetische code breder voorkomt in de humane populatie.
- Burgemeester van Laarbeek vraagt zich af of de eerdere conclusie, dat virusverspreiding via de lucht verwaarloosbaar wordt geacht, nog steeds van toepassing is?
- VZ geeft aan dat deze conclusie nog steeds overeind staat. In twee onderzoeken buiten de stal is geen virus aangetroffen, geen reden om aan te nemen dat virus zich anders verplaatst dan onder mensen. Daarnaast geeft ook het AO-Z aan dat 'het risico op blootstelling voor omwonenden onveranderd blijft'.
- Burgemeester van Deurne vraagt hoe groot het postcodegebied is dat wordt meegenomen in het onderzoek? **Actie: DAD en NVWA** zoeken de grootte van het postcode gebied uit.

3. OORDEELSVORMING

- DAD presenteert range van maatregelen waarover nagedacht kan worden:
  1. Verplichte screening op alle nertsenbedrijven. Ten eerste vanwege de besmetting van nerts op mens en bescherming van werknemers. 11.1
  2. Vrijwillige screening van nertsenbedrijven. Screening is ook in het belang van de gezondheid van medewerkers. Vereist medewerking van de sector.
  3. Uit voorzorg adviseren van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen voor alle nertsenbedrijven (in plaats van alleen de besmette bedrijven. Het AO-Z heeft vooralsnog gemeend dat geen aanvullende maatregelen nodig zijn. Afstemming met RIVM, GGD en VWS is noodzakelijk.
  4. Aanvullende maatregelen voor besmette bedrijven. Bijvoorbeeld bedrijven volledig afsluiten voor katten, of een bezoekersverbod instellen.

- Pagina 5 van 7

- DAD geeft aan de communicatie heel nauw luistert. In eerdere kamerbrieven en uitingen aangeven dat er nu geen aanwijzingen zijn dat dieren een rol spelen in verspreiding van virus naar mensen. Nu is er wel een aanwijzing, maar niet 100% zeker.
- DAD licht toe dat we altijd hebben gezegd dat het risico om besmet te worden door je huisdier klein is (conform RIVM oordeel). Dit risico is nog steeds klein. Maar de zorgen van burgers zullen waarschijnlijk toenemen door deze berichtgeving. Daarom van belang goed te kijken naar communicatie.
- GGD vraagt zich af of de kamerbrief morgen al uit moet? Er loopt nog aanvullend onderzoek.
- DAD geeft aan dat postcodeonderzoek meer duiding geeft en dinsdagmiddag of woensdagochtend wordt verwacht.
- Noord-Brabant merkt op dat het vanuit communicatief oogpunt van belang is aan te duiden dat het hier gaat om wilde katten en niet om huiskatten. Katten, gaat hier over wilde katten.
- Noord-Brabant geeft aan dat bericht veel onrust kan doen veroorzaken in regio en goed moet worden gekeken naar openbare orde en veiligheid.
- VZ geeft aan graag Kamer snel te willen informeren – mede gelet op Hemelvaart – en doet een beroep op de DBT-leden vertrouwelijk op te gaan met informatie.
- VZ geeft aan dat morgen een lijst met mogelijke maatregelen wordt geagendeerd voor het DBT.
- REGIO meldt dat bij verplichte screening alle nertsbedrijven ook andere regio's buiten Noord-Brabant moeten worden meegenomen.
- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
- VZ geeft aan bewust te zijn van de gevoeligheid.
- **Actie: DC** schakelt met regio en stemt communicatie en Q&A's af.
- VWS geeft aan dat besmetting van nerts op mens erg waarschijnlijk is.
- FEZ vraagt in hoeverre zwervkatten een gevaar vormen voor bedrijven cq. boerderijdieren die niet besmet zijn en buiten reikwijdte [redacted]
[redacted]
[redacted]

- CVO geeft aan onderzoek naar zwervkatten loopt.
- WJZ merkt op dat het van belang is goed te kijken naar de juridische kant van het verhaal. Als we kiezen voor een andere verplichting en wettelijke basis moeten we dit in lijn brengen met de antwoorden op de Kamervragen die nu voorliggen.
- VZ geeft aan dat de Kamervragen nog even worden aangehouden.

4. ACTIES EN BESLUITEN

- **Besluit:** morgen besluitvormend DBT van 16.00 – 17.00.
- **Actie: Regio** bespreekt onderling welke adviezen mee te geven.
- **Actie: DC** schakelt met regio en stemt communicatie en Q&A's af.
- **Actie: DAD, GGD en Burgemeester Gemert-Bakel** stemmen lijn af op welke manier bedrijven worden geïnformeerd.
- **Actie: DAD en NVWA** zoeken de grootte van het postcode gebied uit.
- **Planning:** streven blijft kamerbrief uiterlijk woensdagochtend te versturen.

5. AFSLUITING

- Het volgende DBT zal morgen (d.d. 19-05) van 16.00 – 17.00 plaatsvinden.
- De samenvatting van het overleg met AO-Z zal worden gedeeld DBT-leden.

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**
Departementaal Crisis Centrum

Behandeld door

10.2.e

T 06-10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

19 mei 2020

Kenmerk

BPZ-DCC / 20118500

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Departementaal Beleid Team

Voorzitter

Marjolijn Sonnema (DG Agro)

Secretaris

10.2.e (DCC)

Vergaderdatum en -tijd

19 mei 2020, 16.00 uur – 17.00 uur

Locatie

Telefonisch / crisisvergaderzaal 1

Aanwezig

10.2.e

1. PROCESAFSPRAKEN

Opening

- VZ opent de vergadering en geeft aan dat de agenda en de conceptkamerbrief zojuist zijn rondgestuurd.
- Verzoek is om nu vooral inhoudelijk naar Kamerbrief te kijken. Na afloop vergadering wordt nog een slag gemaakt.

2. BEELDVORMING

Beeldvorming uit de regio

- Burgemeester van Gemert-Bakel geeft aan vanmorgen overleg te hebben gehad met collega's uit de regio:

- Het beeld wat leeft in regio is dat de impact van voorgenomen besluiten groot is en dat zorgen bestaan of iedereen die impact in ziet.
- De impact is met name groot op persoonlijk vlak voor nertsenhouders, zorgen over privacy. Verzoek is daarom in de communicatie het probleem generiek aan te vliegen.

3. OORDEELSVORMING

Kamerbrief

Eerste deel Kamerbrief

- RIVM vraagt hoe informatie uit Kamerbrief herleidbaar is naar besmette medewerker in verband met privacy?
- VZ geeft aan dat in Kamerbrief melding wordt gemaakt van ‘medewerker van een besmet bedrijf’. Eerder in Kamerbrief aangegeven dat op drie bedrijven en vijf locaties onderzoek wordt gedaan. Het lijkt erop dat we niet verder kunnen anonimiseren, maar sta open voor goede suggesties.
- VZ stelt voor dat burgemeesters lijn afspreken met drie bedrijven dat ‘op één van de bedrijven één persoon besmet is geraakt en dat bij verdere vragen geen commentaar wordt gegeven. **Actie: burgemeesters** zoeken contact met nertsenhouders over communicatie met media.

Besmette medewerker in relatie tot subklinische infecties

- DAD licht toe dat twee conclusies van het AO-Z hier zijn samengenomen en geduid. Verder worden de voorgenomen maatregelen uitgelicht waarvan enkele nog op PM staan. De belangrijkste maatregelen zijn:
  - Verplichte screening op alle nertsenbedrijven in Nederland gecoördineerd door NVWA.
  - Het verloop van infecties op nertsenbedrijven intensief volgen om te onderzoeken in hoeverre het virus het bedrijf blijft of niet.
  - Aanwijzen van Sars-CoV-2 als besmettelijke dierziekte, bij ministeriële regeling.
  - Bezoekersverbod voor besmette bedrijven.
  - Een advies aan nertsenbedrijven ervoor te zorgen dat katten het bedrijfsterrein niet binnenkomen of verlaten. In praktijk nog erg ingewikkeld, NVWA kijkt met sector hoe te organiseren.

- Aanvullend postcodeonderzoek naar de 'genetische stamboom' van besmette mensen uit de omgeving (gaat naar andere plek in de brief).
- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
- VZ geeft aan dat volksgezondheid uiteraard voorop staat: wanneer belangrijke onderzoeksresultaten over volksgezondheid bekend zijn wordt er meteen gehandeld.
- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
- NVWA is het hiermee eens en staat in contact met de nertsvereniging over hoe dit het beste aan te pakken.
- DAD geeft aan dat onderzoeksresultaten aanleiding geven voor het gebruik van de zoönose besluitvormingsstructuur en zal dit nog toevoegen aan Kamerbrief, abusievelijk nog niet opgenomen.
- VWS bevestigt dat humane kant inderdaad volledig is aangehaakt en VWS vanaf nu de regie zal overnemen LNV.
- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
- VZ snapt gevoeligheid maar geeft ook aan niet het beeld te willen wekken dat de situatie wordt onderschat.
- Burgemeester van Gemert-Bakel geeft aan dat brief erg is aangevlogen vanuit procedure en onderzoek. Als we het virus als een zoönose aanmerken komt de ruimingsvraag op, wat veel teweeg zal brengen in regio. Communicatie van groot belang voor burgers en eigenaren.
- DAD werkt aan een formulering waarin opmerkingen van DBT-leden worden meegenomen.

Boerderijkatten en Covid-19

- DAD licht passage uit Kamerbrief toe en geeft aan dat het handelingsperspectief hier vooral is gericht op aanvullend onderzoek en het advies katten op en van het bedrijfsterrein te houden.
- CVO geeft aan dat onder experimentele omstandigheden het virus overdraagbaar is onder katten. Hoe dat in normale omstandigheden

plaatsvindt is nog niet duidelijk. Van belang om te beseffen dat het doorgaans om individuele katten gaat, waardoor de infectiedruk veel lager is dan het geval in bijvoorbeeld stallen.

- VZ benadrukt belang van onderscheid tussen boerderijkatten (zwerfkatten) en katten die als huisdier worden gehouden in communicatieboodschap.
- DAD zal in de Kamerbrief aanvullen dat het risico op besmetting door huisdier erg klein is.
- 11.1 [REDACTED]
- VZ geeft aan dat daarom de screening voor alle nertsenbedrijven verplicht is gesteld.

Proces

- VZ licht toe dat kamerbrief enige aanpassingen behoeft. **Actie: DAD** past Kamerbrief aan.
- Vanavond wordt Kamerbrief nogmaals rondgestuurd onder DBT-leden. **Actie: DBT-leden** reageren op nieuwe versie Kamerbrief. Vervolgens zal Kamerbrief vanavond nog uitgaan.
- RIVM meldt dat Jaap van Dissel ook graag naar Kamerbrief kijkt in verband met de technische briefing in Tweede Kamer morgen.
- VZ geeft aan dat briefing in Tweede Kamer morgen op hoofdlijnen plaatsvindt. Volgende week volgt een uitgebreidere briefing.
- VZ licht toe dat conceptpersbericht en Q&A's zojuist zijn rondgestuurd onder DBT-leden. **Actie: DBT-leden** reageren binnen een uur na afloop vergadering zodat beide stukken vanavond uit kunnen worden gepubliceerd.
- GGD vraagt of communicatielijn landelijk wordt opgepakt? In verband met bescherming van de privacy van de medewerker is het niet handig als alleen zijn gemeente hierover publiceert.
- DC geeft aan dat persbericht en Q&A's zijn opgesteld waar door de regio uit geput kan worden. Ook kan verwezen worden naar Rijksoverheid.nl. Specifieke vragen over lokale situaties zijn echter best te beantwoorden door gemeenten.
- **Actie: DC** komt met aanvulling op de reeds rondgestuurde Q&A's wanneer Kamerbrief uit is.
- **Actie: WJZ en DAD stellen een regeling op.**

4. ACTIES EN BESLUITVORMING

- **Besluit: het DBT** komt de volgende maatregelen overeen welke ter advies zullen worden voorgelegd aan beide ministers:
  1. Verplichte screening van alle nertsenbedrijven in Nederland.
  2. De bestaande regels voor de besmette bedrijven worden uitgebreid met een bezoekersverbod.
  3. Uitbreiden van meldingsplicht nertsen bij ziekteverschijnselen.
  4. Aanscherping advies besmette nertsenbedrijven om ervoor te zorgen dat katten de bedrijven niet kunnen binnenkomen of verlaten.
  5. Besluitvormingsstructuur voor zoönose in werking stellen.
- **Actie: burgemeesters** zoeken contact met nertsenhouders over communicatie met media.
- **Actie: DAD** past Kamerbrief aan.
- **Actie: DAD en WJZ** stellen een regeling op (aanwijzing besmettelijke dierziekte).
- **Actie: DBT-leden** reageren op nieuwe versie Kamerbrief.
- **Actie: DBT-leden** reageren binnen een uur na afloop vergadering op persbericht en Q&A's.

5. RONDVRAAG

- Geen bijzonderheden.

10.2.e

Van: 10.2.e
 Verzonden: dinsdag 19 mei 2020 12:11
 Aan: 10.2.e

Onderwerp: Samenvatting AO-Z

Beste DBT-leden,

Zoals gisteren al in het DBT al besproken, zie onderstaand voor de samenvatting van het Afstemmingsoverleg Zoönose (AO-Z):

- Er zijn twee nieuwe locaties met COVID-19 aangetoond. Nertsen kunnen COVID-19 ook subklinisch doormaken. De huidige meldingsplicht geldt voor bedrijven waar kliniek is. Het aanvullend onderzoek moet inzicht geven in hoeverre er andere bedrijven besmet zijn.
- Bij een met SARS-CoV-2 besmette medewerker van een van de bedrijven is het aannemelijk dat deze door de nertsen is besmet. Deze overdracht zou dan hebben plaatsgevonden door blootstelling tijdens verblijf in de stallen, en betekent niet dat het risico op blootstelling voor omwonenden daarmee veranderd is. Eventuele uitgebreidere transmissie tussen mensen en nertsen wordt mbt sequentieanalyses van besmette humane gevallen in beeld gebracht.
- Het AO-Z adviseert uitgebreider te screenen (buiten de 10 km zone), en om over meer mogelijkheden te beschikken bedrijven te screenen, ook degene die niet vrijwillig meewerken.
- Het is van belang om de uitscheiding in stallen en faeces te vervolgen, ook in bedrijven die subklinisch zijn, om het humaan risico op blootstelling te kunnen inschatten
- Het is van belang de dynamiek van COVID-19 op nertsenbedrijven te volgen om te beoordelen of nertsen niet een nieuw, cq blijvend reservoir vormen welke bijdraagt aan circulatie onder mensen.
- Het is belangrijk om de rol van katten bij potentiële transmissie tussen bedrijven verder te onderzoeken.
- Aangezien aanvullende onderzoeksresultaten met betrekking tot besmettelijkheid van faeces en screening van andere bedrijven op korte termijn verwacht worden acht het SO-Z aanvullende maatregelen op andere nertsenbedrijven op dit moment niet nodig.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
 Departementaal Crisis Centrum (DCC)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

.....
 M 06-10.2.e
10.2.e@minlnv.nl

TER ADVISERING

11.1

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedsel

Directoraat-generaal Agro

Auteur

10.2.e

T 070 330 1234

10.2.e

@minInv.nl

Datum

29 mei 2020

Kenmerk

DGA / 20156230

Bhm. 20156312

Kopie aan

Bijlage(n)

Regeling voor pelsdierhouderijen

Parafenroute

DG Agro

Marjolijn Sonnema

Leest parallel

DAD, directeur

Lieke Hendrix

DAD, plv. directeur/MT-lid

10.2.e

BPZ

10.2.e

11.1

Aanleiding

In het overleg op 26 mei jl. heeft u gevraagd om opties uit te werken voor een eenmalige aanvullende vrijwillige regeling voor pelsdierhouders om hen te bewegen eerder te stoppen dan 1-1-2024 en daarbij aan te geven hoeveel extra budget nodig is. In deze nota zijn drie mogelijke opties op hoofdlijnen uitgewerkt en worden twee andere mogelijke maatregelen genoemd.

De nota is afgestemd met WJZ en FEZ.

Advies

- Inzetten op optie 3 (eenmalige vrijwillige stoppersregeling op basis van waardeverlies van stal en inrichting).
- Inzetten op een subsidiepercentage voor de stoppersregeling tussen 40 en 50%. Hiervoor is indicatief een budget nodig bij 100% deelname van € 70 miljoen respectievelijk € 87 miljoen.
- Financiële dekking: voorkeur voor extra claim uit Covid-19 middelen. Als dat niet mogelijk is inzetten op niet-benutte middelen voor de regeling voor sierteelt- en fritesaardappelenregeling. Laatste voorkeur heeft dekking uit middelen voor de landelijke beëindigingsmaatregel Stikstofpakket.
- Overleg met de Europese Commissie over welke invalshoek het beste kan worden gekozen voor de stoppersregeling binnen de staatssteunkaders.

Kernpunten**1. Opties**

- Optie 1 (tijdelijke verhoging subsidie in de wijzigingsregeling sloop en ombouw) biedt geen soelaas. Extra kosten bedragen circa € 3 miljoen. Eerder stoppen heeft geen relatie met de kosten van sloop en ombouw. Verder profiteren alleen de grotere pelsdierbedrijven.
- Optie 2 (tijdelijke vergoeding leegstaande stallen tot 2024) is vanwege staatssteun niet kansrijk.

11.1

- Optie 3 (eenmalige vrijwillige stoppersregeling vergelijkbaar met de Srv) biedt mogelijkheden maar is kwetsbaar vanwege staatssteun. Overleg met de Commissie moet uitwijzen of deze variant binnen de staatssteunkaders kan worden ingepast. Het met een stopperssubsidie bevorderen van sluiten van pelsdierhouderijen eerder dan 2024 lijkt haaks te staan op het bestaande wettelijk regime maar kan worden beargumenteerd als extra hulpmiddel om, gegeven de gewijzigde omstandigheden, het ethische doel van de wet eerder te bereiken. 11.1 Verder is het volgende van belang. Het vaststellen van een aanvullende regeling, zou kunnen worden aangegrepen om alsnog claims in te stellen tegen het verbodsregime. Daarnaast kan deze aanpak brede en vervelende precedentwerking hebben in de zin dat in andere gevallen waarin met een harde deadline wordt 'afgeschakeld' een beroep wordt gedaan op de overheid om 'bij te plussen'. Het lijkt mogelijk deze risico's behoorlijk te beperken door een stevig accent te leggen op de gewijzigde en bijzondere combinatie van omstandigheden die op dit moment spelen.

2. Samenhang vergoeding pelsdierbedrijven voor ruiming en voor stimuleren stoppen

Uitgangspunten:

- pelsdierlocatie van 5000 dieren (gemiddelde omvang) met 30.000 pups (6 pups/teef).
- Er zijn twee smaken:
  - In geval van besmetting met COVID: ruimingsvergoeding en sloopvergoeding. T.a.v. de ruimingsvergoeding kan alleen de marktwaaarde vergoed worden. Voorstel is om de laatste vastgelegde marktwaaarde (pelzen verkocht in voorjaar 2019) als uitgangspunt te nemen (€ 20 euro). Voorlopig uitgangspunt is dat een fokteef een waarde heeft van € 33,-. Een pup heeft een waarde van € 8 in juni die oploopt tot € 10,- in juli en tot € 20,- bij het pelzen in november/december. Naarmate een bedrijf later wordt geruimd zal de ruimingsvergoeding stijgen door toename van de waarde van de groeiende pups.
  - In geval van niet-besmette bedrijven: stoppersvergoeding en sloopvergoeding. De stoppersvergoeding is gebaseerd op het waardeverlies van stal en inrichting bij een gemiddelde afschrijving van 50%. De stoppersvergoeding wordt gebaseerd op de leeftijd van de stal. Hoe ouder de stal, hoe lager de vergoeding. Er wordt geen vergoeding voor de dieren gegeven.
  - De sloopvergoeding volgens het wijzigingsvoorstel Besluit sloop en ombouw bedraagt gemiddeld, afhankelijk van het aantal fokteven, € 33,- per dier.

Spoor 1: besmette pelsdierbedrijven worden geruimd – vergoeding per locatie:

- Ruimingsvergoeding (ruiming in juni/ juli *): € 405.000,- resp. € 465.000,-
- Sloopvergoeding: € 165.000,-
- Totaal: € 570.000,- resp. € 630.000,-

*) ruimingskosten NVWA etc. voor rekening LNV/DGF ca. 50.000 euro per locatie

Spoor 2: eenmalig stimuleren stoppen door niet-besmette bedrijven voor 1-1-2021 – vergoeding per locatie:

- Stoppersvergoeding (100% subsidie) (€ 197,- per dier): € 985.000,-
- Sloopvergoeding: € 165.000,-
- Totaal: € 1.150.000,-

Totaal benodigd budget stoppersregeling bij 100% deelname: € 175 miljoen

Subsidiepercentage stoppersvergoeding is knop waaraan gedraaid kan worden:

A: subsidiepercentage stoppersregeling 65% (vergelijkbaar met Srv)

- Stoppersvergoeding (€ 128,- per dier): € 640.000,-
- Sloopvergoeding: € 165.000,-
- Totaal: € 805.000,-

Totaal benodigd budget stoppersregeling bij 100% deelname: € 114 miljoen

B: subsidiepercentage stoppersregeling 50%

- Stoppersvergoeding (€ 98,- per dier): € 492.000,-
- Sloopvergoeding: € 165.000,-
- Totaal: € 657.000,-

Totaal benodigd budget stoppersregeling bij 100% deelname: € 87 miljoen

C: subsidiepercentage stoppersregeling 40%

- Stoppersvergoeding (€ 79,- per dier): € 395.000,-
- Sloopvergoeding: € 165.000,-
- Totaal: € 560.000,-

Totaal benodigd budget stoppersregeling bij 100% deelname: € 70 miljoen

Advies hoogte subsidiepercentage stoppersregeling

- 100% subsidiering is niet te verdedigen vanuit het idee dat pelsdierhouders toch al moeten stoppen. Voor de Commissie zal de proportionaliteit van de steunmaatregel van belang zijn, met name de verhouding tussen de te ontvangen vergoeding en de te verrichten tegenprestatie. Voor FIN is de kosteneffectiviteit van belang.

- 11.1

- Om te voorkomen dat de ruimingsvergoeding aantrekkelijker wordt dan een stoppersvergoeding (waardoor ongewenste situaties kunnen ontstaan) moet het subsidiepercentage voor de stoppersregeling voldoende hoog zijn. Uitgaande van het ruimen van besmette bedrijven in juni en juli moet op basis van bovenstaande indicatieve berekeningen het subsidiepercentage voor de stoppersregeling tussen de 40 en 50% liggen (uitgaande van een gemiddelde afschrijving van de stallen van 50%).

3. *Termijn*

- Om een regeling voor het nieuwe seizoen van de pelsdierhouderij (er wordt in november/december gepeld, de regeling moet daarvoor bekend zijn) gereed te hebben, zal zowel op de parlementaire behandeling als op de staatssteuntoetsing door de Europese Commissie veel druk moeten worden gezet.

4. *Financiële dekking*

Voor de dekking van een mogelijke stoppersregeling stellen we de volgende opties voor, waarbij de volgorde ook de voorkeur aangeeft.

- a) Het meest eenvoudig is om deze regeling te dekken uit een extra claim voor generale Covid-19 middelen. 11.1

[Redacted text block]

- b) Indien een extra claim niet haalbaar blijkt, komen de middelen voor de coronamaatregel voor sierteelt en fritesaardappelen in beeld. Deze middelen staan al op onze begroting (€ 650 mln) en de uitputting tot nu toe blijft nog ver achter. Vandaag is voor sierteelt slechts € 93 mln uitgeput en voor fritesaardappelen € 35 mln. Het loket staat nog 1 week open, maar wordt eventueel verlengd met nog 2 weken extra vanwege de bedrijven die te maken hebben gehad met een omzetgroei. Bovendien wachten veel mensen met indienen tot het laatste moment (omdat er ook voorwaarden aan verbonden zijn, maar waarschijnlijk ook omdat ze dan beter beeld hebben). Als de sierteeltmiddelen overblijven, zouden deze kunnen ook terugvloeien en een alternatieve bestemming kunnen krijgen in de nertsbedrijven.

Deze middelen zijn uitsluitend bestemd voor specifieke sectoren waarbij zich een combinatie van factoren voordoet. De nertsenhouderij zal niet aan al deze criteria voldoen. Daarnaast is het doel van alle COVID-19 maatregelen om te voorkomen dat in de kern gezonde bedrijven omvallen, m.a.w. het doel is bedrijven in productie te houden, werkgelegenheid te behouden en daarvoor liquiditeitssteun te verstrekken, niet om bedrijven te laten stoppen.

11.1

[Redacted text block]

- c) Als laatste voorkeur zou deze regeling te dekken zijn door aftopping van € 100 mln van de landelijke beëindigingsmaatregel uit het Stikstofpakket (totaal beschikbaar voor de beëindigingsmaatregel € 1 mld). Dit vraagt uiteraard politieke afstemming binnen de coalitie.

5. *Andere mogelijke maatregelen*

- Tijdelijk verleasen van de stikstofruimte in de milieuvergunning mogelijk maken tot 2024 voor stoppende pelsdierbedrijven. Naar verwachting zullen de provincies de hiervoor benodigde aanpassing van de beleidsregels begin juni vaststellen. De mogelijkheden zullen per bedrijf sterk verschillen en worden bepaald door specifiek omstandigheden (locatie, marktvraag etc.).
- Er is een nota in voorbereiding waarin wordt voorgesteld om ook bedrijven met een piekbelasting ammoniak in dierlijke sectoren, waarvoor geen

productierechten gelden (zoals pelsdierbedrijven), in aanmerking te laten komen voor de gerichte opkoop rond N2000 gebieden door provincies. Voorwaarden zijn o.a. dat het effectief moet zijn voor het terugdringen van de stikstofbelasting op Natura2000 gebieden en dat het ministerie van Financiën hiermee instemt. Gelet op de huidige economische situatie en de besmetting van pelsdierbedrijven met COVID19 zou overwogen kunnen worden om dit al mogelijk te maken in de eerste tranche (juli 2020). Naar verwachting zullen slechts enkele pelsdierbedrijven hiervoor in aanmerking kunnen komen. Dit zal beperkt soelaas bieden.

Toelichting

Optie 1: Tijdelijke verhoging van de subsidie in de wijzigingsregeling sloop en ombouw

- Voor pelsdierbedrijven die uiterlijk op 1-1-2021 stoppen, zijn de bepalingen voor het maximum subsidiebedrag per dierplaats niet van toepassing.
- Extra benodigde budget is maximaal € 3 miljoen.

Toelichting:

- In het wijzigingsvoorstel gelden drie criteria voor de subsidie voor sloop:
  - A1. niet hoger dan het berekende bedrag op basis van normkosten;
  - A2. niet hoger dan 100% van de totale subsidiabele kosten;
  - A3. niet hoger dan het maximumbedrag per productielocatie. Dit wordt berekend op basis van het aantal dierplaatsen, met afnemende bedragen per dierplaats naarmate het bedrijf groter is (in stappen van 2000 dieren).
- Voor ombouw gelden de volgende criteria:
  - B1. niet hoger dan 40% van de totale subsidiabele ombouwkosten;
  - B2. niet hoger dan het maximumbedrag per productielocatie. Berekening op dezelfde wijze als voor sloop met een minimumbedrag van € 120.000,=.
- Criteria A1, A2 en B1 zijn bedoeld om overcompensatie te voorkomen in het kader van staatssteun. Hier valt weinig aan te doen: de normkosten liggen vast in een openbaar WUR-rapport en de subsidiepercentages volgen uit de staatssteunrichtsnoeren.
- Criteria A3 en B2 zijn bedoeld om te voorkomen dat de beschikbare middelen (€ 31 miljoen) worden overschreden. Aan deze knoppen kan gedraaid worden. Het tijdelijk weglaten van deze criteria zou een extra budgetbeslag betekenen van € 3 miljoen, waarbij vooral de grote pelsdierbedrijven zullen profiteren omdat de maximumbedragen per dierplaats degressief zijn vastgesteld afhankelijk van de omvang van de locaties.

Optie 2: Tijdelijke vergoeding voor leegstand van stallen

- Een tijdelijke vergoeding voor de leegstand van nertsenstallen tussen 2021 en 2024, voor pelsdierbedrijven die uiterlijk 1-1-2021 zijn gestopt.
- Parallellen met de stillegging visserij vanwege de coronamaatregelen.

Toelichting:

- Eerder in het kader van het stikstofbeleid voorgesteld in o.a. motie Moorlag.
- Deze optie is vanwege staatssteun niet kansrijk. Het vergoeden van leegstand lijkt nl. op het vergoeden van operationele kosten (exploitatiesteun), die in het algemeen niet subsidiabel zijn, op grond van de algemene beginselen voor staatssteun in de landbouw- en bosbouwsector.

- Dit is anders als er in de staatssteunkaders of op het niveau van de Europese fondsen (per definitie geen staatssteun) een haakje voor dit type steun is voorzien zoals bij de visserij, maar dat is voor de nertsenhouders niet het geval.
- Ook in de landbouw zijn er op Europees niveau (GMO-verordening) crisismaatregelen mogelijk waarbij tijdelijke leegstand kan worden vergoed, maar dan is de reden altijd een ernstige marktverstoring binnen de EU.

Optie 3: Eenmalige vrijwillige stoppersregeling vergelijkbaar met de Srv

- Pelsdierbedrijven die uiterlijk stoppen per 1-1-2021 krijgen een subsidie voor het waardeverlies van de activa op basis van de actuele verkoopwaarde van de activa.
- Conform werkwijze in de Srv wordt voor de actuele verkoopwaarde van de activa uitgegaan van een gecorrigeerde vervangingswaarde per fokteefplaats. Deze waarde is gebaseerd op staltype en inrichting op basis van de normen van KWIN.

Toelichting:

- Volgens de staatssteunrichtsnoeren kan voor het sluiten van productiecapaciteit om bepaalde redenen (zie hieronder) staatssteun worden verleend onder bepaalde voorwaarden. De in dit geval belangrijkste voorwaarden zijn:
  - o Definitieve sluiting van de productielocatie;
  - o Op de locatie wordt nog geproduceerd en is de afgelopen vijf jaar onafgebroken geproduceerd. Reeds gestopte bedrijven komen niet in aanmerking;
  - o Niet voor ondernemingen die hun productie hoe dan ook moeten stopzetten.
- Het is voor de verkrijging van goedkeuring van de Europese Commissie vooral van belang dat 1) de Commissie de argumentatie (het doel) van de subsidieverlening toereikend vindt en 2) dat men mee gaat met de redenering dat de pelsdierhouderijen weliswaar moeten stoppen in 2024, maar dat zij met de subsidie enkele productie jaren eerder stoppen en dat ook dit van belang is **11.1**

Argumentatie eenmalige stoppersregeling

- Op grond van de staatssteunkaders kan in bepaalde gevallen subsidie worden verleend voor het sluiten van productiecapaciteit. Primair valt te denken aan staatssteun "om dier-, plant- of volksgezondheidsredenen of sanitaire, ethische of milieuredenen, zoals een vermindering van de totale veebezetting".
- **11.1**
- Een motivering op ethische gronden roept de vraag op naar de verhouding met de keuzes die de wetgever heeft gemaakt met de Wet verbod pelsdierhouderij: geen schadevergoeding in geld, maar een schadevergoeding in tijd middels een overgangsperiode tot 2024, aangevuld met een subsidie voor sloop- en ombouwkosten. **11.1**

11.1 [redacted]. Het moet blijken of de Commissie hierin mee gaat.

- Zoals gezegd is het van belang nadruk te leggen op gewijzigde omstandigheden, onder meer in verband met het bestaande verbodsregime. Bij de totstandkoming van de voorgenomen wijziging van de subsidieregeling voor sloop- en ombouw is ook, onder andere in de nota van toelichting, betoogd dat de Wet verbod pelsdierhouderij niet voorziet in de mogelijkheid om ook andere (soorten) kosten te subsidiëren. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat de Staat met de overgangstermijn en de subsidieregeling voor sloop- en ombouw een *fair balance* heeft getroffen in het kader van artikel 1 van het Eerste Protocol van het EVRM. Deze rechterlijke uitspraak kan van belang zijn voor eventueel toekomstig overheidsingrijpen. 11.1 [redacted]
- Naast het onderdeel van de richtsnoeren betreffende sluiting om ethische e.a. redenen (dat is benut bij de Srv en hierboven is toegelicht) bevatten de richtsnoeren ook een onderdeel dat het mogelijk maakt steun te verlenen met het oog op 'de herstructurering van de sector, diversificatie of vervroegde uittreding'. Het is de vraag of de afbouw van de pelsdiersector per 2024 als 'herstructurering' kan worden gekwalificeerd en of een stoppersregeling is te motiveren vanuit nut en noodzaak van een vervroegde uittreding van (individuele) nertsenhouders zonder dat hier een herstructurering van de sector aan ten grondslag ligt.
- In overleg met de Europese Commissie zal moeten worden bezien welke van deze invalshoeken in dit geval het beste kan worden gekozen.
- Verder is belangrijk punt van overleg met de Commissie of de 'horizon' van 2024 ruimte laat om steun te verlenen voor eerdere sluiting van productiecapaciteit en, zo ja, tot welke hoogte.

Hoogte steun/subsidiepercentage

- Volgens de staatssteunrichtsnoeren is maximaal 100% vergoeding mogelijk van het waardeverlies. Hoogte van de subsidie mag geen overcompensatie zijn maar moet wel voldoende hoog zijn dat de prikkel om te stoppen groot genoeg is. De vergoeding aan nertsenhouders moet in verhouding staan tot de tegenprestatie. Gezien het feit dat de pelsdiersector per 1 januari 2024 verboden is bestaat de tegenprestatie erin dat maximaal 3 jaar eerder dan het wettelijk verbod de productie wordt beëindigd. 11.1 [redacted]
- De verwachting is dat FIN zal sturen op een passend subsidiepercentage vanuit het oogpunt van kosteneffectiviteit. 11.1 [redacted]
- Daarnaast mag er volgens de staatssteunrichtsnoeren een vergoeding voor sloop en vernietiging van de productiecapaciteit worden toegekend. Pelsdierbedrijven komen hiervoor in aanmerking via de (gewijzigde) sloop- en ombouwregeling. In de Srv wordt geen sloopsubsidie verleend, maar wel een marktconforme vergoeding voor de varkensrechten

Vervolg en doorlooptijd

- Over een dergelijke eenmalige regeling zal overleg met de Europese Commissie gevoerd moeten worden om af te tasten of de regeling binnen het staatssteunkader mogelijk is. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat de wijziging van de sloop- en ombouwregeling gelijktijdig voor goedkeuring bij de Commissie zal voorliggen – de Commissie zal beide regelingen in onderling verband bezien.
- Tijdpad: uitwerken regeling; informele consultatie van EC; formele goedkeuringstraject (minstens een klein half jaar).

Onderbouwing benodigd budget bij 100% deelname

- Er zijn drie typen stallen: open stal (shed), gesloten stal, kas. Op basis van expert judgement van WUR wordt de verdeling tussen staltypen ingeschat op 10% open stal, 85% gesloten stal en 5% kas. Er zijn twee typen kooien: gegalvaniseerde kooien (afschrijvingstermijn 8 jaar) en roestvrijstalen kooien (afschrijvingstermijn 20 jaar). Op basis van expert judgement van WUR wordt de verdeling tussen kooitypen ingeschat op 75% roestvrijstaal en 25% gegalvaniseerd.
- Indicatie kosten van stoppersregeling bij deelname van alle nertsbedrijven en een subsidiepercentage van 100% en uitgaande van 50% afschrijving van stallen en inrichting:
  - o Vervangingswaarde per fokteef: € 197,-
  - o Actief zijn 130 bedrijven met 180 locaties
  - o Inschatting 890.000 fokteven
  - o Maximale kosten € 175 miljoen
  - o Gemiddelde vergoeding per locatie: ruim € 975.000,=
- Het kostenbedrag is onzeker omdat niet bekend is wat de werkelijke leeftijd en de verdeling van de stallen en inrichting over de bedrijven is.

Moment van stoppen

- Een natuurlijk moment om te stoppen is productietechnisch gezien eind van dit jaar (na het pelzen in november/december). Dan hoeven geen gezonde dieren voortijdig te worden gedood en zijn de pelzen 'voldragen' en geschikt voor verkoop.

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	02 juni 2020, 12.30 uur, ministerie van VWS/via Webex
Volgend overleg	03 juni 2020, 15.30 – 15.00
Aanwezig	<div style="background-color: #cccccc; padding: 2px;">10.2.e</div> Marjolijn Sonnema (LNV, DG Agro) <div style="background-color: #cccccc; padding: 2px;">10.2.e</div> <div style="background-color: #cccccc; height: 180px;"></div>

- Focus van het GBT ligt op het traject in aanloop naar het versturen van de Kamerbrief morgen.

- Voor het actuele beeld is een Sitrap (nr. 3) rondgestuurd. De Sitrap is opgesteld op basis van de laatste Kamerbrief.
- Voor het BAO-Z van morgen wordt een omgevingsanalyse opgesteld.
- Op verzoek van NVWA wordt het punt 'borden bij bedrijven' toegevoegd aan de agenda.

OORDEEL	BESLUIT
---------	---------

<p>Borden bij bedrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> • NVWA licht toe dat een verzoek van een burgemeester is binnengekomen voor het plaatsen van borden bij besmette bedrijven. • Verantwoordelijkheid van plaatsing borden ligt niet bij burgemeesters maar op landelijk niveau. • Discussie zit in enerzijds geven van volledige transparantie en anderzijds bescherming van privacy nertsenhouders en wellicht ontstaan verkeerde beeldvorming. • De behoefte bestaat uit te zoeken hoe andere burgemeesters hierover denken. 	<ul style="list-style-type: none"> • VWS kan zich erin vinden om borden te plaatsen met het oog op transparantie. • Besluitvorming wordt voor alle besmette bedrijven gelijkgetrokken. • Er wordt uitgezocht hoe andere burgemeesters hierover denken. • Politieke afweging ligt bij LNV: vraagstuk wordt voorgelegd aan min LNV.
<p>Kamerbrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • VWS en LNV werken samen aan (concept)kamerbrief. Lijn zoals afgelopen weekend opgesteld wordt doorgetrokken. • Min LNV wil vanavond conceptversie van de Kamerbrief zien. Deadline voor aanleveren is 17.00. • VZ geeft aan dat uitkomsten van OMT-Z advies en BAO in het GBT van morgen van belang zijn voor het vaststellen van lijn Kamerbrief en besluitvorming bewindspersonen. • Terugkoppeling van het OMT-Z advies vindt morgen mondeling plaats in het BAO-Z (13.30). Van belang dat kern van het advies helder is voor opstellen Kamerbrief. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deadline 17:00 voor aanleveren conceptkamerbrief bij min LNV. • Afstemming met min VWS volgt na verdere besluitvorming. • Mondelinge terugkoppeling van het OMT-Z advies vindt plaats in BAO-Z (13.30). • Schriftelijke terugkoppeling volgt later op de dag (bullets of brief).
<p>Kamervragen</p> <ul style="list-style-type: none"> • LNV stelt voor het actualiseren van beantwoording Kamervragen uit stellen tot na OMT-Z BAO-Z van morgen. • VWS licht toe dat naast Kamervragen ten behoeve van het Schriftelijk Overleg ook twee losse sets Kamervragen op de plank liggen en stelt voor beide gezamenlijk te beantwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kamervragen voor Schriftelijk Overleg en twee overige sets van Kamervragen worden gezamenlijk beantwoord en als één pakket verstuurd. Streven is woensdag, anders donderdag voor het debat.
<p>Communicatie en woordvoeringslijn</p> <ul style="list-style-type: none"> • VWS licht toe dat parallel wordt gewerkt aan Q&A's en factsheets voor het TK debat donderdag. Verwachting is dat onderwerp veel aandacht zal trekken. Goede voorbereiding voor bewindspersonen is van belang. • De verwachting is dat na afloop van MCCb een persconferentie plaatsvindt. Q&A's zullen moeten worden voorbereid voor MP. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voor het TK debat van donderdag worden er Q&A's voorbereid en een factsheet gemaakt. • Voor de MP worden Q&A's voorbereid met het oog op de persconferentie na afloop van het MCCb.

• DC LNV geeft aan momenteel een persoploopje voor min LNV voor te bereiden. Min LNV hecht er waarde aan dit samen te houden met min VWS. • Communicatie LNV en VWS zoeken uit wat een goed persmoment is.	• Communicatie LNV en VWS zoeken uit wat een goed persmoment is.

AFSPRAKEN VERVOLG

- Volgend GBT vindt plaats van 15.00 -15.30 op 3 juni 2020.

VERSLAG GBT

PROCES

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	03 juni 2020, 14.30 uur, ministerie van VWS/via Webex
Volgend overleg	-
Aanwezigen	10.2.e Marjolijn Sonnemans (LNV, DG Agro) 10.2.e

OPENING

- Focus van het GBT ligt op het Bestuurlijke Advies dat is gegeven na de terugkoppeling van de uitkomsten van het OMT-Z.

BEELD

- 10.2.e en 10.2.e hebben een terugkoppeling gegeven van de uitkomsten van het OMT-Z in het BAO-Z.
- In het BAO-Z is hierop een reactie gegeven door de sector en andere deelnemers van SZW, NVWA, IGJ, GGD-GHOR en de directeuren PG van de betrokken GGD-en, VNG, burgemeesters van een aantal betrokken gemeenten en voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's.

OORDEELSVORMING EN BESLUIT

OORDEEL	BESLUIT
Reactie op uitkomsten OMT-Z <ul style="list-style-type: none"> • Over de maatregel m.b.t. het ruimen van besmette bedrijven is consensus. • Het OMT-Z haalde een 'regeling' aan voor de niet-besmette bedrijven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimen van besmette bedrijven kan op grond van volksgezondheid en diergezondheid. LNV moet hiervoor nog wel

<ul style="list-style-type: none"> • De Early Warning en screening moet afgerond worden. • Extra maatregelen voor de niet-besmette bedrijven zouden kunnen zijn: uitwerken van een hygiëne protocol door en voor de bedrijven en het testen van arbeiders (of arbeidsmigranten). • Juridisch mogen alleen besmette en verdachte bedrijven geruimd worden. • Voor de niet-besmette bedrijven kan de stoppersregeling aangeboden worden. Dit omdat zij per 2024 toch moeten stoppen, er wel risico's zijn maar besmettingen niet aangetoond. • De stoppersregeling kost tijd, daarom moet de sector wel protocollen maken (ook voor arbeidsmigranten). Wanneer hier niet aan wordt voldaan moet er gehandhaafd worden. • Het is belangrijk de stoppersregeling voldoende aantrekkelijk te maken. • Volgens de regeling mag er preventief geruimd worden bij niet-besmette bedrijven wanneer zij in een straat van 1 kilometer van de besmette bedrijven af liggen. 	<p>de juridische grondslag voor volksgezondheid toevoegen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanbieden stoppersregeling voor de niet-besmette bedrijven. Omdat dit tijd kost dient de sector wel protocollen te maken t.a.v. hygiëne (ook voor arbeidsmigranten) • De Early Warning en Screening gaat door.
<p>Kamerbrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beide ministers willen voor het MCCB de Kamerbrief hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er kan voor het MCCB een conceptbrief aan de ministers gegeven worden met het advies om te wachten met sturen totdat het OMT-Z advies beschikbaar is. Het is niet verstandig de brief te sturen voordat dit OMT-Z advies in handen is. • LNV heeft de conceptbrief gewisseld met de minister. LNV doet n.a.v. hiervan aanpassingen. Daarna wordt VWS ingeseind en schrijft VWS mee.
<p>Communicatie en Q&A's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Communicatie LNV met communicatie VWS maken Q&A's. 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie LNV maakt Q&A's met communicatie VWS, daarna wordt het afgestemd op beleidsniveau.

AFSPRAKEN VERVOLG

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

11.1

nota

Waardebepaling te ruimen nertsen

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

10.2.e

T 070 330 3310

10.2.e

www.lnv.nl

Datum

4 juni 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20160074

BHM: 20160205**Bijlage(n)**

1

Parafenroute**DG A**

Marjolijn Sonnema

DAD, Directeur

Lieke Hendrix

DAD, plv. CVO/MT

10.2.e

FEZ

10.2.e

BPZ

10.2.e

Aanleiding

Op basis van de wet moeten de nertsenhouders waarvan de dieren geruimd worden een tegemoetkoming in de schade ontvangen uit het diergezondheidsfonds. Met deze nota wordt u geïnformeerd over deze tegemoetkoming in de schade bij de ruiming van met SARS-CoV-2 besmette nertsenbedrijven.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten

- Taxatie van de dieren moet plaatsvinden voordat de dieren gedood kunnen worden. De taxateurs gaven aan dit alleen goed te kunnen doen als er een waardetabel, zoals die ook voor andere diersoorten bestaat, zou zijn.
- Verdachte dieren moeten conform de wet gecompenseerd worden voor de waarde die ze in gezonde toestand zouden hebben voor het moment van doden. En om het aan de staatssteunregels te laten voldoen moet er uitgegaan worden van de marktwaaarde van de dieren.
- Voor diersoorten waarvoor, gezien de bestaande draaiboeken ruimen een reële optie is, bestaan er al langer waardetabellen die jaarlijks geactualiseerd worden. Deze waardetabellen worden in het kader van hun onafhankelijke wettelijke onderzoekstaak door Wageningen Economic Research (WEcR) opgesteld.
- Waardetabellen bevatten normbedragen voor de verschillende categorieën dieren en leeftijden die op een bedrijf aanwezig kunnen zijn. Deze bedragen zijn gebaseerd op actuele marktwaaarden.
- Een waardetabel is een hulpmiddel voor de taxateur en zorgt voor uniformiteit in de waardebepaling. De taxateur mag wel onderbouwd en op basis van bewijs afwijken van de waardetabel.

- In slechts een aantal dagen is er door WEcR voor nertsen een waardetabel opgesteld (zie bijlage). Normaal is dit een langer proces waarin veel tijd is voor WEcR om actuele informatie uit de markt te onderzoeken en mee te nemen in de waardetabel. Voor de waardetabel voor nertsen is, zoals gebruikelijk, actuele informatie van de sector door WEcR beoordeeld en meegenomen in het opstellen van de tabel.
- Alle waarden in de tabel zijn afgeleid van de laatste, goed onderbouwde gemiddelde marktwaarde voor een Nederlandse pels van 19,58 euro. De sector had hier grote moeite mee omdat de waarde van voorgaande jaren beduidend hoger was. De sector wilde liever een gemiddelde over meer jaren als uitgangspunt gezien. Dat is gezien het uitgangspunt van een meest recente onderbouwde marktwaarde niet mogelijk.
- Fokteven zijn meer waard aangezien deze een aantal jaar pups produceren waar pelzen van gemaakt worden. Ieder bedrijf heeft naast de fokteven die pups voor pelzen voortbrengen ook subfok- en topfok teven die weer meer waard zijn. Dit is allemaal verdisconteerd in 1 waarde voor de fokteven. Tevens is bij de waardebepaling rekening gehouden met een vervangingspercentage van 25%.
- De waarde van fokreuen kan sterk variëren op de markt kunnen die zo'n 70 euro opbrengen. Dit is als richtprijs meegegeven in de waardetabel, maar de taxateur zal voor de nog aanwezige fokreuen maatwerk moeten leveren. Er zijn op dit moment in de cyclus niet veel levende fokreuen meer op de bedrijven aanwezig.
- De jaarcyclus bij bedrijven is gelijk waardoor de leeftijd van de pups overal ongeveer hetzelfde zal zijn en waarde van de pups nu 16 tot 17 euro zal zijn. Deze waarde is bepaald uitgaande van de pelsprijs verminderd met de niet gemaakte voerkosten en kosten voor het pelzen. In de waarde van de pups is verdisconteerd dat een deel van de pups meerwaarde hebben omdat ze geselecteerd zouden worden om fokteef/reu te worden.
- De waarde van de pups is inclusief de vaccinatie die standaard rond 6 weken gegeven wordt en 40,5 cent als marktwaarde heeft. Daarom zal op bedrijven waar de pups nog niet gevaccineerd zijn 40,5 cent van de waarde uit de tabel afgetrokken worden.
- Er zijn mogelijk ook bedrijven waar de pups nog niet gevaccineerd zijn, maar de houder al wel vaccin heeft gekocht. In die gevallen krijgt de houder de waarde van de pups zonder de vaccinatiekorting. De vaccins mogen namelijk niet meer verkocht worden en zijn waardeloos.
- Om de vaccinatiekorting te voorkomen zouden houders hun dieren anders snel voor de ruiming gaan vaccineren, wat vanuit welzijnsperspectief van de dieren en het volksgezondheidsrisico voor de verzorgers niet wenselijk is. Tevens is het niet rechtvaardig als de ene houder korting krijgt en de andere houder niet puur door het moment waarop de taxatie gepland is.

Toelichting

Taxatie proces

Het taxatierapport van de taxateur moet door de NVWA, de taxateur en de houder ondertekend worden. Als de houder het niet eens is met de waardevaststelling kan hij weigeren te tekenen en een hertaxatie aanvragen. Bij een hertaxatie proberen de oorspronkelijke taxateur, een door de houder aangedragen taxateur en een door LNV aangedragen taxateur, tot één waarde te komen. Lukt dit niet dan dragen alle drie de taxateurs een waarde aan en wordt daar het gemiddelde van genomen. Aangezien het proces van hertaxatie een half jaar kan duren maakt RVO.nl meestal wel een voorschot over aan de houder van maximaal 80%. RVO neemt uiteindelijk een besluit over de definitieve tegemoetkoming. Tegen dat besluit is vervolgens bezwaar en beroep mogelijk.

De kostprijs voor het pelzen

De kostprijs voor het pelzen moet van de waarde van een pels afgetrokken worden om tot de waarde te komen van een levend dier vlak voor het pelzen. Die kostprijs is sterk gedaald doordat machines de afgelopen jaren zijn afgeschreven en 95% van de houders volgens de sector zelf pelst. De hoogste door de sector aangeleverde kostprijs is 1,38 euro, maar er zijn ook houders die dichterbij 1 euro zitten. De kostprijs voor pelzen van 3,75 in de KWIN tabellen van WUR zijn volgens de sector niet meer reëel en alleen voor niet zelf pelzende houders zou de prijs voor het pelzen hoger liggen dan de 1,38 euro. Ook bij andere waardetabellen is het gebruikelijk om uit te gaan van aanvullende informatie die een sector aanlevert. Indien er meer tijd zou zijn zouden de aannames over bijvoorbeeld de percentages zelf pelzende houders nader onderbouwd kunnen worden. Gezien de noodzaak om tot een waardetabel te komen was dat nu niet mogelijk. Er is een gemiddelde genomen, waarbij uitgegaan is van 95% zelf pelzende houders met een kostprijs van 1,38 euro en 5% niet zelf pelzende houders met een kostprijs van 3,75. Het gemiddelde daar van is 1,50 euro. 11.1

11.1

VERSLAG GBT

PROCES

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	9 juni 2020, 11.15uur, via Webex
Volgend overleg	-
Aanwezigen	10.2.e Marjolijn Sonnema (LNV, DG Agro) 10.2.e

OPENING

BEELD

- NVWA licht managementrapportage toe die bij de stukken is meegestuurd.
- Aanvankelijk betrof het 10 besmette locaties, gisteren zijn er twee bijgekomen, waardoor aantal besmette bedrijven momenteel op 12 staat.
- Zaterdag heeft eerste ruiming (Deurne) plaatsgevonden. Ruiming is goed verlopen. Hier was ook de dierenwelzijnscommissie bij.
- Morgen vindt afronding van ruiming van de eerste 10 besmette bedrijven plaats.
- De twee resterende besmette bedrijven worden vandaag getaxeerd.
- Er is nog sprake van 4 verdenkingen, uitslagen hiervan volgen vandaag.
- Twee van de verdenkingen komen voort uit de early warning, de andere twee uit klinische verschijnselen.
- Op besmette bedrijven waar katten rondlopen wordt ook nog onderzoek gedaan naar katten. Dat volgt echter na afronding van de ruiming.
- Afgelopen vrijdag heeft de rechter de voorlopige voorziening afgewezen waarmee de ruiming mocht starten. Een van de punten van discussie aldaar was het advies over al dan niet preventief ruimen van niet besmette bedrijven.

- Dit komt door discrepantie in schriftelijk OMT advies, mondelinge toelichting OMT advies en de Kamerbrief. Dit is een punt van aandacht voor debat van morgen.
- CVO licht na verzending Kamerbrief die vanmiddag verstuurd wordt collega-CVO's EU en de OIE in.

Omgevingsbeeld

- Berichtgeving vooral feitelijk.
- Geen aanvullingen vanuit DC LNV.

OOORDEELSVORMING EN BESLUIT

OORDEEL	BESLUIT
<p>Memo werkwijze nieuwe SARS-CoV-2 besmette nertsbedrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> • CVO geeft toelichting op voorgestelde definitie. GBT stemt hiermee in. • Er vindt discussie plaats over het proces en de werkwijze van het GBT. Hierbij komt ook de vraag op wanneer er een aanvullend OMT-adviesaanvraag gewenst is. • Voorstel is om wekelijks te kijken naar stavaza en dan beoordelen of situatie vraagt om extra GBT. • Inhoudelijke twijfels of politieke druk kunnen redenen zijn voor een extra adviesaanvraag OMT (bijvoorbeeld bij >10 besmettingen in een bedrijf). 	<ul style="list-style-type: none"> • GBT stemt in met definitie besmet bedrijf. • Wekelijks vindt overleg plaats rondom stavaza besmettingen om te bepalen of situatie vraagt om het bijeenroepen van het GBT, bijvoorbeeld wanneer een besmetting praktisch onverklaarbaar is of wanneer er een aanzienlijke toename van besmettingen te zien is. • Overleg is tussen 10.2.e .
<p>Kamerbrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minister LNV heeft tekentijd tot 15.30 uur. • Ambitie is om brief om 14.30 uur afgerond te hebben, zodat bewindspersonen kunnen tekenen. • Als uitslagen van de 4 verdenkingen binnen zijn worden die meegenomen in de brief. Anders volgt uitkomst hiervan morgen mondeling in debat. • Inhoudelijke afstemming vindt plaats tussen beide departementen en NVWA. • In vorige Kamerbrief staat of en zo ja hoe we een stoppersregeling kunnen invoeren. LNV heeft op dit moment geen grond om bedrijven te verbieden weer op te starten. • Er lopen nog gesprekken over de stoppersregeling, onder andere met ministerie van Financiën. • Kamerbrief is feitelijk; de stoppersregeling komt in de brief van vandaag niet in terug. • LNV neemt voortouw in opstellen van de brief. • Afronding en verzending geschiedt door VWS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brief wordt einde van de middag aan de Kamer gestuurd.

<p>Debat woensdag 10 juni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om 15.45 uur wordt besloten of het debat morgen alleen over nertsen gaat of dat het onderwerp slachthuizen ook aan bod komt. • Voorbereiding op debat wordt opgepakt door LNV en VWS (10.2.e). • Omdat volksgezondheid altijd leidend is geweest in deze crisis is het advies dat minister VWS begint met beantwoording tijdens het debat. • Er moet goed gekeken worden naar verdeling van de vragen. • Vragen die goed voorbereid moeten worden: <ul style="list-style-type: none"> ○ Mogen lege stallen opnieuw bevolkt worden? ○ Stoppersregeling ○ Had u niet veel eerder moeten beginnen? ○ Zouden niet alle bedrijven geruimd moeten worden? Wat zijn veterinaire gronden en wat is mogelijk op basis van WPG? Veterinair is er geen reden om ze te ruimen. Juridisch component: alleen besmette en verdachte dieren mogen geruimd worden. 	
<p>Planning komende weken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen bijzonderheden 	
<p>Communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen bijzonderheden 	

AFSPRAKEN VERVOLG

Managementrapportage COVID-19 Nertsen d.d. 9 juni 2020 08:00

Samenvatting

Totaal aantal locaties	leeg	Verdacht	Besmet	getaxeerd	geruimd
204	77	4	12	10	7

Planning

verdenkingen	gepland	uitgevoerd	te doen	In onderzoek
4	0	4	0	4

Taxaties	gepland	uitgevoerd	te doen
12	12	10	2

Getaxeerde aantallen (incl. dode nertsen) gebaseerd op 8 taxaties ontvangen schadeloosstellingen

Reuen	1992
Teven	55459
Pups	306513

Ruimingen	gepland	uitgevoerd	te doen
12	10	7	5

Uitvoering	9-jun
bezoek verdacht	0
taxatie	2
ruiming	3

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn**Auteur**

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Datum

9 juni 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20163488

nota

invoering DGF heffing voor nertsenhouders

Kopie aan**Bijlage(n)****Parafenroute****DG Agro**

Marjolijn Sonnema

Directeur DAD

Lieke Hendrix

MT DAD

10.2.e

FEZ

10.2.e

WJZ

10.2.e

BPZ-paraaf

Aanleiding

Bij nertsenhouders wordt er geen heffing opgelegd voor bijdrage aan het Diergezondheidsfonds (DGF), daar was nooit aanleiding toe. In deze nota wordt u in het kader van de uitbraak van SARS-CoV-2 bij nertsen geadviseerd over de mogelijkheid tot invoeren van een diergezondheidsheffing voor nertsen.

Advies

Een besluit over invoeren van een diergezondheidsheffing voor nertsen nemen zodra meer duidelijkheid is over:

1. De hoogte van de diergezondheidsheffing (hoe wordt het veterinaire bewakingsprogramma vormgegeven).
2. Het aantal bedrijven dat deze kosten moet dragen (stoppersregeling).
3. Of invoeren van een heffing van invloed is op de 'business case' van houders en de 10 jaar termijn in de wet die pelsdierhouderij per 2024 verbiedt.

Kernpunten

- De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd) biedt de mogelijkheid om met een AMvB een heffing op te leggen aan nertsenhouders. Wel moet die AMvB na vaststelling met een Wet goedgekeurd worden door de Tweede Kamer.
- De heffing moet gerelateerd worden aan het aantal dieren dat een nertsenhouder heeft. Bijvoorbeeld het aantal fokteven aan het begin van een seizoen. Er zal een oplossing gevonden moeten worden voor vaststellen van het aantal dieren waarvoor een heffing wordt opgelegd aangezien er voor nertsen geen I&R systeem met dieren aantallen bestaat.
- Een heffing kan alleen gebaseerd worden op geraamde kosten in de periode nadat de AMvB is vastgesteld. Dit kan niet met terugwerkende kracht.

Ontvangen BPZ

- De intensieve screening zoals die nu is uitgevoerd in combinatie met 4 weken intensieve early warning kost in totaal 600.000 euro. Dat zou uitgaande van 140 nertsenbedrijven neerkomen op ruim 4000 euro per bedrijf. Met de andere sectoren is de afspraak overigens dat bewaking 50/50 door sector en overheid gedragen worden.
- Bij invoering van een heffing in de nertsensector zal er net als in de andere sectoren overleg met de sector moeten zijn over de uitgangspunten voor de heffing en de uitgaven die met het geheven geld gedaan worden.
- Het is nog niet goed in te schatten wat de bewaking structureel zou gaan kosten, omdat eerst de uitkomsten van huidige programma's beoordeeld moeten worden. Op basis daar van kan bepaald worden wat veterinair gezien het beste programma is om snel nieuwe besmettingen te kunnen ontdekken.
- De kosten voor het uitvoeren van de heffing moeten in verhouding staan tot het aantal bedrijven waar geheven moet gaan worden en de uitgaven die gedaan gaan worden met het geld dat geheven is. Dat is pas goed te bepalen als duidelijk is of er een stoppersregeling komt en hoeveel bedrijven er over blijven.
- Als het aantal bedrijven waarover geheven wordt klein wordt, zal het totaal van de bewakingskosten lager worden en kan het dat de kosten voor heffing (uitvoeringskosten) niet meer opwegen tegen de uitgaven die er mee gedekt moeten worden.
- Voor het betalen van de kosten van bestrijding van een besmetting uit heffingen geldt ook dat eerst bekend moet zijn hoeveel bedrijven er tot 2024 blijven bestaan.
- Als de kosten van een nieuwe uitbraak door middel van een heffing bij de sector zouden worden teruggehaald en er zijn nog maar weinig bedrijven over zou dat kunnen betekenen dat die resterende bedrijven failliet gaan door de hoge DGF heffing in het jaar na de uitbraak.
- Uitsmeren van de kosten van een nieuwe uitbraak over meer jaar is ook niet goed mogelijk aangezien de houders alleen nog tot 2024 kans hebben om met het houden van nertsen inkomen te genereren om een DGF heffing te betalen.
- De Gwwd verplicht tot instellen van een plafondbedrag tot waar maximaal geheven mag worden voor de periode tot en met 2024. Een doel van dit plafond is een sector te beschermen tegen een compleet failliet ten gevolge van een uitbraak.
- Bij het bepalen van een plafondbedrag voor de nertsenhouderij zal onderbouwd moeten worden dat de sector een heffing tot het plafondbedrag kan dragen. Dat is alleen goed te doen als duidelijkheid is over het aantal nertsenbedrijven dat tot 2024 actief zal blijven.
- In geval een heffing wordt opgelegd is niet uitgesloten dat nertsenhouders dit

11.1

- De Wet verbod pelsdierhouderij is onderwerp geweest van een juridische procedure. Hoewel de procedure door het Hof Den Haag en de Hoge Raad in het voordeel van de Staat is beslecht, belet dit pelsdierhouders niet op voorhand om, als zij dat willen, een nieuwe juridische procedure te starten om de Wet opnieuw aan te vechten.
- Om enige kans van slagen te hebben, zullen zij dan wel met nieuwe argumenten of omstandigheden moeten komen. Zonder nieuwe argumenten, zal de rechter de bestaande jurisprudentie volgen, de Staat in het gelijk stellen, of zelfs misbruik van procesrecht aannemen.
- Voor het oordeel dat de Staat met de Wet verbod pelsdierhouderij een redelijk evenwicht (fair balance) heeft getroffen tussen het algemeen belang en de belangen van pelsdierhouders, waren met name doorslaggevend de voorzienbaarheid van het verbod en het bestaan van de lange overgangstermijn, waarbinnen pelsdierhouders hun investeringen terug kunnen verdienen.

- 11.1 [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

- Het feit dat de Staat een overgangstermijn in het leven heeft geroepen, betekent niet dat de Staat tijdens deze periode geen besluiten mag nemen die op enige wijze negatief uitpakken voor (de winstgevendheid van) pelsdierhouders. Tijdens de overgangstermijn heeft de pelsdierhouder goede en kwade kansen. De uitbraak van een dierziekte en de invoering van een verplichte bijdrage aan het DGF vallen onder het ondernemersrisico (kwade kans) dat inherent is aan de markt waarin pelsdierhouders opereren.

- 11.1 [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn**Auteur**

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Datum

11 juni 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20165801

nota

Fokverbod nertsen en verhinderen ruimen

Kopie aan

10.2.e

Bijlage(n)**Parafenroute****DAD / directeur**

L. Hendrix

DAD / MT lid

10.2.e

LNv / CVO

10.2.e

WJZ / team coordinator

10.2.e

BPZ-paraaf

Aanleiding

Er zijn sinds 22 april 2020 op 13 nertsenbedrijven besmettingen met SARS-CoV-2 vastgesteld. Deze bedrijven zijn geruimd. Tijdens het debat op 10 juni jl. is de vraag gesteld of de minister van LNV een fokverbod kan instellen voor nertsen of andere diersoorten die gevoelig zijn voor infectie en mogelijk een reservoir (kunnen gaan) vormen. In deze nota worden de opties van een dergelijk verbod aangegeven.

Tevens wordt in deze nota ingegaan op een andere punt dat tijdens dit debat aan de orde kwam, namelijk over de mogelijkheid om ruiming door te zetten als de rechter heeft aangegeven deze op te schorten vanwege een voorlopige voorziening.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten tijdelijk fokverbod

- Een fokverbod bij nertsen voorkómt dat er nieuwe (gevoelige) dieren op een bedrijf worden geboren en dat een bedrijf in korte tijd vijf tot zes keer zo groot wordt.
- Voor nertsen heeft op dit moment een fokverbod geen zin. De dekking vindt pas weer volgend voorjaar plaats. 11.1
- Het nu aankondigen dat een fokverbod komend voorjaar (2021) in de rede ligt, als daartoe wegens CoV-2 aanleiding is, kan houders van geruimde bedrijven mogelijk ontmoedigen hun bedrijf te herbevolken. Vroegtijdig

Ontvangen BPZ

aankondigen is alleen zinvol als dit gepaard gaat met het tot stand komen van een stoppersregeling.

- Voor andere diersoorten buiten reikwijdte

Kernpunten doorzetten ruimen tijdens een bezwaarprocedure

- Het besluit tot ruimen wordt genomen door de minister van LNV.
- Het staat iedere burger vrij hiertegen bezwaar te maken.
- Als de rechter de ruiming opschort vanwege zo'n bezwaar, dan is de Minister niet bevoegd de ruiming hoe dan ook door te zetten.

Toelichting tijdelijk fokverbod

Nertsen

De juridische grondslag voor het instellen van een fokverbod is Art. 17 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Dit artikel biedt de minister de bevoegdheid om een fokverbod te treffen met het oog op de voorkóming van de verspreiding van een besmettelijke dierziekte, zolang dat nodig is voor de diergezondheid of volksgezondheid.

De nertsen worden eenmaal per jaar gedekt, in het voorjaar. De pups van 2020 zijn al geboren en worden binnenkort gespeend. Nu een fokverbod instellen draagt niet bij aan het voorkómen van verspreiding van CoV-2 op dit moment, tenzij op enigerlei wijze nertsen toch in het najaar kunnen worden gedekt. Dat is niet waarschijnlijk aangezien de nertsen pas weer vruchtbaar worden in het voorjaar. Hoe de situatie in 2021 is kan niet worden voorspeld.

Als er volgend jaar nog besmettingen zijn, kan een fokverbod dan wel bijdragen aan het voorkomen van verspreiding. Dat verbod kan dan in januari 2021 worden opgelegd, als meer duidelijk is over de situatie op dat moment.

Een andere reden voor LNV om een fokverbod in te stellen of aan te kondigen dat er in januari 2021 een verbod komt is om nertsenhouders wier bedrijven nu zijn geruimd te ontmoedigen na vrijgave van hun bedrijf nertsen aan te kopen en hun bedrijf opnieuw vol te zetten en dus een herstart te maken. U zou kunnen aangeven dat als er in januari 2021 nog virus in Nederland is u dan een fokverbod kunt instellen. Als houders dat weten zou dat voor hen een overweging kunnen zijn de stal niet nu al te herbevolken. Zekerheid over de beslissing van individuele houders is echter niet te geven.

11.1

Andere diersoorten

buiten reikwijdte

Kenmerk

Toelichting bij doorzetten ruiming tijdens bezwaarprocedure

- Voor de preventie en bestrijding van besmettelijke dierziekten heeft de Minister van LNV de bevoegdheid om op zeer korte termijn maatregelen te treffen.
- Regelgeving kan onmiddellijk in werking treden, na bekendmaking op het internet (artikel 31 Gwvd).
- Besluiten, waarbij bestrijdingsmaatregelen worden opgelegd, kunnen terstond worden genomen en ter uitvoering worden gebracht. De wet maakt het mogelijk om dit te doen, voordat het besluit op schrift is gesteld (art. 21 lid 3 Gwvd).
- Dit laat onverlet dat belanghebbenden het recht hebben om besluiten en handelen van de overheid door de rechter te laten toetsen (art. 6 EVRM; recht op een eerlijk proces).
- Dat maakt ook dat een burger de gelegenheid moet hebben om, voordat de overheid maatregelen treft die niet meer te herstellen zijn, een voorlopige voorziening kan verzoeken bij de rechter om de uitvoering van de maatregel te schorsen totdat een rechter inhoudelijk over een bezwaar of beroep heeft beslist.

- Een rechter zal daarbij bezien in hoeverre het belang dat met de maatregel wordt beschermd, afgezet tegen het belang van de aanvrager, schorsing van de tenuitvoerlegging verdraagt. De ervaring leert dat een rechter, zo nodig daartoe aangespoord door de overheid of de aanvrager van een voorziening, op zeer korte termijn een beslissing hierover kan nemen.
- De voorlopige voorziening over de ruiming van nertsen heeft dit laten zien.
- 11.1 [REDACTED]
- In het geval dat een rechter bij voorlopige voorziening zou oordelen dat het niet nodig is de maatregel onmiddellijk ten uitvoer te leggen, dan heeft de overheid zich daaraan te houden.
- Daarvan zou sprake kunnen zijn in een situatie waarin er op voorhand ernstige twijfel is over een besmetting of verdenking, of over de noodzaak om snel in te grijpen.

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn**Auteur**
10.2.e
T 070 10.2.e
@minlnv.nl**Datum**
12 juni 2020**Kenmerk**
DGA / 20166099
BHM: 20166109**Kopie aan****Bijlage(n)****Parafenroute**

DGA Marjolijn Sonnema	DAD, Directeur Lieke Hendrix	DAD, MT-lid 10.2.e
WJZ 10.2.e	RVO 10.2.e	

BPZ-paraaf

Aanleiding

In het debat over de onderzoeksresultaten over COVID-19 bij nertsen van 10 juni jl. heeft u toegezegd de waardetabel voor nertsen aan de Kamer te sturen.

Advies

Met bijgevoegde brief informeert u de Kamer over de totstandkoming en het gebruik van de waardetabel. De waardetabel is als bijlage bij de brief toegevoegd.

Kernpunten

In de brief wordt het volgende gemeld:

- In de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren staat dat de houder waarvan de dieren in het kader van bestrijding van een aangifteplichtige ziekten worden gedood een tegemoetkoming in de schade voor die dieren ontvangt.
- En dat de houder voor verdachte dieren de waarde van de dieren in gezonde toestand krijgt.
- Dit regime is voor alle dieren en aangifteplichtige ziekten gelijk.
- Ook zegt deze wet dat de waarde van de dieren vastgesteld moet worden voordat de dieren gedood worden en dat de vaststelling van de waarde gedaan moet worden door een onafhankelijke taxateur.
- Om taxateurs te ondersteunen in hun werk en te zorgen voor uniformiteit in de waardevaststelling zijn zogenoemde waardetabellen voor verschillende diersoorten ontwikkeld.
- Deze waardetabellen worden door Wageningen Economic Research (WEcR) onderdeel van Wageningen UR opgesteld.

Ontvangen BPZ

nota

- In een waardetabel zijn waarden voor verschillende leeftijden en categorieën dieren opgenomen die de marktwaarde zo goed mogelijk weerspiegelen.
- WEcR doet dit voor de verschillende diersoorten met een vergelijkbare methodiek en maakt hierbij gebruik van herleidbare beschikbare marktinformatie en nadere actuele informatie die onder andere de sector aanlevert.
- De waardetabel zelf heeft geen formele status, het is een hulpmiddel voor de uitvoering van de waardevaststelling door de taxateur. Er kunnen dan ook geen rechten ontleend worden aan de waardetabel. De taxateur kan altijd gemotiveerd en onderbouwd afwijken van de waardetabel.
- Gezien de status van waardetabellen en het feit dat ze regelmatig geactualiseerd worden aan de hand van actuele marktcijfers, maak ik waardetabellen normaal gesproken niet actief openbaar.

11.1

Overzicht communicatie verdenkingen en besmettingen SARS-CoV-2

17 juni 2020, dad/Inv

A. De NVWA informeert bij

1. Verdenking:

- LNV via de CVO
- GGD
- LCI (RIVM)

2. Besmetting:

- LNV via de CVO
- de gemeente/burgemeester via de regioambassadeur (de planning van de taxatie en de ruiming)
- GGD
- LCI (RIVM)
- Veiligheidsregio (10.2.e Regio Brabant Noord)
- LOCC

Over:

- Soort bedrijf
- Omvang
- Adres

B. Aanvullend door VWS of LNV

met name ook naar aanleiding van kamerbrieven:

VWS informeert:

- Directeur GGD
- Voorzitter veiligheidsregio

LVN informeert:

- Sectororganisaties
  - o Betreffende diersoort
  - o Dierenartsen
- Burgemeester(s)

C. Achtergrondinformatie

- Bevoegdheden:
  - o VWS: infectiebestrijding en geeft leiding aan de bestrijding van Covid.
  - o LNV: bestrijding van Covid bij dieren
- Wetgeving:
  - o VWS: handelt op basis van de Wet publieke gezondheid. Deze wet regelt de verantwoordelijkheden van de voorzitters van de veiligheidsregio.
  - o LNV: handelt op basis van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Deze wet vereist dat de burgermeester op de hoogte wordt gesteld van een besmetting.

Nota aan: GBT**Onderwerp: deelname nertsensector aan diergezondheidsfonds en doorberekenen kosten screening en early warning****Aanleiding**

Bij nertsenhouders wordt geen diergezondheidsheffing opgelegd voor bijdrage aan het Diergezondheidsfonds (DGF), daar was nooit aanleiding toe. In deze nota wordt u in het kader van de uitbraak van SARS-CoV-2 bij nertsen geadviseerd over de mogelijkheid tot invoeren van een diergezondheidsheffing voor nertsen en over de mogelijkheid van het doorberekenen van de kosten van de screening en early warning.

Advies

De ministers van VWS en LNV kunnen als volgt worden geadviseerd:

1. Het invoeren van een diergezondheidsheffing voor de nertsenhouderij kost enkele maanden. Vanwege alle randvoorwaarden lijkt de invoering van een doelmatige diergezondheidsheffing voor nertsenhouders niet kansrijk. Een definitief besluit over het invoeren kan worden genomen zodra meer duidelijkheid is over:
  - De kosten van een diergezondheidsheffing.
  - Het aantal bedrijven dat deze kosten moet dragen (afhankelijk van het resultaat van de stoppersregeling).
  - Of invoeren van een heffing van invloed is op de 'business case' van houders en de 10 jaar termijn in de wet die pelsdierhouderij per 2024 verbiedt.
2. Op korte termijn kunnen de kosten van een voortzetting van de early warning en screening direct aan de houders van de nertsen worden doorbelast. De invulling van deze voortzetting wordt de komende week uitgewerkt en zal samen met een voorstel voor de doorberekening van de kosten via een volgend GBT aan u worden voorgelegd. Een doorberekening van de early warning kan tot gevolg hebben dat de motivatie voor de naleving afneemt. Hierdoor ontstaat de kans dat een uitbraak later wordt ontdekt.

KernpuntenDiergezondheidsheffing: lange termijn oplossing

- Uit het DGF kunnen kosten worden betaald voor de bewaking (screening en early warning), verdenking (conformatieonderzoek) en bestrijding (doden van dieren, destructie, voorzieningen) van aangewezen dierziekten.
- In het DGF worden de kosten voor bewaking en voorzieningen 50/50 verdeeld tussen overheid en bedrijfsleven (in dit geval nertsenhouder). De kosten voor verdenking en bestrijding liggen (tot het te bepalen plafondbedrag) bij de nertsenhouderij.
- De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd) biedt de mogelijkheid om met een AMvB een diergezondheidsheffing op te leggen aan houders van dieren, die gevoelig zijn voor aangewezen dierziekten (zoals nertsenhouders). Met deze heffing kan het DGF worden gevuld.
- Deze AMvB moet na vaststelling, dus achteraf, met een wet worden goedgekeurd door de Tweede Kamer. De nieuwe heffing is een essentialia van de belastingplicht en dient bij wet te worden ingevoerd (artikel 104 Grondwet). De Gwwd biedt voor onderhavige spoedsituaties de mogelijkheid om de heffing bij AMvB in te voeren. Zonder wettelijke goedkeuring door de Tweede Kamer achteraf kan de AMvB echter niet worden toegepast.
- Een heffing kan alleen gebaseerd worden op geraamde kosten in de periode nadat de AMvB is vastgesteld. Dit kan niet met terugwerkende kracht.
- Als een diergezondheidsheffing aan nertsenhouders zou worden opgelegd, dan wordt deze geheven op basis van het aantal dieren op een bedrijf, bijvoorbeeld het aantal fokteven aan het begin van een seizoen. Er zal een oplossing gevonden moeten worden voor vaststellen van het aantal dieren waarvoor een heffing wordt opgelegd aangezien er voor nertsen geen I&R systeem met dieren aantallen bestaat.

- Bij invoering van een diergezondheidsheffing in de nertsensector zal er, net als in de andere sectoren, overleg met de sector moeten zijn over de uitgangspunten voor de heffing en de uitgaven die met het geheven geld gedaan worden.
- De bewaking (screening en early warning) zoals die in de eerste 4 weken is uitgevoerd kost in totaal 600.000 euro. Dat zou uitgaande van 140 nertsenbedrijven neerkomen op ruim €4000 per bedrijf.
- Het is nog niet goed in te schatten wat de bewaking (screening en early warning) structureel zou gaan kosten, omdat eerst de uitkomsten van huidige programma's beoordeeld moeten worden. Op basis daar van kan bepaald worden wat veterinair gezien het beste programma is om snel nieuwe besmettingen te kunnen ontdekken.
- De uitvoeringskosten van de heffing (RVO) moeten in verhouding staan tot het aantal bedrijven waar geheven moet gaan worden en de uitgaven die gedaan gaan worden met het geld dat geheven is. Dat is pas goed te bepalen als duidelijk is of er een stoppersregeling komt en hoeveel bedrijven er over blijven.
- Als het aantal bedrijven waarover geheven wordt klein wordt, zal het totaal van de bewakingskosten (screening en early warning) lager worden en kan het dat de uitvoeringskosten voor heffing niet meer opwegen tegen de uitgaven die er mee gedekt moeten worden.
- De Gwwd verplicht tot instellen van een plafondbedrag tot waar maximaal geheven mag worden voor de periode tot en met 2024. Een doel van dit plafond is een complete sector te beschermen tegen een faillissement ten gevolge van een uitbraak.
- Bij het bepalen van een plafondbedrag voor de nertsenhoudery zal onderbouwd moeten worden dat de sector een heffing tot het plafondbedrag kan dragen. Dat is alleen goed te doen als duidelijkheid is over het aantal nertsenbedrijven dat tot 2024 actief zal blijven.
- Voor het betalen van de kosten van bestrijding van een besmetting uit heffingen geldt ook dat eerst bekend moet zijn hoeveel bedrijven er tot 2024 blijven bestaan.
- Als de kosten van een nieuwe uitbraak door middel van een heffing bij de sector zouden worden teruggehaald en er zijn nog maar weinig bedrijven over zou dat kunnen betekenen dat die resterende bedrijven failliet gaan door de hoge diergezondheidsheffing in het jaar na de uitbraak.
- Uitsmeren van de kosten van een nieuwe uitbraak over meer jaar is ook niet goed mogelijk aangezien de houders alleen nog tot 2024 kans hebben om met het houden van nertsen inkomen te genereren om een diergezondheidsheffing te betalen.
- 11.1

Direct factureren: korte termijn oplossing

- De verplichting van de bewaking (screening en early warning) ligt bij de houder. Die bewakingskosten kunnen worden beschouwd als nalevingskosten die dus door de houder gedragen moeten worden.
- Vanuit een pragmatische insteek (snelheid en sturing programma) heeft LNV ervoor gekozen de eerste ronde van de screening en de eerste zes weken early warning te betalen.
- De kosten voor bewaking kunnen, behalve via het DGF, ook direct bij de houder in rekening worden gebracht door het laboratorium dat dit programma uitvoert.
- De motivatie om mee te werken aan de early warning zou kunnen afnemen wanneer houders verplicht worden (mee) te betalen. Hierdoor ontstaat de kans dat een uitbraak later wordt ontdekt. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het inrichten van een definitief bewakingsprogramma.
- Bij direct factureren van de bewaking aan nertsenhouders, blijven de kosten van verdenking en bestrijding bij de overheid liggen.

Toelichting

- De Wet verbod pelsdierhouderij is onderwerp geweest van een juridische procedure. Hoewel de procedure door het Hof Den Haag en de Hoge Raad in het voordeel van de Staat is beslecht, belet dit pelsdierhouders niet op voorhand om, als zij dat willen, een nieuwe juridische procedure te starten om de Wet opnieuw aan te vechten.
- Om enige kans van slagen te hebben, zullen zij dan wel met nieuwe argumenten of omstandigheden moeten komen. Zonder nieuwe argumenten, zal de rechter de bestaande jurisprudentie volgen, de Staat in het gelijk stellen, of zelfs misbruik van procesrecht aannemen.
- Voor het oordeel dat de Staat met de Wet verbod pelsdierhouderij een redelijk evenwicht (fair balance) heeft getroffen tussen het algemeen belang en de belangen van pelsdierhouders, waren met name doorslaggevend de voorzienbaarheid van het verbod en het bestaan van de lange overgangstermijn, waarbinnen pelsdierhouders hun investeringen terug kunnen verdienen.

- 11.1 [REDACTED]

- Het feit dat de Staat een overgangsperiode in het leven heeft geroepen, betekent niet dat de Staat tijdens deze periode geen besluiten mag nemen die op enige wijze negatief uitpakken voor (de winstgevendheid van) pelsdierhouders. Tijdens de overgangstermijn heeft de pelsdierhouders goede en kwade kansen. De uitbraak van een dierziekte en de invoering van een diergezondheidsheffing vallen onder het ondernemersrisico (kwade kans) dat inherent is aan de markt waarin pelsdierhouders opereren.

- 11.1 [REDACTED]

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	18 juni 2020, 08.45uur, via Webex
Volgend overleg	-
Aanwezig	10.2.e Marjolijn Sonnema (LNV, DG Agro) 10.2.e 10.2.e 10.2.e

BEELD

- CVO licht de laatste stand van zaken toe. Er zijn geen nieuwe verdenkingen en geen nieuwe besmettingen.
- Afgelopen weekend zijn 2 verdenkingen uit early warning bevestigd door het referentie-instituut. Deze bedrijven zijn afgelopen maandag meteen geruimd.
- Uit de serologische screening zijn 4 bedrijven met onduidelijke uitslagen nu nog overgebleven. Deze zijn bezocht door NVWA, de testen op aanwezigheid van virus zijn negatief, de testen op aanwezigheid van antilichamen worden opnieuw ingezet. Uitslagen komen volgende week.
- In Denemarken is er een klein nertsbedrijf wat positief getest is. Inmiddels hebben ze besloten om dit bedrijf te ruimen. Nu dit ook in andere landen speelt kan dit tot een andere discussie binnen de EU leiden; tot nu toe is gezegd dat dit een typisch NL probleem is.

Omgevingsbeeld

- Berichtgeving vooral feitelijk.

- Geen aanvullingen vanuit DC LNV.

OORDEELSVORMING EN BESLUIT

OORDEEL	BESLUIT
<p>Bekendmaking van nieuwe besmettingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorstel om via persbericht nieuwe besmettingen kenbaar te maken. • Reden is om officieel kenbaar te maken aan het publiek dat er besmettingen zijn • Dit is nodig ivm de ruiming. • VWS vraagt zich af of dit bij elke nieuwe besmetting zou moeten, wordt niet bij elk nieuw ziektegeval COVID-19 gedaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe besmettingen kenbaar maken via persbericht naar het publiek.
<p>Nota (om)mogelijkheden fokverbod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advies is nu geen fokverbod af te kondigen • De reden hiervoor is dat deze dieren alleen in het voorjaar jongen krijgen, dit is het biologische ritme van de dieren. • Het nu afkondigen van een verbod heeft geen direct effect. • Begin volgend jaar kan de corona-situatie in de nertsenhouderij en in NL veranderd zijn tov. nu. • Vroegtijdig aankondigen van een verbod is alleen zinvol als dit gepaard gaat met tot stand komen van een stoppersregeling. • Na het GBT wordt dit stuk aan minLNV en ook aan minVWS voorgelegd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu nog geen fokverbod af kondigen. • Nota wordt voorgelegd aan minLNV en minVWS. • Op moment stoppersregeling wordt het fokverbod opnieuw bezien.
<p>Nota nertsenhouders meebetalen aan het DGF</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt bij LNV gewerkt aan mogelijke bijdrage aan DGF door nertsenhouders; • Einddatum tot 2024 dus alleen tot die tijd kan er bijdrage gevraagd worden; • Stoppersregeling is van invloed; • Bijdragen door nertsenhouders ziet er niet kansrijk uit; • Ook wordt gekeken naar meebetalen van nertsenhouders aan screening en early warning. Dit wordt uitgewerkt in plan vervolg screening en early warning; • Dit stuk is in het GBT geagendeerd omdat het gaat om naar middelen te kijken om nertsenhouders zo snel mogelijk te laten meebetalen aan de kosten die de overheid maakt voor de sector. 	<ul style="list-style-type: none"> • LNV beziet verder het meebetalen door nertsenhouders aan DGF; • LNV werkt plan uit over meebetalen nertsenhouders aan screening en early warning.

<p>Overzicht onderzoeken COVID en dieren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie betaald wat? • Afgesproken dat dit onderwerp niet in GBT hoort. 	<ul style="list-style-type: none"> • VWS en LNV bespreken dit onderwerp onderling.
<p>buiten reikwijdte</p> <p>[Redacted content]</p>	<p>[Redacted content]</p>
<p>Nota afvoer mest van besmette en niet besmette bedrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor beslissing over mest van besmette bedrijven zijn de resultaten van onderzoek dat bij WBVR wordt uitgevoerd nodig; • Zodra deze resultaten bekend zijn kan besluit worden genomen; • Als in mest nog virus in zit dan wordt mest op andere manier afgevoerd. • Niet besmette bedrijven: als 2 keer negatief in early warning dan toestaan om mest af te voeren; • 	<ul style="list-style-type: none"> • Besmette bedrijven voert WBVR onderzoek naar overleving van virus in de mest. Zodra resultaten bekend zijn aangevuld met info RIVM kan een beslissing worden genomen. • Afvoer mest niet besmette bedrijven conform oordeel.
<p>Bundeling informatie richting TK</p> <ul style="list-style-type: none"> • TK brief wanneer? • Stoppersregeling: afhankelijk van de motie wanneer deze in werking treedt. Er wordt van augustus uitgegaan tenzij motie wordt aangenomen. • Volgende week komt er TK brief over de screeningsuitslagen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Volgende week gaat TK brief uit over de screeninguitslagen en besluiten ministers. • Voor een volgend GBT wordt uitgewerkt welke onderwerpen aan de orde komen in een volgend TK brief.

<ul style="list-style-type: none"> In een volgend GBT komt aan de orde wat er in daarop volgend TK brief wordt gemeld. 	
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Akkoord over de informatielijnen.

AFSPRAKEN VERVOLG

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

10.2.e

Datum

19 juni 2020

Kenmerk

DCA-DAD-130431520

11.1

1101a

betaling tegemoetkoming schade ruiming 11.1

Parafenroute**DG**

Marjolijn Sonnemans

DAD, directeur

Lieke Hendrix

DAD, Plv. CVO/MT-lid

10.2.e

FEZ

10.2.e

10.2.e

DC**BPZ**

10.2.e

11.1

Aanleiding

Er zijn tot nu 15 nertsenhouderijen geruimd. RVO voert de tegemoetkoming in schade voor ruiming uit. RVO heeft een voorstel gedaan voor de concrete afhandeling hier van. Met deze nota wordt u hierover geadviseerd.

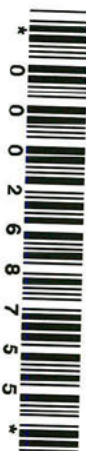
Advies

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de door RVO voorgestelde werkwijze om geruimde nertsenhouders op korte termijn een voorschot van 70% van de tegemoetkoming in de schade uit te keren.

Kernpunten

- RVO heeft een voorstel gedaan voor de afhandeling van de tegemoetkoming in schade bij geruimde bedrijven, zie bijlage 1.
- Het voorstel is nertsenhouders een voorschot van 70% van de waarde uit het taxatierapport ontvangen. Daarvoor ontvangen ze een besluit met het voorschot en uitleg over het verdere proces. Zie bijlage 2 met een concept van deze brief.
- Na het uitbetalen van een voorschot gaat RVO de dossiers nader beoordelen en op basis daarvan een definitieve tegemoetkoming in de schade vaststellen. Deze wordt in een beschikking aan de houder gestuurd.
- Het werken met uitbetaling van voorschotten is een gebruikelijke werkwijze van RVO bij tegemoetkoming in schade voor ruiming. Het voordeel is dat het RVO meer tijd geeft om de dossier goed te beoordelen en waar nodig aanvullende informatie te verzamelen.
- Het alternatief zou zijn om eerst alle dossiers te beoordelen en daarna direct over te gaan tot een beschikking met definitieve tegemoetkoming. Dit zal echter langer duren waardoor zowel vanuit de sector als door de termijnen er veel druk is om tot de definitieve tegemoetkoming te komen. Het is juist wenselijk dat RVO tijd genoeg heeft voor uitvoerige beoordeling van de dossiers.

Ontvangen BPZ

- De 30% is voldoende marge om eventuele rekenfouten in het taxatiedossier te corrigeren. Hierdoor voorkomt RVO dat indien er sprake zou zijn van een fout in het dossier de houder een bedrag moeten terugbetalen. Het voorschot wordt zonder uitvoerige beoordeling van het dossier uitbetaald.
- De totale getaxeerde waarde van de geruimde dieren op 15 bedrijven is 11,4 mln. Uitbetaling van 70% voorschot zou 8 mln. zijn, zie bijlage 3.
- Het totale bedrag voor tegemoetkoming in schade wordt mogelijk hoger aangezien er in de vriezers op de geruimde bedrijven nog ingevroren nertsenkadavers en pelzen liggen die mogelijk vernietigd moeten worden.
- Conform de Gezondheids- en welzijnswet moeten de houders voor de ingevroren pelzen en nertsenkadavers ook een tegemoetkoming in schade ontvangen indien de overheid deze vernietigt.
- Hierover volgt nog nadere besluitvorming op basis van een risicoanalyse van deze ingevroren nertsenkadavers en pelzen.
- De kosten van de ruiming maken het noodzakelijk dat LNV extra stortingen doet in het Diergezondheidsfonds bovenop de reguliere storting van dit jaar circa 10,0 mln. euro. Het LNV-aandeel in het saldo van het DGF is namelijk niet toereikend.
- Vooralsnog gaat het om de kosten van de tegemoetkoming in schade, zoals in deze nota beschreven. Deze kosten zullen tezamen met de kosten van onderzoek en geraamde kosten van een stoppersregeling worden geclaimd bij Financiën bij Augustusbrief.
- Zo mogelijk zullen dan ook de kosten van de ruiming zelf – van de inzet van raamcontractantpartijen en van de NVWA- in beeld worden gebracht. Voor zover het inzicht hierin later wordt verkregen, zullen bij Najaarsnota of Voorjaarsnota aanvullende claims worden ingediend

Toelichting

Na paartijd, rondom eind maart, worden 10-20% van de dieren gedood. Dit zijn o.a. reuen die niet meer nodig zijn en teven die niet drachtig geworden zijn. Deze worden vervolgens opgeslagen als kadaver, als natte of als droge pels in de vriezer. De pelzen van deze dieren worden normaal gesproken, net als de pelzen die aan het einde van het jaar van de dieren worden gehaald, op de markt gebracht.

Op de geruimde bedrijven liggen deze dieren en pelzen nog in de vriezer en zijn nog niet vernietigd. Het kan namelijk om dieren of pelzen van dieren gaan die in de vriezer zijn opgeslagen toen het bedrijf al besmet was. Er wordt een risicoanalyse uitgevoerd om te bepalen wat er met deze kadavers en pelzen gedaan moet worden. Indien de overheid ze vanuit het risico voor de dier- en/of volksgezondheid vernietigd moeten de houders ook hiervoor een tegemoetkoming in de schade ontvangen.

TER ADVISERING

Aan

Directoraat-generaal Agro

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Datum

29 juni 2020

Kenmerk

DGA / 20181558

nota

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

Aanleiding

Naar aanleiding van het debat over COVID-19, nerts en slachthuizen is een zevental moties aangenomen.

Advies

De bijgevoegde Kamerbrief beschrijft hoe u en minister De Jonge van VWS met deze moties om zullen gaan.

Toelichting

1. Motie van het lid De Groot over slachthuizen verantwoordelijkheid laten nemen voor een vermindering van slachtcapaciteit (Kamerstuk 28 286 nr. 1106)

buiten reikwijdte

2. Motie-Ouwehand 28 286, nr. 1109 over landelijke regie bij het tegengaan van verspreiding van het coronavirus in de vleesindustrie

buiten reikwijdte

Ontvangen BPZ

3. Motie Ouwehand 28 286, nr. 1118 (ter vervanging van 28266 nr 1111) over per direct slachthuizen opdragen de slachtsnelheid te verlagen

buiten reikwijdte

4. Motie-Geurts/Bromet 28 286, nr. 1112 over een fatsoenlijke stopregeling voor de nertsenhoudery

U streeft er naar om in augustus 2020 een besluit te nemen over de invulling van de stoppersregeling en de Kamer hierover te informeren.

5. Motie Futselaar 28 286, nr. 1114 over voorkomen dat geruimde bedrijven opnieuw starten met het houden van nertsen

Deze motie voert u uit door middel van de voorziening voor vrijwillige stoppers, die ook van toepassing zal zijn op houders van bedrijven die zijn geruimd.

6 en 7. Motie-Ouwehand 28 286, nr. 1110 (gewijzigd) over het in stand laten van het vervoersverbod voor nertsen en Motie-Ouwehand/Ploumen 28 286, nr. 1108 over een verbod op het beroepsmatig fokken van dieren die bevattelijk zijn voor het coronavirus

In de Kamerbrief informeert u de Kamer als volgt:

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) voor de preventie en bestrijding van besmettelijke dierziekte ter bescherming van de dier- en volksgezondheid het exclusieve kader is om maatregelen te treffen. De Wet publieke gezondheid voorziet in bevoegdheden om maatregelen te treffen ten aanzien van mensen, gebouwen, goederen en vervoermiddelen, en niet ten aanzien van dieren.

De GWWD geeft de minister van LNV alleen de bevoegdheid om maatregelen, zoals een vervoersverbod en een fokverbod te treffen, om verspreiding van Sars-CoV-2 bij nertsen te voorkomen (artikel 17 van de wet) en niet om andere motieven.

Een fokverbod is op dit moment feitelijk niet aan de orde, omdat de paartijd voor nertsen in het voorjaar is.

Er is op dit moment geen aanleiding om het vervoersverbod in te trekken. Voor het instellen van een fokverbod houden wij een vinger aan de pols en zal tijdig, aan het eind van het jaar, en dus voordat de paartijd van nertsen aanvangt, een fokverbod worden ingesteld als dat rond die tijd nodig is om de verspreiding van SARS-CoV-2 te voorkomen.

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

nota

Oplegnota verzoek Eerste Kamer moties nertsen

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn**Auteur**

10.2.e

T O

10.2.e @minlnv.nl

Datum

1 juli 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20184455

Bhm: 20179899**Kopie aan****Bijlage(n)**

1

Parafenroute**DG Agro**

Marjolijn Sonnema

BPZ

10.2.e

Aanleiding

De Eerste Kamer, de vaste commissies voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, heeft verzocht om hen te informeren over de manier waarop met de aangenomen moties van Tweede Kamerleden Geurts/Bromet en Ouwehand/Ploumen omgegaan wordt. De moties betreffen een fatsoenlijke stopregeling voor de nertsenhoudery en een verbod op het beroepsmatig fokken van dieren die bevattelyk zyn voor het coronavirus.

Advies

U kunt de brief ondertekenen.

Ontvangen BPZ

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	02 juli 2020, 12.00 uur, ministerie van VWS/via Webex
Volgend overleg	-
Aanwezigen	10.2.e

COVID-19 bij dieren

02 juli 2020, 12.00 uur, ministerie van VWS/via Webex

10.2.e

Marjolijn Sonnema (LNV, DG Agro)

10.2.e

10.2.e 10.2.e

10.2.e

- De focus van het GBT ligt op het nemen van besluiten t.a.v. de notities en de kamerbrief.

- Er is bij één nertsenbedrijf een verdenking van COVID. Er is ook kliniek bij de nertsenhouders. Vanmiddag rond 18.00 uur wordt de uitslag van het verdachte nertsenbedrijf verwacht. Het bedrijf ligt in het gebied waar ook andere nertsenbedrijven besmet waren. Er wordt extra onderzoek gedaan

naar of de maatregelen wel zijn nageleefd. Waren de nertsenhouders op de hoogte dat zij met COVID besmet waren? Zijn de maatregelen op het bedrijf nageleefd. Bij het met opzet betreden van het bedrijf, wanneer met COVID besmet, wordt de Diergezondheidswet niet nageleefd.

- De Burgermeester van de betreffende gemeente waar het bedrijf zich bevindt, is ingelicht over de mogelijke besmetting.

OORDEELSVORMING EN BESLUIT

OORDEEL	BESLUIT
<p>Nertsenbedrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorstel voortzetting early warning & screening <ul style="list-style-type: none"> - Het voorstel is om nog 5 weken door te gaan met de early warning. Daarna kan bekeken worden hoe er verder gegaan moet worden. - Na afloop van de early warning vindt screening plaats. - De kosten worden verdeeld waarvan 50% voor de sector en 50% voor de overheid is. • Transport pups <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn een aantal nertsenbedrijven die pups op andere plek opfokken dan waar zij geboren zijn. De hokken waar de pups in geboren worden, worden te klein. Ook kan dit leiden tot agressiviteit en welzijnsproblemen. - Het voorstel is om onder voorwaarde en met een ontheffing van de NVWA de pups toch te kunnen vervoeren naar een andere locatie. Het gaat hier om een lege locatie, sommige bedrijven hebben meerdere stallen waarvan er ruimtes leeg staan voor het opfokken van de pups. Het gaat hierbij dus niet om het vervoeren van de pups naar een bedrijf dat na besmetting en ruiming leeg is komen te staan. - Voorwaarde voor het vervoeren van de pups zijn het steekproefsgewijs testen van het bedrijf van herkomst op aanwezigheid van COVID; pups worden naar lege locatie gebracht in hetzelfde gebied; een week na aankomst worden pups weer onderzocht op aanwezigheid COVID; transport gebeurt onder toezicht van een dierenarts met strenge hygiënemaatregelen. - Het probleem m.b.t. de pups begint dit weekend te spelen en duurt ongeveer twee weken. - De NVWA regisseert dit transportproces en daarmee wordt gewaarborgd dat de nertsen niet naar een voorheen besmet bedrijf worden gebracht. Dit is ook een 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is akkoord gegaan met het voorstel voor het voortzetten van de early warning en screening en wanneer er tussendoor aanleiding is voor anders handelen kan dit gedaan worden. • Er is ingestemd met de ontheffing voor het vervoeren van pups. • Er is ingestemd met het voorstel om mest af te voeren.

gevoelig punt voor de beeldvorming. In de kamerbrief moet dit dan ook goed gecommuniceerd worden.

- Enige andere alternatief naast het transporteren van de pups naar opfoklocaties is euthanaseren
- Afvoeren mest
  - Omdat afvoeren van mest niet mogelijk is ontstaat er een te kort aan ruimte op bedrijven voor goede mestopslag.
  - Het voorstel is om via aanpassing van de regeling mest van niet-besmette bedrijven af te voeren onder verschillende voorwaarden. Het mag alleen als mestinjectie op het land worden gebruikt, naar een mestopslag worden gebracht (waar het tenminste drie weken moet blijven) of naar een biogasinstallatie worden gebracht (waar de mest tenminste tot 70°C moet worden verhit).
  - Voor besmette bedrijven ligt het voorstel om via een ontheffing de mest af te kunnen voeren. De voorwaarde is dat het afvoeren pas mag gebeuren drie weken na de ruiming (dan is het pathogeen verdwenen) en het mag alleen naar een biogasinstallatie worden gebracht (waar de mest tenminste tot 70°C moet worden verhit).

buiten reikwijdte

<p>buiten reikwijdte</p>	
<p>Kamerbrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de kamerbrief worden de volgende nertsenonderwerpen behandeld: status early warning en screening, ontheffing transport pups, gewijzigde regeling voor mestafvoer niet-besmette bedrijven en ontheffing mestafvoer besmette bedrijven. • Er wordt in de brief ook iets opgenomen over de konijnen buiten reikwijdte <p>[Redacted text]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt gecheckt wat de gebruikelijke lijn is met het DBZ advies. Wanneer het gebruikelijk is deze naar de kamer te sturen, dan moet dat ook nog gebeuren. • Het stukje over konijnen in de kamerbrief wordt direct gedeeld met communicatie, want dat moet heel genuanceerd zijn. • Wanneer het verslag naar het BAO-Z wordt gestuurd, worden zij ook geïnformeerd over de kamerbrief. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kamerbrief gaat vrijdag 3 juli of maandag 6 juli uit, afhankelijk van de voorkeur minister LNV. • Checken wat de gebruikelijke lijn is voor het DBZ advies en afhankelijk daarvan naar de kamer sturen.
<p>Communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wanneer de uitslag van het ene verdachte nertsenbedrijf bekend is, gaat het persbericht uit. • Wanneer het verplaatsen van pups gaat beginnen moet er goed gekeken worden naar de communicatie in de regio (LNV, NVWA, GGD). • buiten reikwijdte 	<ul style="list-style-type: none"> • Persbericht gaat uit. • Aandacht geven aan communicatie rond het verplaatsen van pups in de regio.

AFSPRAKEN VERVOLG

VERSLAG GBT

PROCES

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	16 juli 2020, 13.15 uur, ministerie van VWS/via Webex
Volgend overleg	-
Aanwezigen	<p>10.2.e (VWS, voorzitter)</p> <p>Marjolijn Sonnema (LNV, DG Agro)</p> <p>10.2.e (LNV)</p> <p>10.2.e (LNV)</p> <p>10.2.e (LNV)</p> <p>10.2.e (LNV)</p> <p>10.2.e (LNV)</p> <p>10.2.e (LNV)</p> <p>10.2.e s (VWS)</p> <p>10.2.e (VWS)</p> <p>10.2.e (VWS)</p> <p>10.2.e (VWS)</p> <p>10.2.e (VWS)</p> <p>10.2.e (VWS)</p> <p>10.2.e (EZK)</p> <p>10.2.e (NVWA)</p> <p>10.2.e (RIVM)</p> <p>10.2.e (RVO)</p>

OPENING

- De focus van het GBT ligt op het nemen van besluiten t.a.v. het OMT-Z advies, BAO-Z, de notities en de kamerbrief.

BEELD

- Op dit moment zijn er 24 besmette bedrijven getaxeerd en geruimd. Er zijn nog twee bedrijven verdacht, de uitslagen komen vandaag.
- In Spanje is een bedrijf besmet verklaard is. Dit bedrijf kreeg de aandacht omdat er veel besmette medewerkers waren. De dieren zijn getest en bleken besmet.
- In de media werd beweerd dat in Denemarken besmette bedrijven niet worden geruimd. Er is contact geweest met de Deense overheid, waaruit blijkt dat het bericht niet klopt. Er zijn daar drie besmette bedrijven geruimd.

- Vanuit RVO wordt aangegeven dat de schadeloosstelling richting bedrijven binnen twee weken betaald wordt. Er is in totaal 14,7 miljoen euro betaald. De totaal getaxeerde waarde ligt op 21 miljoen euro. De kosten voor het ruimen van een bedrijf zijn 150.000 euro.
- In de media worden de nieuwe besmettingen kort genoemd. Er wordt in de media vooral gericht op de vraag hoe de nieuwe besmettingen bij nertsenbedrijven plaats kunnen vinden.

OORDEELSVORMING EN BESLUIT

OORDEEL	BESLUIT
<p>OMT-Z advies</p> <ul style="list-style-type: none"> • De risico's voor de volksgezondheid zijn onveranderd sinds het vorige OMT-Z advies • De verwachting is dat het virus zal blijven circuleren in Nederland daarom adviseert het OMT-Z de nertsenhoudery in Nederland versneld af te bouwen, om te voorkomen dat de uitbraken onder nertsen zich in het volgende fokseizoen herhalen. Met bedrijven die geen gebruik willen maken van de stoppersregeling, moeten strikte afspraken gemaakt worden over de voorwaarde waaronder dit kan, zoals het naleven van strenge hygiënemaatregelen. • Tot eind deze week vinden er arbeidsintensieve handelingen plaats op de bedrijven waar veel personeel bij betrokken is. Door het afnemen van het aantal contactmomenten tussen mensen en nertsen, de aanscherpingen op het hygiëne protocol en preventief gebruik van PBM zal de risico op besmetting van bedrijven afnemen. Het volledige effect is pas na een paar weken te beoordelen, daarnaast loopt de detectie van de besmetting achter. De verwachting is dat de komende 3-4 weken nog een aantal besmette bedrijven bijkomen. • Wanneer er dan na half augustus nog nieuwe besmettingen op nertsenbedrijven plaatsvinden, is dit volgens het OMT-Z te wijten aan het in de praktijk niet goed uitvoerbaar zijn van de maatregelen om besmetting te voorkomen. In dit geval en bij gelijkblijvende epidemiologische humane situatie is het advies om preventief te ruimen. Dit om te voorkomen dat nertsenhouderyen als virusreservoirs gaan functioneren. • Morgenochtend komt het advies OMT-Z advies. <p>BAO-Z advies</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advies sector: <ul style="list-style-type: none"> - Er werd aangegeven dat ruimen een hele onaangename optie is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het OMT-Z advies volgen. • Naast het aanscherpen van de hygiëne maatregelen moet de nertsensector erop worden aangesproken dat de tracering van mensen die het bedrijf betreden sluitend moet worden gemaakt. • Het registreren van stalbezoekers hoeft niet uniform te gebeuren, als het maar wel gebeurt. • 11.1

- De sector wil zich houden aan striktere hygiëne maatregelen. De sector zou hiervoor de hulp van de NVWA willen gebruiken voor goede instructie van de noodzakelijke maatregelen.
- Advies bestuurders:
  - Bestuurders onderschrijven over het algemeen het OMT-Z advies.
  - Vraag is wel hoe ervoor gezorgd wordt dat de bedrijven zich aan de maatregelen houden, met daarbij ook het risicogericht en steekproefsgewijs testen van medewerkers.
- Er is een aarzeling of de aanscherpingen van de hygiëne maatregelen wel opgevolgd zullen worden. Een overweging hierbij is wel dat nu de arbeidsintensieve periode erop zit en daardoor dus alleen weer de bedrijfseigenaren op het bedrijf rondlopen. Vooral de bedrijven onder de rivieren zijn erg van de hygiëne maatregelen doordrongen. Wij moeten daarbij wel in het achterhoofd houden dat ook eigenaren besmet waren. Zij geven ook aan dat ze echt niet opzettelijk hun bedrijf besmetten en ook echt niet willen dat hun bedrijf besmet raakt. Bij de bedrijven boven de rivieren wordt door de sector veel aandacht besteed aan bewustwording van de maatregelen.
- Ten aanzien van het niet opvolgen van de maatregelen kan de dreiging van preventieve ruiming helpen.

Stoppersregeling

- Er is een team bezig met de ontwikkeling van een stoppersregeling.
- In augustus, na besluitvorming over financiën, wordt hierop teruggekomen.
- 11.1 [REDACTED]
- 11.1 [REDACTED]
- Het proces versnellen heeft nu niet zo veel zin. Er zou in augustus op terug worden gekomen en ook in Brussel wordt nog gekeken naar overcompensatie.
- In augustus worden de contouren geschetst. In september wordt hier dan goed naar gekeken.
- Sommige bedrijven zouden in september weer kunnen starten, dit kan voorkomen worden door het vervoersverbod te verlengen.

<p>Notitie preventief ruimen</p> <ul style="list-style-type: none"> • De notitie is niet actueel, want Het OMT-Z adviseert nu niet om preventief te ruimen. Wellicht wordt de notitie half augustus weer actueel en gebruikt. De notitie helpt nu wel in het scherp krijgen van de afweging. In ieder geval goed dat de notitie er ligt. • De notitie is geschreven voor de optie alle nertsenbedrijven in Noord Brabant preventief te ruimen. • De vraag is waarom bedrijven in een bepaald gebied verdacht worden verklaard en of ruimen wel de juiste maatregel. • Veterinair/ vanuit het oogpunt van volksgezondheid is er geen goede juridisch basis om nu preventief te ruimen • Er zijn dan extra argumenten nodig. • Bijvoorbeeld wanneer in augustus het aantal besmettingen bij nertsenbedrijven niet uitdooft, de oorzaak nog steeds onbekend is (het ligt dan niet aan de extra medewerkers op het bedrijf). • Het is ook van belang om mee te nemen in hoeverre besmette nertsen bijdragen aan het infecteren van mensen. 	
<p>Notitie opvolging adviezen deskundigengroep dierziekten</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het document staan de adviezen en dat een aantal dingen nog opgepakt moeten worden (privacy regels belemmerd, testen rauw voer, overwegen om nertsen via drinkwater te sederen voor het ruimen). 	
<p>Notitie signaal GGD arbeidsmigranten en juridische mogelijkheden testregime medewerkers nertsenbedrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een maatregel om spreiding te voorkomen is te eisen dat mensen die de stal betreden zich eerst verplicht laten testen. Verplicht testen kan niet als directe maatregel. • Wel als indirecte maatregel: zijn zij niet getest, mogen zij het bedrijf gewoon niet betreden. • Er zijn twee indicaties: <ul style="list-style-type: none"> - GGD test alleen mensen met klachten. - Bij een uitbraak wordt wel (asymptotisch) getest. • In dit geval: testen van mensen die op besmette bedrijven zijn geweest, waarbij dan risico-gericht en gestuurd getest kan worden (past in huidige model). 	<ul style="list-style-type: none"> • Het testen van medewerkers zo sturend mogelijk doen, maar wel in lijn met wat er al gebeurd. • Advies RIVM/ GGD mede op basis van OMT-Z conclusies afwachten • Hier moet snel een besluit over worden genomen.

<ul style="list-style-type: none"> • In de uitwerking een consistente lijn zoeken ook ten opzichte van andere sectoren. • Er zijn wel verschillen tussen wat er speelt bij de slachthuizen en nertsen, er moet goed gekeken worden naar de urgentie en besmetting routes moeten bekend worden. 	
Notitie opzettelijk besmetten	
Kamerbrief <ul style="list-style-type: none"> • Er zou in de kamerbrief gezegd kunnen worden dat er in augustus een OMT-Z advies wordt gevraagd, dit vanwege zorgen aan de kant van de burgers, maar ook omdat het een heftige maatregel is voor de nertsenhouders. • Het OMT-Z heeft voorgesorteerd op het niet bijeenroepen van een OMT-Z in augustus. Dit wordt niet nodig geacht gezien het huidige advies (wanneer aan bepaalde voorwaarden niet wordt voldaan overgaan op preventief ruimen). • Ook raar om dan een besluit te nemen o.b.v. een OMT-Z advies van maand oud. • Een tussenweg is om in de brief te noemen dat wanneer nodig een OMT-Z advies word gevraagd. 	<ul style="list-style-type: none"> • De concept kamerbrief wordt gebaseerd op het OMT-Z advies. • In de brief aandacht besteden aan het aanspreken van de nertsensector m.b.t. sluitend maken van de tracering medewerkers en de hygiëne maatregelen. • In de brief ook benoemen dat de NVWA handhaaft op de maatregelen. • In de brief benoemen dat wanneer het nodig is in augustus een OMT-Z advies kan worden gevraagd over preventief ruimen. • De conceptbrief wordt vanavond aan minister LNV voorgelegd. • De brief wordt pas gestuurd wanneer het OMT-Z advies binnen is. Aan de hand van het advies wordt de brief aangescherpt. • Daarna vindt eventueel nog afstemming met minister LNV (of SG) plaats. • Daarna wordt de brief ook langs minister VWS gestuurd.
Communicatie <ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Gelijktijdig met de kamerbrief gaat er ook een persbericht uit.

AFSPRAKEN VERVOLG

- Vakantieschema's worden uitgewisseld.

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Datum

17 juli 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20192880

BHM: 20200378

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Huisvesting nertsenpups: overschrijding eisen aantal dieren per kooi om aantal transporten te verkleinen

Parafenroute

DAD / plv. directeur

10.2.e

WJZ / coordinator

10.2.e

BPZ-paraaf

Aanleiding

U heeft akkoord gegeven op de nota van 10 juli jl. om transport van gespeende nertsenpups van een tiental nertsenbedrijven naar andere locaties toe te staan. Dit loopt via ontheffingen van de NVWA. Het verzoek van de houders van deze bedrijven kwam omdat daar welzijnsproblemen zouden ontstaan vanwege het vervoersverbod. Er is op deze bedrijven onvoldoende plek om alle pups op te fokken. Nu blijkt het aantal bedrijven dat pups zou moeten afvoeren beduidend lager kan worden als de mogelijkheid wordt geboden om meer nertsen in een kooi te huisvesten dan volgens de huidige wettelijke normen is toegestaan.

In deze nota wordt een afweging gemaakt tussen het dierziekerisico door transporten van pups en de consequenties voor het dierenwelzijn door de overschrijding van de huisvestingsnormen.

Advies

Om verspreiding SARS-CoV-2 te voorkomen wordt u geadviseerd voor deze bedrijven via de verlening van een ontheffing eenmalig de welzijnsnorm te verlagen (één dier per hok meer), met daarbij aanvullende voorschriften over de verrijking van de kooien. Het welzijn wordt hierdoor mogelijk aangetast maar (extra) kooiverrijking (zoals een speelcilinder) zou dit (gedeeltelijk) ondervangen. Over deze mogelijkheid informeert u de kamer middels de eerstvolgende gelegenheid.

Kernpunten

- Normaliter worden nertsenpups na spenen afgevoerd naar opfokruimte op dezelfde locatie. Op een beperkt aantal bedrijven is geen ruimte op dezelfde locatie.
- In de kamerbrief van 10 juli hebben u en minister de Jonge de Kamer laten weten dat de deskundigengroep dierziekten aangeeft dat een testregiem van het bedrijf van herkomst de kans verkleint dat een bedrijf ongemerkt besmet is. En dat na het uitvoeren van een dergelijk regiem met negatief resultaat, transport van pups naar een andere locatie verantwoord is.

Ontvangen BPZ

Kenmerk

- 11.1
- Dit alles maakt dat het risico van transport mogelijk hoger ligt dan eerder gedacht.
- Door nertsen te verplaatsen ontstaan er meer locaties waar nertsen gehouden worden. Als er toch besmette dieren verplaatst zijn, moeten twee locaties worden geruimd (wat voor het aantal dieren uiteraard geen verschil maakt als de bestemmingslocatie een leeg bedrijf was).
- Door op de bedrijven toe te staan dat één extra dier per kooi kan worden gehuisvest dan wettelijk is toegestaan, zou dit naar verwachting voor 10 bedrijven een oplossing bieden. In dat geval hoeven naar verwachting nog maar 2 bedrijven pups te transporten. Er is steun vanuit de nertsensector voor deze optie.
- Het houden van een nerts extra per kooi is in strijd met artikel 2.76 van het besluit houders van dieren. In deze bepaling wordt de maximale bezetting (volwassen nertsen en pups) per leefruimte vastgesteld. De minister kan in het concrete geval bij ontheffing verruiming van de bezettingsgraad toestaan.
- Er zijn in de gangbare houderij op het moment 3 typen kooien in gebruik. Type 1 biedt ruimte aan 2 dieren, type 2 aan 5 dieren en type 3 aan 4 dieren. Voor dieren in type 1 levert een extra dier een afname van 30% leefruimte op per dier; voor dieren in type 2 is dit 20% en voor dieren in type 3 is dit 25%.
- Voor de motivering van een ontheffing is van belang dat de verruiming geen afbreuk doet aan het welzijn van de (andere) nertsen en geen strijdigheid oplevert met de algemene huisvestingsnorm van het Besluit houders van dieren.
- Het is te verwachten dat de hogere bezettingsdichtheid leidt tot een hogere activiteit van de dieren vanwege een toegenomen aantal sociale interacties, afhankelijk van het aangeboden aantal rust- en voerplekken.
- In verband met de vaste hokken en rustplekken in een hok is het niet mogelijk om extra hokaanpassingen door te laten voeren om het welzijn bij een hogere hokbezetting te borgen. Wel zal er in een ontheffing extra verrijkmateriaal worden geëist (zoals een speelcilinder) en zal er scherper op tekenen van welzijnsinperkingen worden gecontroleerd en gehandhaafd door de NVWA.
- Uit onderzoek blijkt dat omgevingsverrijking (variatie, complexiteit) bij nertsen een groter effect heeft (minder stereotiep gedrag, staartbijten, sociale interacties, fysiologische stress) dan het verdubbelen van het leefoppervlak.
- Voor 2004 waren er geen beperkingen in het aantal dieren dat per hok gehouden werd. Met een productschapsverordening is de bezettingsgraad

tussen 2004 en 2014 stapsgewijs aangescherpt. Met het versoepelen van deze welzijnsnorm vallen we terug naar de bezettingsgraad van 2010/2011.

- Het is voor de beeldvorming, over LNV maar ook de nertsenhouders, niet goed dat wordt getornd aan de welzijnsnormen. Maar bij andere crises, bijvoorbeeld aviaire influenza, zijn ook maatregelen genomen die het welzijn tijdelijk beperken (ophokplicht).

Toelichting

De deskundigengroep dierziekten heeft op 25 juni 2020 aangegeven dat een testregime van het bedrijf van herkomst de kans verkleint dat de infectie door het transport verspreidt als een bedrijf op dat moment nog ongemerkt besmet is. Daardoor werd de afvoer van pups met een dergelijk regime daarom relatief veilig geacht. Een aantal nieuwe inzichten heeft er toe geleid dat het risico van dit vervoer nu door de waarnemend plaatsvervangend CVO wat hoger wordt geschat dan op het moment dat het advies werd uitgebracht. Daarnaast is het gezien het recente OMT-Z advies om alle nertsenbedrijven in Nederland preventief te ruimen als de uitbraken de komende maand niet stoppen, nu zeker van het grootste belang om iedere potentiële besmettingsroute te couperen.

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
 Directie Dierlijke Agroketens en
 Dierenwelzijn
Auteur
 10.2.e
 10.2.e
 @minnv.nl
Datum

10 augustus 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20212962

Kopie aan

-

Bijlage(n)

-

nota

 Stoppersregeling pelsdierhouderij (ter bespreking op
 dinsdag 11 augustus om 16.00 uur)
Parafenroute**DG Agro**

Marjolijn Sonnema

plv. directeur FEZ

10.2.e

Coördinerend jurist WJZ/DCD

10.2.e

Directeur DAD

Lieke Hendrix

BPZ-paarf

10.2.e

Aanleiding

In het Tweede Kamerdebat van 10 juni 2020 heeft u toegezegd om te onderzoeken of en zo ja hoe een vrijwillige stoppersregeling voor de pelsdierhouderij kan worden vormgegeven, waarmee deze bedrijven op korte termijn vrijwillig hun bedrijfsvoering kunnen beëindigen. Daarnaast heeft de Tweede Kamer de motie van de leden Geurts en Bromet aangenomen waarin zij verzoeken om een fatsoenlijke stoppersregeling. In deze nota staat de voortgang met betrekking tot de stoppersregeling beschreven.

Advies

U kunt kennisnemen van de nota.

Kernpunten

Budget, dekking, vergoeding en subsidiepercentage

- Met IRF worden gesprekken gevoerd over de stoppersregeling met betrekking tot het benodigde budget, de dekking, de hoogte van de vergoedingen en het subsidiepercentage.
- De inzet vanuit LNV is financiering door generieke dekking. Dit sluit aan bij de onvoorziene kosten en maatschappelijke onrust die Covid-19 met zich meebrengt. 11.1

- De vergoeding voor een nertsenhouder ziet op het waardeverlies van de productiecapaciteit. Wageningen UR heeft dit waardeverlies bepaald volgens dezelfde systematiek als in de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv), gebaseerd op gegevens uit KWIN.
- De hoogte van de vergoeding (de subsidie) wordt per pelsdierhouderijlocatie vastgesteld en wordt berekend op basis van het forfaitaire waardeverlies en

Ontvangen BPZ

het subsidiepercentage. Het subsidiepercentage vormt een belangrijke knop om aan te draaien. Het percentage moet voldoende hoog zijn om zoveel mogelijk nertsenhouders over de streep te trekken. IRF en de EC waken voor overcompensatie. Het feit dat het houden van nertsen vanaf 1-1-2024 niet langer is toegestaan speelt daarbij een belangrijke rol, maar is niet of nauwelijks te objectiveren/kwantificeren. Overleg met IRF en de EC is dan ook nodig om te bepalen welk percentage financieel haalbaar is en door de EC goedgekeurd kan worden.

- Het benodigde budget voor financiering van de stoppersregeling wordt ingeschat op maximaal € 137 miljoen. 11.1

Of dit ardoende is om nertsenhouders over de streep te trekken is geheel afhankelijk van de individuele situatie van een ondernemer. Welk budget uiteindelijk daadwerkelijk benodigd zal zijn hangt sterk af van de animo onder nertsenhouders om deel te nemen en van de hoogte van het subsidiepercentage. Wanneer het subsidiepercentage lager wordt dan 50%, dan zal het benodigde budget ook lager uitkomen.

- LNV zet in op een budget dat hoog genoeg is voor alle pelsdierhouders om deel te kunnen nemen, zonder gebruik te maken van een subsidieplafond.
- Langs een andere lijn wordt nog nagedacht over alternatieve preventieve maatregelen (verplichte ruiming of een fokverbod) hierover wordt u separaat geïnformeerd.

Aankomende beslispunten

- Over het verplicht inleveren van stikstofruimte moet een besluit genomen worden. 11.1

De stikstofruimte vanuit de pelsdierhouderij is zeer beperkt met 2 mol/ha/jr voor de duur van drie jaar. Over drie jaar zal een deel van deze stikstofruimte niet meer gebruikt worden, vanwege de Wet verbod pelsdierhouderij. Ook is dit gegeven al meegenomen in berekeningen van PBL en zal dus weinig extra winst opleveren. Met de sector zijn afspraken gemaakt over in- en extern salderen en de mogelijkheid om een nieuw (agrarische) activiteit te starten. Het stellen van eisen aan stikstofruimte zal naar verwachting afbreuk doen aan de interesse voor de stoppersregeling. Bovendien zal het verplicht inleveren van stikstofruimte met zich meebrengen dat de pelsdierhouders hun milieuvergunning door de gemeente en provincie moeten laten intrekken, waardoor de regeling meer complex wordt. 11.1

- Pelsdierhouders worden gestimuleerd om deel te nemen aan de sloop- en ombouwregeling. Het wel of niet opnemen van een sloopverplichting, voor pelsdierhouders die hier geen gebruik van maken, is een beslispunt. Om de regeling zo simpel en uitvoerbaar mogelijk te houden gaat de voorkeur uit naar het niet opnemen van een sloopverplichting. Dit sluit ook aan bij het vrijwillige karakter van de sloop- en ombouwregeling.

Proces

- Er worden deze week gesprekken gevoerd met regionale overheden op 12 augustus en met de sector op 13 augustus. Hierbij is aandacht voor communicatie met de sector, daar is een communicatieplan voor opgesteld.
- Met de Europese Commissie (EC) worden gesprekken gevoerd. Hierbij wordt gestreefd naar een snelle besluitvorming door aan te sluiten bij de Srv.
- In augustus vindt besluitvorming over de financiële middelen plaats in de MR, in oktober wordt beoogd de stoppersregeling open te stellen en nog voor december ontvangt de pelsdierhouder een beschikking. Uitbetaling van de subsidie (al dan niet in de vorm van voorschotten) vindt dan in 2021 plaats.
- Mocht de voortgang met IRF of EC bezwaarlijk worden, dan wordt u hierover geïnformeerd en ingezet in de escalatie.

Toelichting

- Er zijn inmiddels 29 bedrijven geruimd vanwege Covid-19.
- Pelsdierhouders van geruimde bedrijven ontvangen geen vergoeding voor de fokteven, omdat zij al gecompenseerd zijn voor de levende have op het bedrijf.
- Het sentiment onder pelsdierhouders is dat zij zich door de politiek en overheid aan de kant gezet voelen door de Wet verbod pelsdierhouderij. Dit was ook een thema bij de Farmers Defence Force.
- Onzekere factoren voor de pelsdierhouders zijn de lage pelsprijzen, mogelijke herhaling van Covid-19 uitbraken, het mogelijke fokverbod en het meebetalen aan het Diergezondheidsfonds.
- De verdien capaciteit wordt grotendeels beïnvloed door de pelsprijzen, deze staan momenteel laag. Pelsdierhouders verwachten verbetering van de markt door wereldwijde afname van de pelzenproductie en forse vermindering van de Nederlandse pelsdierproductie. Geconditioneerde pelzen kunnen jaren bewaard worden, waardoor een sterk verbeterde markt op korte termijn te betwijfelen is.
- De vergoedingshoogte per pelsdierhouder wordt berekend op basis van het bouwjaar en type stal (open, gesloten of kas), type kooien (gegalvaniseerd gaas of roestvrij staal) en het aantal fokteven. 11.1

- De vergoeding voor fokteven wordt vastgesteld door middel van de vervangingswaarde minus de pelsprijs. Voor de pelsprijzen zal dezelfde waardetabel gebruikt worden als bij ruiming, omdat deze de meest actuele waarde van de pelzen weergeeft, gebaseerd op de gemiddelde pelsprijs die in 2018/2019 is gerealiseerd. 11.1

11.1

Of de markt voor pelsprijzen weer aantrekt is bovendien zeer onzeker en daardoor niet te objectiveren. Het voor

(een langere) periode geconditioneerd opslaan van pelzen is bovendien lang niet voor iedere pelsdierhouder mogelijk en vormt bovendien een kostenpost.

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Kenmerk
DGA-DAD / 20212962

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
 Directie Dierlijke Agroketens en
 Dierenwelzijn
Auteur
 10.2.e
 T 070 752 2622
 10.2.e
 .....v.nl
Datum

13 augustus 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20202433

Bhm: 20216459**Kopie aan****Bijlage(n)**

1

nota

Preventief ruimen van verdachte nertsenbedrijven

Parafenroute

<u>Plv. DGA</u>	<u>DAD, directeur</u>	<u>DAD, MT-lid</u>
Marije Beens	Lieke Hendrix	10.2.e
<u>CVO</u>	<u>WJZ, coördinator</u>	<u>BPZ</u>
10.2.e	10.2.e	10.2.e

Aanleiding

Op 17 juli jl. heeft het outbreak management team zoönosen (OMT-Z) de situatie beoordeeld en advies gegeven: *bij een gelijk gebleven epidemiologische humane situatie is het advies om, als er na half augustus nog nieuwe besmettingen zijn, preventief te ruimen om te voorkomen dat de nertsenhoudery als virusreservoir gaat functioneren.*

Deze maand komt het OMT-Z opnieuw met een advies naar aanleiding van aanvullende vragen (zie bijlage). Uitgaande van het advies om preventief te gaan ruimen is deze nota opgesteld. In deze nota staan de overwegingen en (juridische) mogelijkheden ten behoeve van preventief ruiming. Advies ten behoeve van besluitvorming en appreciatie van het nieuwe OMT-Z advies volgen in een aparte nota.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten

- We nemen het komende OMT-Z advies als uitgangspunt. Wanneer het advies is over te gaan tot (al dan niet regionaal) preventief ruimen, dan hebben we een goede onderbouwing vanuit dier- of volksgezondheidsperspectief nodig. Met die onderbouwing kan vervolgens onderbouwd worden welke bedrijven verdacht zijn en ten aanzien van welke bedrijven ruimen noodzakelijk en evenredig is. We investeren daartoe in een goede adviesvraag (zie bijlage).
- Het ruimen van dieren ter bescherming van de dier- en volksgezondheid is geregeld in de Gwvd. Als de preventieve ruimingsmaatregel dient om de volksgezondheid te beschermen en noodzakelijk en evenredig is dan voorziet de Gwvd in afdoende mate.
- Het wijzigen van het Besluit verdachte dieren dan wel de Gwvd of het creëren van een nieuwe bevoegdheid voor preventief ruimen heeft geen toegevoegde waarde, omdat er dan een publiek belang moet zijn dat die bevoegdheid

Ontvangen BPZ

rechtvaardigt (anders dan de dier- of volksgezondheid). Ter bescherming van de dier- of volksgezondheid is de Gwwd de aangewezen wet en volstaat deze.

OMT-Z

Het is essentieel dat het OMT-Z duidelijk maakt wat de reservoirvorming inhoudt, hoe de bedrijven een risico vormen en welk type bedrijf een risico is. De vragen voor het OMT-Z dienen als hulpmiddel en zijn bijgevoegd.

Huidige juridische basis

Huidig juridisch kader voor preventie- en bestrijdingsmaatregelen bij dieren

- In artikel 21 van de Gwwd staat dat de Minister zo spoedig mogelijk besluit tot het nemen van de door hem nodig geachte maatregelen tot bestrijding van een besmettelijke dierziekte. Eén van de mogelijke maatregelen is het doden van besmette en verdachte dieren (artikel 22).
- Bij 'preventief ruimen' zijn de dieren niet besmet, dus kan de wettelijke bevoegdheid alleen worden toegepast met de reden dat de dieren 'verdacht' zijn. Aangetoond moet kunnen worden dat dieren in de gelegenheid zijn geweest om te worden besmet (artikel 2, onderdeel c, van het Besluit verdachte dieren). Ook moet de bevoegdheid tot ruimen ook daadwerkelijk nodig en evenredig (geschikt) zijn.

Huidig juridisch kader voor reeds genomen COVID maatregelen bij mensen

Het kader van de GWWD kan worden afgezet tegen de kaders voor het treffen van maatregelen ter bestrijding van COVID bij mensen:

- De Wet publieke gezondheid: bevoegdheden om maatregelen te treffen ten aanzien van mensen, gebouwen, goederen en vervoermiddelen. Dieren zijn expliciet uitgezonderd.
- De Wet luchtvaart: de Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan het uitoefenen van het burgerluchtverkeer tijdelijk of blijvend beperken of verbieden boven Nederland of gedeelten daarvan om redenen van openbare orde en veiligheid.
- De Gemeentewet/Wet veiligheidsregio's: noodverordeningen van de voorzitter van de veiligheidsregio met algemeen verbindende voorschriften (verboden) ter handhaving van de openbare orde of beperking van gevaar. De noodverordeningen voorzien in algemene regels; niet in de bevoegdheid om feitelijke maatregelen te treffen zoals het vernietigen van goederen – en ook niet van dieren.
- Crux bij al deze bevoegdheden is dat de maatregelen noodzakelijk moeten zijn voor het genoemde doel (gezondheid, openbare orde, veiligheid, beperking van gevaar). Bij bijvoorbeeld samenscholingsverboden of beperkende maatregelen voor de horeca kon deze noodzaak worden onderbouwd. Adviezen van het OMT hebben hier vaker als basis voor het besluit kunnen dienen.

Uitgaande van de Gwwd zijn er dus twee vragen: 1) welke bedrijven zijn verdacht en 2) is de maatregel noodzakelijk en evenredig?

1. Welke nertsenbedrijven kunnen als verdacht worden aangemerkt?

- Er zijn nog altijd humane gevallen en (subklinisch) besmette medewerkers vormen een potentiële infectiebron voor nertsen.
- De besmette bedrijven liggen in een beperkte regio in Noord Brabant en Limburg. Besmettingen worden wel steeds verder van de eerste haarden gevonden.
- **11.1** De infectie wordt op bedrijven geïntroduceerd door besmette mensen (separate introducties) of tussen bedrijven verspreid via verontreinigd materiaal, kleding etc. of dieren (bijvoorbeeld vogels, knaagdieren).
- Het traceringsonderzoek naar infectieroutes heeft tot nu toe bij de meeste bedrijven geen duidelijkheid gegeven over de besmettingsbron. Het uitgebreide onderzoek op de bedrijven loopt nog en mogelijk leidt dat tot meer inzicht in besmettingsroutes.
- Nertsen in andere regio's (buiten deze tot nu toe besmette regio) zijn tot nu toe niet besmet geraakt. **11.1**
- Welke bedrijven we straks verdacht verklaren hangt af van het OMT-Z advies.

Opties voor verdacht verklaren van bedrijven en onderbouwing

1. Alleen nertsen op bedrijven in de 'besmette' regio (NB, LI) worden verdacht verklaard: ze kunnen zijn blootgesteld aan deze risicofactoren en zijn dus in de gelegenheid (gewees) om te worden besmet. Argumenten zijn:
  - a. Het virus circuleert in deze regio;
  - b. Ondanks de maatregelen blijft het virus spreiden;
  - c. De bedrijven staan bloot aan eenzelfde, onbekende risicofactor.
2. Alle nertsen op alle bedrijven in Nederland beschouwen we verdacht.
  - a. Er is hiervoor op dit moment weinig onderbouwing en we wachten het OMT-Z advies af om te zien of zij hier aanleiding toe zien en de nodige onderbouwing voor kunnen geven.

2. Noodzakelijk en evenredigheid van de maatregel

- Een preventieve ruimingsmaatregel is noodzakelijk en evenredig als met de maatregel een algemeen belang wordt beschermd (i.c. volksgezondheid) en er geen minder vergaande maatregelen voorhanden zijn om diezelfde bescherming te bieden. Het advies van het OMT-Z zal dit moeten uitwijzen en de benodigde onderbouwing voor de te nemen maatregelen moeten bieden.

Capaciteit van de NVWA ten behoeve van preventieve ruiming

- Het opschalen heeft grote gevolgen voor de uitvoering. Een en ander hangt af van het aantal bedrijven, de samenwerking met de sector maar ook met het verloop van de epidemie bij nertsen.
- Als we alle bedrijven in Nederland gaan ruimen, gaat het om ca. 100 bedrijven. Ruiming kost in totaal 130 werkdagen. Beperkende factoren zijn in deze: voor medewerkers, intern en extern, is het leeghalen van de bedrijven

bewerkelijk, 11.1

- De huidige dodingsmethode is arbeidsintensief en duurt lang. Als de NVWA moet opschalen is het wenselijk om dit proces efficiënter te laten verlopen of te zoeken naar alternatieve methoden de dieren te doden. Op dit moment is er een kennisvraag uitgezet bij de WUR om alternatieve methoden toe te passen om de capaciteit te vergroten. Bij het zoeken naar alternatieve methoden houden we ook rekening met dierenwelzijn.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

11.1

TER ADVISING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

11.1

Directoraat-generaal Agro
 Directie Dierlijke Agroketens en
 Dierenwelzijn
Auteur

10.2.e

10.2.e

Datum

14 augustus 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20215386

Bhm. 20216882**Kopie aan****Bijlage(n)**

2

11.1

Stoppersregeling en totaalpakket pelsdierhouderij

11.1

Parafenroute**DG Agro**

Marije Beens

FEZ, plv. directeur

10.2.e

WJZ/DCD, Coördinerend

10.2.e

DAD, Directeur

Lieke Hendrix

BPZ-paraaf

10.2.e

Aanleiding

Tijdens het overleg van 11 augustus jl. heeft u richting gegeven aan de stoppersregeling en het belang van een totaalpakket benadrukt. In deze nota kunt u lezen hoe dit pakket voor de pelsdierhouderij eruit ziet. Hiernaast gaat deze nota in op de specifieke keuzes ten aanzien van de stoppersregeling en de consequenties hiervan. In de bijlagen staan het kostenplaatje van het financiële pakket, doorgerende opties voor het budget en het meest recente concept van de stoppersregeling.

11.1

Advies

- Akkoord te gaan met de inzet van LNV richting FIN.
- Akkoord te gaan met de betaling van het sectordeel voor de Early Warning van NFE leden door de NFE (zie toelichting).
- Voor het overige kunt u kennis nemen van de nota.

Kernpunten**Financieel pakket pelsdierhouderij**

- Het financiële pakket voor de pelsdierhouderij waar met het ministerie van Financiën over gesproken moet worden in het kader van de augustusbrief bestaat uit de volgende maatregelen ruimen na besmetting, preventief ruimen (afhankelijk van het OMT-Z advies) en de stoppersregeling. De sloop- en ombouwregeling waar al dekking voor is, is onderdeel van dit totaalpakket.
- De stoppersregeling moet voorkomen dat zoveel mogelijk nertsenhouders hun productie na 2021 voortzetten vanuit het perspectief van de ontstane maatschappelijke onrust in relatie met Covid-19.

Ontvangen BPZ

- U wordt separaat geïnformeerd over preventief ruimen.

De stoppersregeling

- De stoppersregeling beoogt het 3 jaar eerder (eind 2020 in plaats van eind 2023) doen stoppen van alle pelsdierhouders vanuit het perspectief van de ontstane maatschappelijke onrust in relatie met Covid-19, om daarmee de Covid-risico's in relatie tot humaan uit te bannen.
- De vergoeding voor de pelsdierhouder ziet op het waardeverlies van de activa (stal, inrichting, fokdieren). Zie verder bij *Vormgeving stoppersregeling*.

Overige maatregelen voor niet-stoppende pelsdierhouders

- Bij het maken van een keuze om wel of niet te stoppen zullen pelsdierhouders ook meewegen wat hun perspectief voor de toekomst zal zijn. Naast een inschatting van de ontwikkeling van de pelsprijs, zullen ze daarbij ook meewegen welke overheidsbesluiten genomen zijn en er mogelijk nog genomen worden die een effect hebben op hun bedrijfsvoering.
- Er zijn een aantal maatregelen waar nertsenhouders mee geconfronteerd kunnen worden mochten zij besluiten hun bedrijf voort te zetten. Dit omvat het 50/50 bijdragen aan de Early Warning, het (tijdelijke) vervoersverbod, het eventuele fokverbod en bijdragen aan het diergezondheidsfonds. Zowel het vervoersverbod als een mogelijk fokverbod zijn afhankelijk van de ontwikkeling van Covid en de volksgezondheids- en veterinaire risico's die daarmee samenhangen.
- De ontwikkelingen rond COVID-19 en daarmee het risico op een fokverbod op grond van de Gwwd zal voor de pelsdierhouders een belangrijke overweging zijn in hun besluit al dan niet eerder te stoppen. Als er in 2021 geen jonge dieren geboren worden zijn er immers geen financiële opbrengsten maar alleen hoge kosten voor de pelsdierhouder. Maar een fokverbod op grond van de Gwwd betreft een veterinaire maatregel die uitsluitend kan worden opgelegd indien dit om redenen van volks- of diergezondheid gerechtvaardigd is. In de toelichting wordt dit nader uiteengezet.

Kostenplaatje financieel pakket

De benodigde financiële inzet voor het totale pakket voor de pelsdierhouderij omvat de kosten van de ruimingen, de eventuele kosten voor preventief ruimen, het benodigde budget voor de stoppersregeling en het beschikbare budget voor deze maatregelen (zie de tabel in bijlage 1).

- VWS heeft hoogambtelijk aangegeven LNV te steunen wat betreft financiering van de stoppersregeling en ruimingskosten uit generieke middelen. VWS draagt zelf daarnaast 1,5 miljoen euro bij aan de kosten van onderzoek, waar LNV opdrachtgever voor is. LNV draagt voor 2,8 miljoen euro bij aan de kosten van ruiming, te weten het vrij besteedbare deel in het Diergezondheidsfonds. Mogelijk wordt dit meer, als Financiën zich in het kader van de augustusbesluitvorming niet kan vinden in het behoud van een financiële buffer (7,5 miljoen euro) in het DGF.
- Bij ruiming ziet de vergoeding op de waarde van de dieren.
- Met de stoppersregeling ontvangt een pelsdierhouder een forfaitaire vergoeding voor het waardeverlies van de productiecapaciteit (stallen en kooien) en een vergoeding voor de fokdieren.

- Geruimde bedrijven die zich aanmelden voor de stoppersregeling komen niet in aanmerking voor een vergoeding voor fokdieren, omdat daar al voor is betaald bij de ruiming. Dit geldt ook voor de situatie van preventief ruimen. De fokdieren maken voor een gemiddeld bedrijf ongeveer 13% van de vergoeding van de stoppersregeling uit. Niet geruimde bedrijven ontvangen het waardeverschil tussen de fokwaarde en de pelsprijs op basis van dezelfde waardetabel die bij de ruiming wordt gehanteerd. Voor een niet-geruimd bedrijf moet de opbrengstprijs voor de pels uit de markt komen.
- De tegemoetkomingssystematiek in de Gwwd verplicht tot het uitkeren van ruimingsschade, maar waarborgt tegelijkertijd dat ruimen niet zou moeten lonen via de mogelijkheid tot het korten op de tegemoetkoming als blijkt dat op de geruimde bedrijven bepaalde voorschriften niet zijn nageleefd. Hier wordt in de toelichting uitgebreider op in gegaan.

Financiële onderbouwing stoppersregeling

- De financiële onderbouwing voor het subsidiebudget heeft als basis het waardeverlies van de activa (stal, inrichting en fokdieren). Deze benadering is gesondeerd bij de Europese Commissie en lijkt te voldoen aan de staatssteunrichtsnoeren.
- 11.1
[Redacted text block]
- Afhankelijk of we er ambtelijk met elkaar uitkomen maandag spreekt u nog met minister Hoekstra over het budget voor de stoppersregeling. U ontvangt daarvoor een gespreksnotitie.

Inzet van LNV richting IRF

A.s. maandag vindt vervolgoverleg plaats met IRF (op hun verzoek). Wij stellen de volgende LNV-inzet voor inzake de claim:

- Generaal dekken vanwege Covid.
- Vaststellen dat er nog een bandbreedte is, omdat nog niet alle keuzes definitief zijn gemaakt en hiervoor ook het overleg met de EC van belang is.
- Vooralsnog een bedrag van 100 mln euro af te spreken voor deze stoppersregeling, waarbij we er nu vanuit gaan dat dat voldoende is voor een aantrekkelijke stoppersregeling voor alle nertsenhouders.
- Mocht uiteindelijk blijken dat het budget niet afdoende is (waar we niet vanuit gaan gegeven onderstaande onderbouwing), worden hierover nieuwe afspraken gemaakt tussen het ministerie van LNV en FIN.
- Er is al overeenstemming over:
  - Waardebepaling op basis van werkelijke waarde is de voorkeursoptie
  - Vergoeding van aanwezige fokdieren op niet-geruimde bedrijven

- o Stikstof inleveren analoog aan de saneringsregeling varkenshouderij

Vormgeving stoppersregeling

- Het waardeverlies wordt op basis van dezelfde forfaitaire systematiek vastgesteld als bij de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv), gebaseerd op gegevens uit KWIN.
- De vergoedingshoogte per pelsdierhouder wordt berekend op basis van het bouwjaar en type stal (open, gesloten of kas), aantal kooien en type kooien en het aantal fokdieren (fokteven en -reuen).
- Omdat er alleen nog maar in verkennende zin is gesproken met de EU over de staatssteunmogelijkheden, heeft LNV in het overleg met IRF drie opties uitgewerkt:
  1. Gemiddelde afschrijving van 50% van stallen en inventaris
  2. Vergoeding op basis van het waardeverlies van stallen en inventaris over de laatste drie afschrijvingsjaren met restwaarde nul van stallen en inventaris.
  3. Vergoeding op basis van het waardeverlies over de laatste drie afschrijvingsjaren plus een restwaarde 20% van stallen en inventaris
- Elk van deze opties vormt de basis voor de vergoeding van het waardeverlies; met de hoogte van de vergoeding kan door middel van een percentage hiervan worden gevarieerd zodat het gewenste niveau van vergoeden wordt gerealiseerd. 11.1

- Het tempo waarop we deze regeling willen uitvoeren maakt dat we kiezen voor een zo simpel mogelijke uitvoering. Dit brengt risico's met zich mee. Met RVO, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten wordt onderzocht hoe de uitvoeringsrisico's zo laag mogelijk gehouden kunnen worden. 11.1

We zijn met decentrale overheden in overleg over in hoeverre de informatie waar zij over beschikken daarbij kan helpen. Ook kan een bepaling in de regeling worden opgenomen, waarbij consequenties (bijv. deels terugbetalen subsidie) worden verbonden aan het foutief aanleveren van informatie helpen in de beheersing van dit risico.

- In het bijgevoegde concept van de stoppersregeling is een verplichting opgenomen om bij deelname ook de pelsdierhouderijlocatie te slopen of om te bouwen, waarbij deelname aan de sloop- en ombouwregeling vrijwillig blijft. Slopen kan vrij snel, maar voor ombouwen is veelal een omgevingsvergunning (en eventuele bestemmingsplanwijziging) nodig, waardoor de in de sloop- en ombouwregeling opgenomen uitvoeringstermijn van drie jaar echt noodzakelijk is. Gezien de 100% subsidie bij sloop en 40% bij ombouw zal naar verwachting automatisch van de regeling gebruik worden gemaakt. Nadeel kan zijn dat definitieve vaststelling van de stopperssubsidie pas

11.1

nieuwe (agrarische) activiteit. Op dit moment wordt, in samenwerking met gemeenten en provincies, onderzocht hoe dit kan worden vormgegeven. De provincies en gemeenten zijn immers de bevoegde gezagen voor de natuurvergunningen en omgevingsvergunningen.

- **11.1**

Consequenties keuzes stoppersregeling

- Het stellen van eisen in de stoppersregeling, zoals het innemen van stikstofruimte en het verplichten om te slopen of om te bouwen, kan afbreuk doen aan de interesse in de regeling. De redenen hiervoor zijn:
  - De uitvoering van de regeling wordt lastiger, doordat er meer gegevens gevraagd worden en de financiële afhandeling langer duurt. Er zijn grote achterstanden voor het wijzigen van Nbwet-vergunningen bij provincies, waardoor afhandeling in 2021 onwaarschijnlijk is.
  - Voor de pelsdierhouder duurt het langer voor er zekerheid gegeven wordt over de uitbetaling. De subsidie kan immers pas worden vastgesteld op het moment dat de pelsdierhouder aan alle voorwaarden heeft voldaan, zoals de eventuele voorwaarde van sloop of ombouw. Hier kan gewerkt worden met voorschotten vanaf het moment dat alle dieren zijn afgevoerd.
  - Met de sector zijn afspraken gemaakt over in- en extern salderen. Indien deelname aan de stoppersregeling stikstofruimte op moet leveren, dan moet georganiseerd worden dat deze afspraken of mogelijkheden van salderen vervallen bij deelname aan de stoppersregeling.

Toelichting

Mogelijke consequenties voor bedrijven die niet deelnemen aan de stoppersregeling

Nertsenhouders die na de stoppersregeling hun nertsenbedrijf nog willen voortzetten moeten rekening houden met een aantal maatregelen die of al ingevoerd zijn of ingevoerd kunnen worden.

- *Meebetalen aan de Early Warning (EW).* Vanaf medio augustus gaan nertsenhouders 50% van de kosten van de EW betalen. Het gaat, bij de huidige invulling van de EW, om € 145 per week mits er die week ook dieren natuurlijk gestorven zijn. Zolang er nog steeds bedrijven verdacht worden gevonden in de EW en zolang onduidelijk is hoe SARS-CoV-2 verspreid wordt zal de EW worden uitgevoerd. Op dit moment is niet aan te geven wanneer de EW kan worden afgebouwd of gestopt.
  - De sectororganisatie NFE geeft aan dat zij, geheel of gedeeltelijk, de kosten voor de EW van haar leden-nertsenhouders (95% van de nertsenhouders) voor haar rekening wil nemen en vraagt of de factuur van haar leden direct naar de NFE kan worden verstuurd. De NFE geeft aan dat zij dit doet om de deelname aan de EW te garanderen, wat in ieders belang is en uit compassie met haar leden die het emotioneel en financieel zwaar hebben.
    - Het belang van een goede deelname aan de EW onderschrijven wij.

- Technisch is het mogelijk de rekening voor EW direct naar de NFE te versturen.
- De NFE kan haar leden ook via andere wegen compenseren voor de kosten van de EW.
- *Vervoersverbod.* Zo lang er nog steeds besmette bedrijven gevonden worden en zolang onduidelijk is hoe SARS-CoV-2 verspreid zal een vervoersverbod van kracht blijven. Uitgangspunt daarbij is dat er veterinaire- of volksgezondheidsgronden moeten zijn om een vervoersverbod te kunnen handhaven. Dit is in ieder geval het geval zolang niet duidelijk is hoe de bedrijven besmet raken en wat een houder zelf effectief kan doen om besmettingen te voorkomen. Een versoepeling van het vervoersverbod zal waarschijnlijk met aanvullende voorwaarden plaats gaan vinden zoals het verplicht testen van de dieren voorafgaan aan vervoer. Een vervoersverbod is niet voor elke nertsenhouder problematisch. De fokteven en -reuen kunnen uit de huidige aanwezige dieren geselecteerd worden om mee door te fokken. Alleen eventuele aankoop van nieuwe fokteven en -reuen is niet mogelijk. Dit is vooral voor geruimde bedrijven een probleem.
- *Fokverbod.* U heeft aangegeven in reactie op de Motie-Ouwehand: Voor het instellen van een fokverbod houden wij een vinger aan de pols en zal tijdig, aan het eind van het jaar, en dus voordat de paartijd van nertsen aanvangt, een besluit worden genomen over of een fokverbod op dat moment nodig is om de verspreiding van SARS-CoV-2 - met het oog op risico's voor de volks- of diergezondheid - te voorkomen. Uitgangspunt daarbij is dat er veterinaire- of volksgezondheidsgronden moeten zijn om een fokverbod in te kunnen stellen. Een reden zou kunnen zijn dat bij het volgende dekseizoen nog steeds niet bekend is hoe nertsenbedrijven besmet raken en wat effectieve maatregelen zijn om dat te voorkomen. De argumentatie zou dan zijn dat met het fokverbod voorkomen kan worden dat een grote hoeveelheid pups besmet kan worden en ook geruimd moet worden. Een nertsenhouder die dus besluit niet te stoppen kan dus te maken krijgen met een fokverbod waardoor hij geen nieuwe pups en geen nieuwe pelzen kan produceren. Of hier sprake van zal zijn is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de epidemie en de vraag of nertsenhouders zelf een besmetting echt kunnen voorkomen.
- *Bijdrage aan het Diergezondheidsfonds (DGF).* Om bij nertsenhouders te kunnen gaan heffen voor het DGF is het nodig te weten hoeveel bedrijven en nertsen er zijn. Dit is namelijk nodig om een tarief te kunnen bepalen. Gezien de stoppersregeling is dat op dit moment nog niet mogelijk. Een andere voorwaarde voor meebetalen aan het DGF is dat de kosten voor de sector niet dusdanig zijn dat dit het voortbestaan van de sector bedreigt en er daarom een plafond van heffingen voor de periode tot 2024 ingesteld moet worden. Ook daarvoor is het nodig eerst een stabiel beeld van de sector te hebben. Als dat stabiele beeld er is in 2021 kan er een DGF heffing uitgewerkt gaan worden en kan de juridische procedure hiervoor in gang worden gezet. Gezien deze voorwaarden is de verwachting dat het heffingstarief voor het DGF geen hoog bedrag zal zijn voor de mogelijk resterende nertsenhouders.

Vermindering tegemoetkoming in schade bij ruiming

- Een houder krijgt op basis van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd) een tegemoetkoming in schade voor dieren die geruimd worden. Het

11.1

11.1

gaat om de marktwaarde die de dieren in gezonde toestand gehad zouden hebben. Conform de regels uit de Gwwd krijgen de houders de tegemoetkoming uitbetaald.

- De wet biedt ook mogelijkheden om een korting toe te passen op deze tegemoetkoming. Die korting kan worden toegepast in gevallen waarbij de besmetting te wijten is aan het handelen van de houder of diens personeel. Hier is sprake van als de dieren bijvoorbeeld opzettelijk besmet zijn. In dat geval is de korting 100%. Het is aan de overheid om aan te tonen dat er sprake was van opzettelijke besmetting of verwijtbaar handelen. Ook het niet naleven van de regels die op basis van de Gwwd zijn gesteld om de ziekte aan te pakken, zoals het vervoersverbod en hygiëneregels zijn een grond om te korten op de tegemoetkoming in de schade. Een eventuele korting op de tegemoetkoming in schade zal vastgesteld moeten worden voordat de houder de tegemoetkoming in schade heeft ontvangen. Voor de meeste geruimde nertsenbedrijven zal dat begin september gebeuren. Tot nu toe zijn er geen aanwijzingen dat nertsenhouders, waarvan de nertsen geruimd zijn, overtredingen hebben begaan die tot korting zouden leiden. Ten algemene geldt dat de bewijsvoering voor korting in de praktijk erg lastig is en daarom bij eerdere uitbraken van besmettelijke dierzieken dit nooit toegepast is.
- Dit neemt niet weg dat als er vastgesteld wordt dat een houder de regels niet naleeft of moedwillig dieren besmet er een korting toegepast kan worden. Op besmette bedrijven voeren NVWA en GGD traceringsonderzoek uit. Aanvullend voert de faculteit diergeneeskunde uitgebreider en verdiepend traceringsonderzoek uit op alle besmette bedrijven. Doel van de onderzoeken is om mogelijke introductieroutes en verspreiding tussen bedrijven in kaart te brengen. In deze onderzoeken worden ook de analyses van de genetische code (sequentie analyse) van de SARS-CoV-2 isolaten van nertsen meegenomen en waar mogelijk die van mensen; die laatste zijn mogelijk niet altijd beschikbaar vanwege privacyregelgeving. De sequenties en het aanvullend traceringsonderzoek worden in samenhang beoordeeld waardoor hopelijk meer inzicht verkregen zal worden in het verbanden tussen mensen, nertsen en bedrijven en daarmee in routes van verspreiding.

Activa - stal en inventaris					
Leeftijd stal (jaren)	0	5	10	15	20
	100%	80%	60%	40%	20%
Open stal (shed)	€ 205	€ 164	€ 123	€ 82	€ 41
Gesloten stal	€ 326	€ 260	€ 195	€ 130	€ 65
Kas	€ 272	€ 217	€ 163	€ 109	€ 54
Leeftijd inventaris (jaren)	0	5	10	15	20
	100%	50%	20%	20%	20%
Kooien gegalvaniseerd gaas	€ 115	€ 58	€ 23	€ 23	€ 23
	100%	80%	60%	40%	20%
Kooien roestrij staal	€ 165	€ 132	€ 99	€ 66	€ 33

		Rekening houdend met 20% restwaarde, maar wel volledige afschrijving in 2024. Dat betekent stallen 17 jr oud + kooien gegalvaniseerd 5 jaar oud)
	15% vervangingswaarde (20 jr); 37,5% (8 jr) (gebaseerd op nul in 2024 – voorstel WEER)*	
Open stal (shed)	€ 103	€ 30,8
Gesloten stal	€ 163	€ 48,9
Kas	€ 136	€ 40,8
Kooien gegalvaniseerd gaas	€ 58	€ 43,1
Kooien roestrij staal	€ 83	€ 24,8

* De maximale vervangingswaarde is dan 15% voor stallen (afschrijvingstermijn 20 jaar, dus 5% * 3 jaar = 15%), 15% voor kooien roestvrijstaal (afschrijvingstermijn 20 jaar) en 37,5% voor kooien met gegalvaniseerd gaas (afschrijvingstermijn 8 jaar)

	Optie 1	Optie 2		Optie 3	
	Per dier	Bedrijf met 5000 teve	Per dier	Bedrijf met 5000 teve	Per dier
Open stal + GG kooien	€ 160	€ 800.000	€ 73,9	€ 369.375,0	€ 123
Open stal + RVS kooien	€ 185	€ 925.000	€ 55,5	€ 277.500,0	€ 118
Gesloten stal + GG kooien	€ 221	€ 1.102.500	€ 92,0	€ 460.125,0	€ 162
Gesloten stal + RVS kooien	€ 246	€ 1.227.500	€ 73,7	€ 368.250,0	€ 157
Kas + GG kooien	€ 194	€ 967.500	€ 83,9	€ 419.625,0	€ 145
Kas + RVS kooien	€ 219	€ 1.092.500	€ 65,6	€ 327.750,0	€ 140
Gemiddeld		€ 1.159.250		€ 380.118,8	€ 767.795
Subsidie %	30%	€ 347.775		€ 114.035,6	€ 230.339
	40%	€ 463.700		€ 152.047,5	€ 307.118
	50%	€ 579.625		€ 190.059,4	€ 383.898
	60%	€ 695.550		€ 228.071,3	€ 460.677
	65%	€ 753.513		€ 247.077,2	€ 499.067
	75%	€ 869.438		€ 285.089,1	€ 575.846
	100%	€ 1.159.250		€ 380.118,8	€ 767.795

Kosten 29 geruimde bedrijven (190.000 fokteven)			
30%	€ 13.215.450	€ 4.333.353,8	€ 8.752.863
50%	€ 22.025.750	€ 7.222.256,3	€ 14.588.105
65%	€ 28.633.475	€ 9.388.933,1	€ 18.964.537
75%	€ 33.038.625	€ 10.833.384,4	€ 21.882.158
100%	€ 44.051.500	€ 14.444.512,5	€ 29.176.210

Activa - fokmateriaal

	KWIN	Waardetabellen
Vervangingswaarde - pelsprijs	€ 12,25	€ 17,92
Gemiddeld bedrijf van 5000 fokteven	€ 61.250,00	€ 89.600,00

Bedrag per bedrijf : vergoeding fokmateriaal + active

Plus optie 1 - 30%	€ 409.025,00	€ 437.375,00
Plus optie 1 - 50%	€ 640.875,00	€ 669.225,00
Plus optie 2 - 65%	€ 308.327,19	€ 336.677,19
Plus optie 3 - 65%	€ 560.316,75	€ 588.666,75
Plus optie 1 - 65%	€ 814.762,50	€ 843.112,50
Plus optie 2 - 100%	€ 441.368,75	€ 469.718,75
Plus optie 3 - 75%	€ 637.096,25	€ 665.446,25
Plus optie 3 - 100%	€ 829.045,00	€ 857.395,00

Kosten niet-geruimde bedrijven (760.000 fokteven)

Subsidie	Basis fokmateriaal	Optie 1			Optie 2			Optie 3		
		Stalvergoeding	Fokmateriaal	Totaal	Stalvergoeding	Fokmateriaal	Totaal	Stalvergoeding	Fokmateriaal	Totaal
30% KWIN		€ 52.861.800,00	€ 9.310.000,00	€ 62.171.800,00	€ 17.333.415	€ 9.310.000,00	€ 26.643.415,00	€ 35.011.452	€ 9.310.000	€ 44.321.452
30% Waardetabellen		€ 52.861.800,00	€ 13.619.200	€ 66.481.000,00	€ 17.333.415	€ 13.619.200	€ 30.952.615,00	€ 35.011.452	€ 13.619.200	€ 48.630.652
50% KWIN		€ 88.103.000,00								
50% Waardetabellen		€ 88.103.000,00	€ 13.619.200	€ 101.722.200,00						
65% KWIN		€ 114.533.900,00	€ 9.310.000,00	€ 123.843.900,00	€ 37.555.733	€ 9.310.000,00	€ 46.865.732,50	€ 75.858.146	€ 9.310.000	€ 85.168.146
65% Waardetabellen		€ 114.533.900,00	€ 13.619.200	€ 128.153.100,00	€ 37.555.733	€ 13.619.200	€ 51.174.932,50	€ 75.858.146	€ 13.619.200	€ 89.477.346
75% KWIN								€ 87.528.630		
75% Waardetabellen								€ 87.528.630	€ 13.619.200	€ 101.147.830
100% KWIN		€ 176.206.000	€ 9.310.000,00	€ 185.516.000,00	€ 57.778.050,0	€ 9.310.000,00	€ 67.088.050,00	€ 116.704.840	€ 9.310.000	€ 126.014.840
100% Waardetabellen		€ 176.206.000	€ 13.619.200	€ 189.825.200	€ 57.778.050,0	€ 13.619.200	€ 71.397.250,0	€ 116.704.840	€ 13.619.200	€ 130.324.040

Total kosten geruimde + niet geruimde bedrijven

	Optie 1	Optie 2	Optie 3
30% KWIN	€ 75.387.250,00	€ 30.976.768,75	€ 53.074.315
30% Waardetabellen	€ 79.696.450,00	€ 35.285.968,75	€ 57.383.515
50% KWIN			
50% Waardetabellen	€ 123.747.950,00		
65% KWIN	€ 152.477.375,00	€ 56.254.665,63	€ 104.132.683
65% Waardetabellen	€ 156.786.575,00	€ 60.563.865,63	€ 108.441.883
75% KWIN			
75% Waardetabellen			€ 123.029.988
100% KWIN	€ 229.567.500,00	€ 81.532.562,50	€ 155.191.050
100% Waardetabellen	€ 233.876.700,00	€ 85.841.762,50	€ 159.500.250

Inclusief 10% uitvoeringskosten

30% KWIN	€ 82.925.975,00	€ 34.074.445,63	€ 58.381.747
30% Waardetabellen	€ 87.666.095,00	€ 38.814.565,63	€ 63.121.867
50% KWIN			
50% Waardetabellen	€ 136.122.745,00		
65% KWIN	€ 167.725.112,50	€ 61.880.132,19	€ 114.545.951
65% Waardetabellen	€ 172.465.232,50	€ 66.620.252,19	€ 119.286.071
75% KWIN			
75% Waardetabellen			€ 135.332.986
100% KWIN	€ 252.524.250,00	€ 89.685.818,75	€ 170.710.155
100% Waardetabellen	€ 257.264.370,00	€ 94.425.938,75	€ 175.450.275

Maatregelen voor de pelsdierhouderij

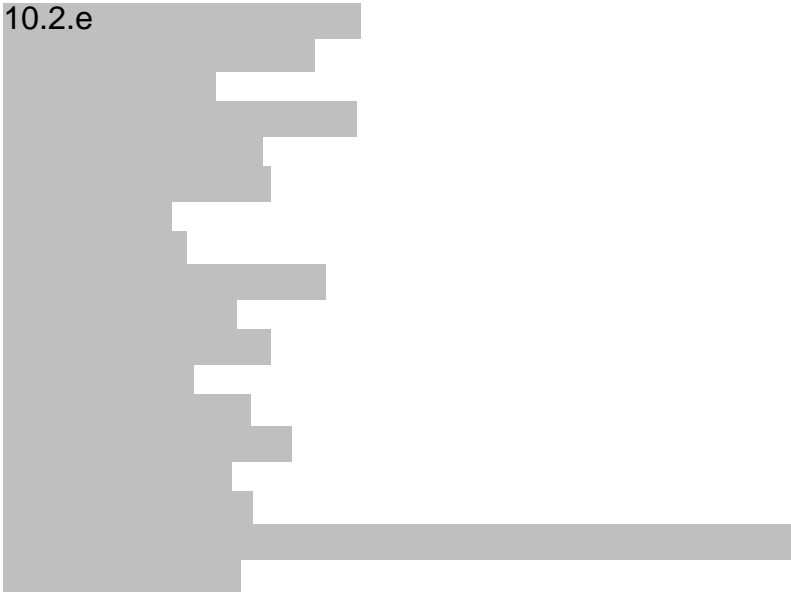
(x 1 mln. euro)

1	Flankerend beleid (bij wettelijk verbod)		
	- sloop- en ombouwregeling	32	
	- sociaal-economisch plan	4	
	- pensioenvoorziening	PM	
2	Stoppersregeling (excl. uitvoeringskosten)	100	
	(vergoeding voor fokdieren, stallen en stalinrichting)		
	30% subsidie		80
	50% subsidie		124
	(zie voorbeeldberekeningen DAD van 31-07-2020, optie 1)		
3	Ruimingsvergoeding aan houders	31	
4	Operationele ruimingskosten	6	
5	Onderzoekskosten	2	
6	Bewakingskosten	1	
	Totaal:		40
	(bij max. 37 besmette locaties; excl. bijdrage VWS aan onderzoeks- en bewakingskosten)		
7	Preventief ruimen (indien hiertoe besloten)	106	
	(max. scenario, alle operationele locaties)		
8	Vergoeding fokverbod (indien ingesteld)	PM +	
	Totaal:	282 + PM	
	Minus:		
1	Bijdrage sector aan early warning na 20 aug.	0,3	
2	Dekking vrij besteedbaar budget DGF	2	
		<hr/>	
		2,3 + PM	
	Totaal:	279,7 + PM	

VERSLAG GBT

PROCES

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	17 augustus 2020, 16.00 uur, ministerie van VWS/via Webex
Volgend overleg	24 augustus 2020, 11.00 uur, ministerie van VWS/via Webex
Aanwezigen	10.2.e

BEELD

- 33 besmettingen bij nertsbedrijven, er zijn op dit moment nog drie klinische verdenkingen . Er is geen goed inzicht waarom de besmetting blijven doorlopen.
- Er zijn vier bedrijven die positief waren in de early warning en negatief in de ambtelijke monsternamen. Deze bedrijven worden deze week opnieuw bezocht. Er zullen kadavers en serologiemonsters worden getest; als de monsters negatief zijn dan blijven ze in een zwaarder monitoringsregime zitten de komende weken. De bedrijven zijn geblokkeerd en alle maatregelen zijn uiteraard ook op deze bedrijven van kracht.
- Update traceringsonderzoek: Op dit moment is er nog steeds sprake van vijf besmettingsclusters. De tracering van de NVWA heeft tot nu toe geen introductieroutes of besmettingsbronnen opgeleverd, het in kaart brengen van de menselijke contacten is moeilijk. De missende schakel is inzicht in de

contacten van de medewerkers op de bedrijven, alle maatregelen die genomen zijn zouden feitelijk voldoende moeten zijn om nieuwe besmettingen te voorkomen.

- Gegevens over bezoekers van bedrijven worden niet gedeeld met de NVWA of de FD, dus veel mensen die op bedrijven zijn geweest blijven buiten beeld. Van de mensen die in beeld waren, was een aantal arbeidsmigrant en die zijn vaak al weer vertrokken, Daarnaast komen de gegevens over de testresultaten via de GGD geanonimiseerd binnen maar dat biedt niet voldoende aanknopingspunten voor tracering. Met Erasmus MC wordt gekeken hoe de testresultaten en het virusmateriaal van de testen beschikbaar kunnen komen voor sequentie-analyse waarbij ook de privacy gewaarborgd blijft.
- Ondanks toezegging in het BAO-Z lukt het de sector niet om meer gegevens te leveren over de menselijke contacten, daarnaast is het correct gebruik van PBM's ook moeizaam tijdens het warme weer
- Communicatie: elke nieuwe besmetting leidt tot een stroom van persvragen m.b.t duidelijkheid preventief ruimen, OMT-Z advies, etc. De druk van de media wordt hoger bij elke nieuwe besmetting.

OORDEELSVORMING EN BESLUIT

OORDEEL	BESLUIT
<p>OMT-Z advies vragen</p> <ul style="list-style-type: none"> • OMT-Z heeft aangegeven dat als de situatie niet verandert dan overwegen om preventief te gaan ruimen. • Afgesproken om half augustus OMT-Z opnieuw advies te vragen als er nog steeds nieuwe besmettingen bij komen, gekoppeld aan een eventuele verandering in de humane epidemie • Deze situaties geeft aanleiding om advies te vragen, er ligt een goed uitgangspunt om de vragen te stellen. • Vanuit dierziekte-perspectief is er geen reden om uit te gaan van preventief ruimen. Vandaar dat de vragen toegespitst zijn op wat betekent dit voor het volksgezondheidsperspectief. • Een goede onderbouwing van het OMT-Z is nodig om bedrijven verdacht te verklaren en preventief te kunnen ruimen. • Het zal moeilijk zijn om maatregelen (preventief ruimen) ten noorden van de Maas toe te passen. • Er is gesproken of er onderscheid gemaakt kan worden tussen landelijk en regionaal ruimen? De vraag over regionale maatregelen zit al impliciet in de vraagstellingen. Dit zal aangescherpt worden in een extra vraag . 	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een nieuw OMT-Z advies gevraagd. • Vraag m.b.t. regionale aanpak zal toegevoegd worden. • VWS zal de adviesaanvraag aan het OMT-Z vandaag of morgenochtend versturen. • Verzoek aan OMT-Z te kijken of ze deze week bijeen kunnen komen.

<ul style="list-style-type: none"> • OMT-Z zou volgende week woensdag/donderdag bijeen komen. Er wordt gekeken of het eerder kan. 	
<p>Nota preventief ruimen (mondelinge toelichting)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korte nota voor MLNV met vooral aandacht voor juridische onderbouwing. • Een goede onderbouwing van het OMT-Z advies is nodig om verregaande maatregelen te kunnen nemen. • 11.1 • Voor het preventief ruimen als dit noodzakelijk is in verband met de diergezondheid geeft de GWWD voldoende basis. • Voor het preventief ruimen als dit noodzakelijk is in verband met de volksgezondheid biedt de GWWD ook voldoende basis. • Op verzoek van MLNV is gekeken of er uitbreiding van juridische maatregelen mogelijk en nodig is. Hier is geen grond voor en het heeft op dit moment geen toegevoegde waarde om in het kader van beschermen van dier- en volksgezondheid het juridische instrumentarium uit te breiden. 	<ul style="list-style-type: none"> • De nota wordt ter kennisgeving aangenomen. • De nota komt ter bespreking in het volgende overleg.
<p>Notitie Stoppersregeling (mondelinge toelichting)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stoppersregeling is onderdeel van de augustusbrief. Op korte termijn wordt toegewerkt naar besluitvorming over budget. Vanmiddag ambtelijke overleg met FIN . • Morgen tweede overleg met EC over de contouren van de regeling m.n. staatssteun. • Er wordt een expliciete link gelegd met de sloop- en ombouwregeling. • 11.1 • Nog niet bekend wanneer de bekendmaking wordt voorzien. Wellicht kan dit mee in de communicatie met het OMT-Z advies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zal gekeken worden over de bekendmaking mee kan in de communicatie over het OMT-advies.

Kamerbrief <ul style="list-style-type: none"> Voorstel om nu geen kamerbrief te doen maar eerst het OMT-Z advies af te wachten. 	<ul style="list-style-type: none"> Kamerbrief is nu niet aan de orde. Kamerbrief wordt opgesteld na OMT-Z en BAO-Z advies
Communicatie <ul style="list-style-type: none"> Geen specifieke aandacht voorzien op het gebied van communicatie Burgemeester van Gemert-Bakel zal geïnformeerd worden over de laatste stand van zaken door LNV Het Veiligheidsberaad zal via de MJenV geïnformeerd worden 	<ul style="list-style-type: none"> Burgemeester van Gemert-Bakel zal geïnformeerd worden over de laatste stand van zaken door LNV Het Veiligheidsberaad zal via de MJenV geïnformeerd worden.

AFSPRAKEN VERVOLG

- Het volgende overleg wordt gepland zodra er een OMT-Z advies ligt.

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
 Directie Dierlijke Agroketens en
 Dierenwelzijn
Auteur
 10.2.e
 T 070 353 2630
 10.2.e
 10.2.e @min.v.nl
Datum

22 augustus 2020

Kenmerk

DGA-DAD / 20220674

Kopie aan**Bijlage(n)**

nota

Opties aanscherping beleid SARS-CoV-2 bij nertsen

Parafenroute**DAD / directeur**

L. Hendrix

DAD / MT

10.2.e

CVO

10.2.e

WJZ / MT

10.2.e

NVWA / CVI

10.2.e

BPZ-paarf

10.2.e

Aanleiding

Op 24 augustus 2020 heeft het outbreak management team zoönosen (OMT-Z) een nieuw advies uitgebracht over de risico's van besmettingen van nertsenbedrijven met SARS-CoV-2 voor de volksgezondheid. In het BAO-Z van 24 augustus is ook over het advies gesproken. In deze nota wordt het OMT-Z en BAO-Z advies besproken en wordt aan u een aantal handelingsopties gegeven, waaronder het instellen van een fokverbod. Tot slot wordt het instellen van een heffing voor het DGF voor nertsenhouders besproken.

Advies

U wordt geadviseerd het OMT-Z advies over te nemen en daarbij nertsenhouders te verplichten hun bedrijven per 1 januari 2021 te stoppen.

Kernpunten

- Het OMT-Z advies luidt:
  - 1. besmette nertsenbedrijven te ruimen;
  - 2. in te zetten op een versterkte screening van bedrijven in combinatie met beter management personeel (zie onderstaand);
  - 3. Het stoppen van alle bedrijven na de pelsperiode aan het eind van dit jaar, via een verplichte stoppersregeling voor de nertsenhouderij.
- In het BAO-Z hebben zowel vertegenwoordigers van de nertsensector als bestuurlijke partners in de regio aangegeven zich te kunnen vinden in het

Ontvangen BPZ

OMT-Z advies; zij adviseren snel duidelijkheid te geven over de stoppersregeling.

- Het beleidsadvies is om nertsenhouders te verplichten hun bedrijven per 1 januari 2021 te stoppen.
- Als terugvaloptie is het advies een vrijwillige stoppersregeling te publiceren in combinatie met het aankondigen van een fokverbod tot zomer 2021.
- De handhaving van de bestaande maatregelen wordt geïntensiveerd. In geval van niet-naleving wordt sneller over gegaan tot sanctioneren.
- Voorstel is om het bestaande pakket aan maatregelen uit te breiden met een uitbreiding van het testregime voor medewerkers, een verbod op het werken op meerdere locaties en het intensiveren van de monitoring.
- Het instellen van een heffing voor het diergezondheidsfonds (DGF) voor nertsenhouders wordt nader toegelicht.

Toelichting

1. OMT-Z en BAO-Z advies

- Het belangrijkste en ingrijpendste advies van het OMT-Z luidt om de nertsenhouderij te stoppen na het pelzen van de dieren dit jaar. Het OMT-Z adviseert een verplichte stoppersregeling: het is onwenselijk dat er na het pelzen in november nog nertsen in Nederland worden gehouden. De argumentatie is dat de humane Covid-19 situatie ongewis is en dat te allen tijde moet worden voorkomen dat er een reservoir ontstaat dat mogelijk volgend voorjaar wel een risico voor de volksgezondheid vormt.
- Een verplichte stoppersregeling leidt er met zekerheid toe dat er na 1 januari geen nertsen meer worden gehouden. **11.1** Een terugvaloptie is een vrijwillige regeling in combinatie met een fokverbod. Dat heeft haken en ogen. Het onderwerp DGF wordt in de nota behandeld om meer inzicht te bieden in wat de kosten voor een nertsenhouder zijn als hij doorgaat en niet deelneemt aan de vrijwillige stoppersregeling.

2. Verplichte stoppersregeling

- Deze maatregel houdt in dat per 1 januari 2021 het verboden is om (bedrijfsmatig) nertsen te houden. Dit sluit aan bij het OMT-Z advies van 24 augustus. Ondanks het vooralsnog beperkte risico voor de volksgezondheid, blijft het volgens het OMT-Z *"gewenst om verspreiding van het virus binnen de nertsenhouderij te stoppen, ook omdat er veel onzekerheid blijft over de transmissieroute en het onwenselijk is dat het virus blijft circuleren onder nertsenbedrijven (reservoirvorming), waarbij op langere termijn het risico bestaat dat er secundaire transmissie via medewerkers naar de algemene populatie kan optreden"*.
- Het OMT-Z bekrachtigt haar eerder advies dat als de infectiedruk in de bevolking op termijn verder afneemt en mens-op-mens-transmissie relatief minder vaak optreedt, het belang van het voorkomen van nerts-op-mens-besmetting toeneemt. Nertsen vormen nu een reservoir voor het virus en kunnen dus een aanhoudende bron vormen voor besmetting van mensen en vanuit bedrijven herintroductie van het virus in de bevolking geven. Aangezien

de preventiemaatregelen om verspreiding naar nertsenbedrijven te couperen niet het gewenste resultaat opleveren is het OMT-Z is van mening dat het eerder gegeven advies gehandhaafd blijft, nl. dat de nertsenhoudery in Nederland dan zou moeten worden beëindigd.

- Er zijn twee opties om dit juridisch vorm te geven.
- De **eerste optie** is wijziging van de Wet verbod pelsdierhoudery , waarbij de overgangstermijn wordt ingekort van 31 december 2023 naar 1 januari 2021. Deze route betekent dat met spoed een wetsvoorstel moet worden opgesteld en in procedure moet worden gebracht. Het tijdpad om het wetsvoorstel te realiseren is zeer krap. De wijziging van de motivering tot aanpassing van de Wet verbod pelsdierhoudery in dit verband steunt enerzijds op bescherming van de dier- en volksgezondheid en anderzijds op het voorkomen maatschappelijke onrust en het ethische aspect bij het houden van nertsen.
- De **tweede optie** is een ministeriële regeling op grond van de Gwvd. Op grond van de Gwvd heeft u de bevoegdheid om bij ministeriële regeling ter voorkoming van besmettelijke dierziekte en in het belang van de volksgezondheid de aanwezigheid van dieren te verbieden. Dit is een maatregel die in het kader van de bestrijding van een crisis wordt genomen en dat de rechtvaardiging van de maatregel beoordeeld moet worden in het licht van de actuele omstandigheden. Dit betekent dat als er een vaccin gevonden wordt (dan wel dat er anderszins wijzigingen zijn die maken dat de onderbouwing van de maatregel niet meer houdbaar is) en er geen risico meer is op infectie met SARS-CoV-2 bij nertsen dan wel mensen, de maatregel ingetrokken moet worden.
- Er is een aantal nadelen bij de tweede optie. Ten eerste is dit geen definitieve stoppersregeling, maar een tijdelijke maatregel die slechts kan worden ingesteld wanneer deze leidt tot voorkóming van de verspreiding van een besmettelijke dierziekte, en voor zolang dat nodig is ter bescherming van de diergezondheid of volksgezondheid. Immers zodra de dier- of volksgezondheidsredenen er niet meer zijn, vervalt de onderbouwing van het verbod. Het van kracht laten van de maatregel zou niet noodzakelijk en disproportioneel zijn. Ten tweede sluit dit verbod niet aan bij wat het OMT-Z-advies vraagt nl.: 'een verplichte stopregeling voor de nertsenhoudery in Nederland na de pelsperiode in november van dit jaar'.
- Beide opties beogen hetzelfde effect, namelijk het niet meer mogen houden van nertsen. Dit is een ingrijpende maatregel, waar financiële compensatie tegenover zal moeten staan. Bezien zal dan moeten worden welk deel van de geleden schade nog als ondernemersrisico kan worden gezien en wat schadeplichtig is. De ervaring leert dat dit een complex vraagstuk is.
- De financiële gevolgen van een verplichte stoppersregeling voor de overheid groter dan bij een vrijwillige stoppersregeling. Het financiële verschil tussen een vrijwillige en verplichte stoppersregeling wordt momenteel zsm in kaart gebracht. Bij de vrijwillige stoppersregeling kan alleen worden vergoed voor het waardeverlies van de activa, daarvoor komt een met IRF overeengekomen budget beschikbaar van €100 miljoen excl. uitvoeringskosten. **11.1**

11.1

11.1

- Ook zal de maatregel, vanwege de beperkingen aan het vrij verkeer van vestiging en van goederen binnen de Europese Unie, als technisch voorschrift eerst moeten worden genotificeerd bij de Europese Commissie, hetgeen een standstill van drie maanden met zich brengt. Deze lange termijn laat zich lastig rijmen met een onderbouwing op gebied van volksgezondheid. In geval van duidelijk gezondheidsprobleem is de systematiek van de Gwwd meer aangewezen.

- 11.1

3. Vrijwillige stoppersregeling in combinatie met een (tijdelijk) fokverbod

- Aan een vrijwillige stoppersregeling wordt reeds gewerkt.
- Het alvast aankondigen van een fokverbod kan de deelname aan de vrijwillige stoppersregeling versterken. Het perspectief om nog winst te maken met de nertsenhouderij neemt hierdoor immers af.
- De grondslag voor een fokverbod is artikel 17, eerste lid, onder d, van de Gwwd waardoor bij ministeriele regeling het een nertsenhouder wordt verboden om een nerts te laten insemineren of bevruchten.
- Dit artikel geeft een bevoegdheid om een fokverbod in te stellen met het oog op de voorkóming van de verspreiding van een besmettelijke dierziekte, maar alleen zolang dat nodig is voor de diergezondheid of volksgezondheid. Wanneer er geen sprake meer is van een verspreidingsgevaar, moet dat verbod worden ingetrokken. Er is in dat geval sprake van een rechtmatige uitoefening van een bevoegdheid en de gevolgschade is voor de nertsenhouder zelf. Dierziektes, en de gevolgen daarvan, behoren immers tot het bedrijfsrisico.
- Een fokverbod voor een nertsenbedrijf is een zware maatregel. Door het fokverbod worden aan de nertsenhouder immers zijn jaarinkomsten onthouden.
- Het OMT-Z geeft aan dat besmette nertsenbedrijven een risico zijn voor de volksgezondheid: met name in verband met het risico tot reservoirvorming, maar ook voor de medewerkers en in zeer geringe mate voor de omgeving. Door een fokverbod in 2021 zullen volgend jaar minder nertsen in Nederland aanwezig zijn en nemen deze risico's af.
- Het daadwerkelijke fokverbod ligt echter alleen voor de hand op het moment dat die handelingen ook daadwerkelijk (gaan) plaatsvinden. De dekking van

nertsen vindt pas volgend voorjaar plaats. Een fokverbod zou dus pas volgend voorjaar bijdragen aan het beschermen van de volks- en diergezondheid.

- Een fokverbod is bovendien per definitie een tijdelijke maatregel, die slechts kan worden ingesteld wanneer deze leidt tot voorkóming van de verspreiding van een besmettelijke dierziekte, zolang dat nodig is voor de diergezondheid of volksgezondheid. 11.1 [redacted]
- Een fokverbod kan niet voorkomen dat er helemaal geen nertsen meer worden gehouden. Een fokverbod betekent namelijk niet dat nertsenhouders geen nertsen zouden mogen houden. 11.1 [redacted]
[redacted]. Voor geruimde bedrijven is dit risico wellicht wat groter, omdat zij immers geen variabele kosten hebben. Echter zo lang er een motivering bestaat voor een fokverbod, is er ook een reden om het vervoersverbod voor nertsen in stand te houden. Zo lang dit het geval is, kunnen (geruimde) bedrijven geen nieuwe nertsen aanvoeren.
- 11.1 [redacted]
- Deze optie maakt ook de goedkeuring van de EC voor de vrijwillige stoppersregeling naar verwachting lastig. Je mag geen steun verlenen als sluiting onvermijdelijk is.
- Bedrijven zouden naar de rechter kunnen stappen om de onderbouwing van het fokverbod aan te vechten. Het is lastig in te schatten of deze gang naar de rechter kans van slagen heeft. 11.1 [redacted]
[redacted]

4. Aanvullende maatregelen

Op basis van het OMT-Z advies is het voornemen bestaande maatregelen aan te scherpen en een aantal andere toevoegen. Het OMT-Z adviseert de volgende preferentiestrategie om het risico op reservoirvorming in de nertsenhouders te voorkómen, en daarmee aanhoudende introductie naar de humane populatie te voorkómen, door:

- Versterkte screening van bedrijven
- Beter management van personeel (koppeling medewerkers aan bedrijven, registratie persoonsgegevens en testen na blootstelling en bij klachten)

- Continuering van het ruimen van besmette bedrijven
  - Stoppen van alle bedrijven na het pelzen aan het einde van dit jaar.
- Hieronder staat een aantal opties die nog verder moeten worden uitgewerkt.

a. Versterkte screening

- De early warning handhaven en er op toezien dat van elk bedrijf elke week vijf kadavers worden ingestuurd. De maatregel is reeds genomen in de Regeling maatregelen Sars-CoV-2 bij nertsen.
- Eventueel extra of andere type monsters (bijvoorbeeld stofdoekjes in stallen en/of mestmonsters) te nemen. Dit wordt op korte termijn uitgewerkt. Dit verhoogt de kans op detectie van circulerend virus.

b. Koppeling medewerkers aan bedrijven/locatie

- Op grond van de Gwwd is het mogelijk om het personeel van een nertsenhoudersrij te verplichten om uitsluitend op één locatie hun werkzaamheden met nertsen verrichten en dus niet, zoals tot nu het geval is, dat ze na een rustperiode van 24 uur naar een andere locatie mogen.
- Het doel van deze maatregel is om besmettingen tussen locaties door besmette medewerkers van tegen te gaan. Het huidige regime, dat is vastgelegd in een protocol van de sector, waarin medewerkers 24 wachttijd in acht nemen alvorens naar een andere locatie te gaan lijkt onvoldoende effect te hebben.

c. Bezoekersregister

- Er geldt een plicht om bij te houden wie op een bedrijf komt.
- De NVWA zal nog meer controleren of de wijze van registratie goed is. Personen die zich niet registreren en die bij inspectie toch op het bedrijf blijken te zijn kunnen worden aangesproken (zie bij item 5 Toezicht).
- Ook kan de NVWA in het geval van een geconstateerde niet-naleving in dit verband een last onder dwangsom opleggen.

d. Verplichting testen medewerkers van besmette nertsenhoudersrij; verplichting quarantaine

- Op grond van de Gwwd is het mogelijk om de verplichting op te leggen dat alleen bezoekers vrij van Sars-Cov-2 het bedrijf mogen betreden. Dit betekent dat indien bezoekers een nertsenhoudersrij willen betreden, zij zich moeten laten testen op SARS-CoV-2. Dit is niet strijdig met het beginsel dat je mensen niet mag verplichten lichamelijk onderzoek te ondergaan, omdat bezoekers aan nertsenstallen ook de keuze hebben deze niet te bezoeken.
- De nertsenhoudersrij moet zich ervan vergewissen dat bezoekers/werknemers indien zij een nertsenhoudersrij willen betreden, zich hebben laten testen op SARS-CoV-2. Niet eenmalig, maar regelmatig en er hoort bij dat werknemers in geval van een positieve test eerst in quarantaine moeten voor ze weer op het bedrijf mogen komen en dat zo'n medewerker niet ineens naar een ander bedrijf mag van dezelfde eigenaar.
- Het doel van deze maatregel is om te voorkomen dat mensen nertsen besmetten en nertsen daardoor weer op hun beurt mensen kunnen besmetten.

- Op basis van de WPG is het mogelijk om bij een vermoeden van of bij een bevestigde besmetting iemand te verplichten in thuisquarantaine te gaan. Dit kan echter alleen op basis van een individuele beschikking en alleen als iemand niet vrijwillig in quarantaine gaat en dus een ernstig gevaar is voor de volksgezondheid.
- Eind deze week of begin volgende week komt er een Kamerbrief over verplichte quarantaine.

5. Toezicht en handhaving bestaande maatregelen

- In de Regeling maatregelen SARS-CoV-2 bij nertsen zijn verschillende maatregelen opgelegd aan nertsenhouders om de kans op besmetting zo klein mogelijk te maken (transportverbod nertsen, mest; dragen van maskers en gezichtsschermen, hygiënemaatregelen, testregime, monitoring).
- Desondanks verspreidt het virus zich nog. Het OMT-Z had op 17 juli jl. aangegeven dat dit mogelijk te wijten is aan het in de praktijk niet goed uitvoerbaar zijn van de maatregelen om besmetting te voorkomen.
- Bij traceringsonderzoek is een aantal onvolkomenheden vastgesteld bij de uitvoering van de maatregelen, wat het onderzoek naar besmettingsroutes bemoeilijkt.

a. Huidige handhaving

- De NVWA controleert regelmatig of de maatregelen worden nageleefd. De inzet hierop is dagelijks, waar mogelijk voor efficiëntie gecombineerd met de hittecontroles. Hulpmiddel hierbij is een app.
- De NVWA heeft de nertsenbedrijven gecontroleerd op het bezoekersregister, het transportverbod van nertsen en mest en het toepassen van hygiënemaatregelen. Daarvoor komt de NVWA niet op bedrijfsvuile gedeeltes. Er zijn 115 bedrijven gecontroleerd. Er is één PV opgemaakt vanwege transport van mest. Tot nu toe is met mesttransport nergens fraude bewezen. Bij fysieke controles van wat over de weg rijdt zijn geen overtredingen vastgesteld tot nu toe.
- De inzet in uren hiervoor is momenteel 4-6 mensen per dag. Zij controleren tegelijk op hitte, offerfeest of andere relevante zaken. Het aantal uren inzet is ca. 100 uur per week.
- We hebben op dit moment geen aanwijzingen voor opzettelijke besmetting, de IOD van NVWA zal de komende tijd daar extra aandacht aan besteden/onderzoek naar doen. Opzettelijke besmetting is een reden om te korten op de tegemoetkoming in schade, echter rondkrijgen van de bewijsvoering is niet eenvoudig.

b. Intensivering handhaving

- De NVWA kan meer inzetten op handhaving en toezicht. Dat betekent wel dat ergens anders fte's worden ingeleverd.
- Toezien op het bijhouden van een register van bezoekers die om noodzakelijke redenen het bedrijf moet betreden is mogelijk. Dit geldt ook voor het toezien op een voorgenomen een op een relatie medewerker-locatie. De NVWA kan controleren of de wijze van registreren goed verloopt. Het is niet mogelijk om dit waterdicht te krijgen: als mensen de stal betreden en zich niet registreren, kan dit alleen worden vastgesteld op het moment dat de NVWA aanwezig is, wat uiteraard niet permanent het geval is.

- Toezien op het handelen volgens het hygiëneprotocol opgesteld door de NFE gebeurt, maar niet-naleven is ook hier alleen op heterdaad vast te stellen.
- Toezicht op dat medewerkers met Covid-19 lijkende klachten niet in de stal komen, toezicht op het gebruik PBM's door medewerkers en toezicht op het bezoekersverbod is moeilijk, omdat dit heterdaad vereist.

c. Consequenties niet-naleving

- Een niet-naleving van de maatregelen in de Regeling maatregelen SARS-CoV-2 bij nertsen kan worden gehandhaafd met een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang. Het opleggen van een bestuurlijke boete behoort niet tot de mogelijkheden, omdat de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (hierna: Gwvd) het opleggen van een bestuurlijke boete uitsluit indien de overtreding onder andere betrekking heeft op nertsen.

- 11.1
- Op basis van de traceringsgegevens van NVWA, Faculteit Diergeneeskunde (FD) en GGD is nog geen duidelijke besmettingsroute vastgesteld voor de bedrijven. 11.1

. Het is om die reden niet met zekerheid te zeggen dat een besmetting het gevolg is van een gebrek in de naleving van de verplichte maatregelen. Het opleggen van een sanctie bij een geconstateerde besmetting is daarom risicovol, omdat de causaliteit heel moeilijk bewezen kan worden.

- Tot slot bevat de Gwvd de mogelijkheid om de tegemoetkoming in verband met het ruimen van nertsen te korten in geval van verwijtbaar handelen bij het optreden van een besmettelijke dierziekte.
- Op basis van deze bepaling kan in individuele gevallen, in evidente situaties van verwijtbaar gedrag en waar in het bijzonder een causaal verband bestaat met het veroorzaken van een besmettelijke dierziekte, de uitbetaling van de tegemoetkoming gekort worden aan de hand van percentages in het Besluit verlaging tegemoetkoming aangewezen dierziekten. Het bewijzen van de verwijtbaarheid zal hier lastig zijn, omdat niet met zekerheid te zeggen is wat de reden van de besmetting i.c. is. In het kader van de MKZ-crisis zijn kortingen toegepast. Toenmalig minister Brinkhorst heeft onder druk van de Tweede Kamer de toepassing van een aantal kortingen moeten terugdraaien.

6. Diergezondheidsfonds

- Uit het diergezondheidsfonds DGF kunnen kosten worden betaald voor de bewaking (screening en early warning), verdenking (confirmatieonderzoek) en bestrijding (doden van dieren, destructie, voorzieningen) van aangewezen dierziekten.
- In de kamerbrief kunt u opnemen dat u het voornemen heeft om nertsenhouders die niet hebben meegedaan aan de vrijwillige stoppersregeling vanaf 1 januari een DGF-heffing op te leggen. Dit is in lijn met andere sectoren. In de brief geeft u aan uit welke onderdelen de heffing zal bestaan (monitoringskosten en bestrijdingskosten). De concrete bedragen kunt u hierbij nog niet noemen. Wel kunt u aangeven wat de monitoringskosten per bedrijf nu zijn (circa 8000 euro per jaar, waarvan de houder dan 50% betaalt). Deze kosten kunnen variëren naar gelang de veterinaire situatie.

- Voor het opleggen van een DGF heffing is een AMvB nodig waarmee dit gebeurt. Deze AMvB moet na vaststelling, dus achteraf, met een wet worden goedgekeurd door de Tweede Kamer.
- In het DGF worden de kosten voor bewaking en voorzieningen 50/50 verdeeld tussen overheid en bedrijfsleven (in dit geval nertsenhouder). De kosten voor verdenking en bestrijding liggen voor 100% (tot het te bepalen plafondbedrag) bij de nertsenhouderij.
- De monitoringskosten per bedrijf zijn bij de huidige EW en 3 keer per jaar serologische screening circa 8000 euro per bedrijf, dit betekent 4000 euro per jaar per bedrijf. De kosten voor tegemoetkoming in de schade worden geschat op ongeveer € 1 mln per bedrijf.
- 11.1 [REDACTED]

Ruiming en stoppersregeling nertsenfokkerijen

Aanleiding

- Politiek is afgesproken dat er wordt gezien of en zo ja hoe een stoppersregeling nertsenfokkerijen vorm kan krijgen t.b.v. augustusbesluitvorming. Ambtelijk FIN en LNV hebben hier afspraken over gemaakt. Uitgangspunten hierbij zijn:
  - Dat een stoppersregeling, gezien de aanhoudende COVID-19 besmettingen, wenselijk is;
  - Dat een stoppersregeling een 'fatsoenlijk' bedrag moet behelzen, zodat een groot deel van de sector, bij voorkeur alle nertsenhouders, aanspraak zal maken op de regeling, maar dat tegelijkertijd niet wordt overgecompenseerd.
- 11.1

Beslispunten

1) Stemt u (minFIN, minLNV) in met onderstaand voorstel voor de stoppersregeling?

Stoppersregeling	Max. bedrag	Generaal	Specifiek
Standpunt FIN en LNV	11.1		

Stemt u (minFIN, minLNV) in met onderstaand voorstel voor ruiming?

Ruiming	Max bedrag.	Generaal	Specifiek
Standpunt LNV en FIN	11.1		

1. Stoppersregeling

Gemeenschappelijk voorstel LNV-FIN

- Door het nog steeds toenemende aantal COVID-19 besmettingen op nertsenhouders stelt het kabinet een stoppersregeling voor uit volksgezondheidsoverwegingen en om meer ruiming te voorkomen. Met de stoppersregeling voldoet het kabinet aan de motie Geurts/Bromet voor een fatsoenlijke stoppersregeling.
- Hiervoor wordt een maximumbudget 11.1
In afwachting van EU-staatssteun goedkeuring 11.1

Kasritme	2020	2021	2022	2023
Bijdrage LNV (onderuitputting 2020)	11.1			
Generale middelen				
Totaal				

- Eisen bij de vormgeving van de regeling zijn, naast het hierboven maximum genoemde budget, dat deelnemende nertsenhouders definitief stoppen met hun activiteiten op de betreffende locaties. 11.1

- Er wordt een koppeling gelegd met de bestaande en aangepaste sloop- en ombouwregeling. Pelsdierhouders zijn verplicht om bij deelname aan de stoppersregeling ook de pelsdierhouderijlocatie te slopen of om te bouwen.

Toelichting

Daarnaast gelden de volgende afspraken tussen FIN en LNV:

- Bij bepaling van de waarde van de stal wordt bij voorkeur gekeken naar de werkelijke waarde van de stal. De EU-staatssteuntoets leidt er mogelijk toe dat de waarde van de stallen op andere wijze moet worden bepaald. Binnen het vastgestelde maximumbedrag kunnen er

wijzigingen plaatsvinden, bijvoorbeeld in de hoogte van het subsidiepercentage of afschrijvingspercentage.

- Er wordt daarnaast een vergoeding voor de fokdieren gegeven op basis van de waardetabel 2020 vastgesteld door Wageningen University (WUR) op de niet-geruimde bedrijven: fokdieren worden immers boekhoudkundig bestempeld als activa en dienen daarom gecompenseerd te worden. Dit bedrag komt te vervallen wanneer er op het bedrijf is geruimd of wordt besloten tot preventieve ruiming.
- 11.1 [redacted]
- Bij de deelnemende bedrijven wordt stikstofruimte (deels) ingenomen, wat 3 jaar incidenteel ca. 2 mol/ha/jr oplevert die ingezet kan worden t.b.v. de bouw. Analooq aan de methodiek bij de sanering varkenshouderijen kunnen bedrijven die willen omschakelen naar een ander type bedrijf (i.e., geen nertsenhoudery) maximaal 15% aan stikstofruimte behouden om deelname aan de regeling te bevorderen.
- Wanneer eind augustus wordt overgegaan tot preventieve ruiming van (een deel van) de sector naar aanleiding van het aangevraagde OMT-Z advies vindt geen vergoeding van fokdieren plaats in de stoppersregeling. Er is in de huidige berekeningen uitgegaan van een vergoeding van 11.1 [redacted] Dit bedrag zal in mindering worden gebracht op de generale bijdrage, wanneer aanvullende ruimingskosten volledig uit de coronamiddelen worden gedekt. 11.1 [redacted] De cijfers worden bijgesteld wanneer slechts een deel van de sector wordt geruimd, op basis van het aantal preventief geruimde fokdieren.
- FIN en LNV blijven in gesprek over de nadere vormgeving van de stoppersregeling, die zal plaatsvinden langs de in deze notitie gestelde lijnen.

Bepaling waarde	Subsidiepercentage	Vergoeding per bedrijf van 5000 dieren	Maximum totaalbedrag geruimde en niet geruimde bedrijven + 10% uitvoeringskosten
<ul style="list-style-type: none"> o Werkelijke waarde stal (gem. afschrijving 50%*) o Incl. fokdieren (waardetabel 2020) op niet geruimde bedrijven 	37% - 50%*	11.1 [redacted]	11.1 [redacted]

* Al naar gelang bijstelling van subsidie- en afschrijvingspercentages zal dit nader worden bepaald.

** Bij preventieve ruiming vindt geen vergoeding van fokdieren plaats in de stoppersregeling, dat leidt naar rato tot neerwaartse bijstelling van de bedragen.

2. Ruiming

Gemeenschappelijk voorstel LNV-FIN

- Er wordt 40 mln. gereserveerd voor ruiming.
- 11.1 [redacted] 7,5% 11.1 [redacted] aan dekking wordt binnen het diergezondheidsfonds (DGF) gevonden, dat als doel heeft besmettelijke dierziekten zo vroeg mogelijk te ontdekken en verspreiding te voorkomen en ook te betalen voor schade bij ruiming van dieren op besmette bedrijven.
- Als het aantal COVID-19 besmettingen in aanloop naar de stoppersregeling verder oploopt, zal LNV een nieuwe generale claim indienen als het bedrag niet voldoende is. Dan wordt opnieuw gesproken over de dekking.
- Het bedrag voor de ruimingskosten wordt na de augustusbesluitvorming overgeboekt naar LNV, zodat zo snel mogelijk in september de vergoedingen kunnen worden uitgekeerd.

Kasritme	2020
Bijdrage LNV (DGF)	11.1 [redacted]
Generale middelen	[redacted]
Totaal	[redacted]

Toelichting

- Het OMT-Z verwacht dat er op ca. 31-37 bedrijven bestemmingen worden vastgesteld. Op dit moment geldt dit voor 36 bedrijven. Daarom is bij het vaststellen bij het bedrag voor

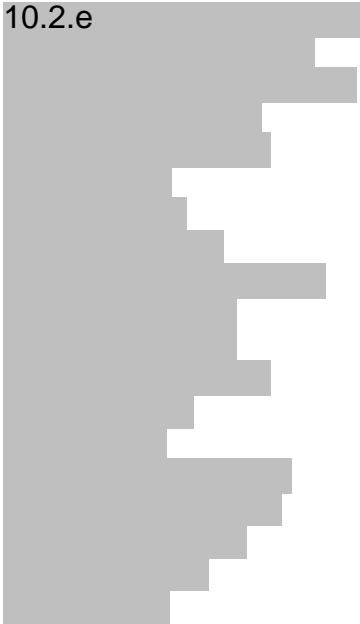
ruiming en rekening gehouden met de raming voor de ruiming van ca. 37 bedrijven voor 11.1

- Hoewel er grotendeels generale dekking beschikbaar is, wordt een deel specifiek gedekt. Dit is passend omdat er een fonds is dat zich richt op besmettelijke dierziekten, wat bovendien een beperkte hoeveelheid vrij beschikbare middelen heeft.

Onderdeel ruiming	Bedrag (in euro mln.)
1. Tegemoetkoming schade	11.1
2. Bestrijding	
3. Onderzoek	
4. Bewaking	
TOTAAL	

VERSLAG GBT

PROCES

Crisis	COVID-19 bij dieren
Datum, tijdstip en locatie	24 augustus 2020, 11.00 uur, ministerie van VWS/via Webex
Volgend overleg	-
Aanwezigen	10.2.e

BEELD

- 39 besmettingen bij nertsenbedrijven, er zijn op dit moment nog twee verdenkingen. Eén uitslag volgt vanmiddag, de andere morgen.
- Er moeten nog twee bedrijven geruimd worden waarvan één vandaag en de andere later deze week.
- De druk in de media wordt opgevoerd, beeld dat er preventief geruimd zou worden als er na medio augustus nog nieuwe besmettingen zijn, is sterk aanwezig.

OORDEELSVORMING EN BESLUIT

OORDEEL	BESLUIT
<p>OMT-Z en BAO- Z advies</p> <ul style="list-style-type: none"> Het OMT-Z advies is een goed uitgangspunt voor vervolg. Er moet nog gekeken worden naar de uitwerking. Terugkoppeling BAO-Z: Lijn van OMT-Z advies werd gesteund. Versterkte screening en zorg van het personeelsbeleid, kom met verplichte stopperregeling na de pelsperiode. Onderscheid gemaakt tussen korte en lange termijn. Gedeeld beeld dat preventief ruimen geen toegevoegde waarde heeft op de korte termijn. Gedeeld beeld dat er een einde moeten komen aan de pelsdierhouderij maar nog niet op welke wijze. Het OMT-Z heeft drie sporen geadviseerd: <ol style="list-style-type: none"> 1. versterkte screening van bedrijven in combinatie met beter management van personeel (koppeling medewerkers aan bedrijven, registratie persoonsgegevens en testen na blootstelling en bij klachten), 2. Continuering van het ruimen van besmette bedrijven 3. Stoppen van alle bedrijven na het pelen aan het einde van dit jaar. Advies 1: Versterkte screening en personeelsbeleid (alle medewerkers op een vast bedrijf laten werken): Het gaat om een groep die economisch afhankelijk is van werk. Er moet nog gekeken hoe uitvoerbaar en hoe handhaafbaar het is. Uitgezocht zal worden of het mogelijk is medewerkers die ingezet zijn op besmette bedrijven verplicht te laten testen of verplichten in quarantaine te gaan voordat ze ergens anders gaan werken. Dit wijkt af van algemeen beleid m.b.t. verplicht testen en kan een precedentwerking hebben voor andere sectoren. Goed om verder te kijken naar andere maatregelen: strikter handhaven, sanctionering op niet naleving, consequenties verbinden aan niet naleving etc. Belangrijk om dit goed te communiceren en te handhaven. Sanctioneren van bedrijven bij besmetting is niet mogelijk op basis van de GWWD, omdat het moeilijk is om een causaal verband aan te tonen. Gekeken zal worden of de parallel getrokken kan worden met de sanctionering in de horeca bij besmettingen. Advies 2: Doorgaan met ruimen van besmette bedrijven wordt overgenomen. Advies 3: Van de drie sporen die geadviseerd worden is het verplichte stoppen de meest ingrijpende. Een verplichte stoppersregeling vraagt om een politieke 	<ul style="list-style-type: none"> Het OMT-Z advies wordt gevolgd: 1: Versterkte screening en 1 op 1 personeelsbeleid. Uitgezocht wordt welk geschikt instrumentarium voor handen is. 2. In lijn met het huidige beleid. 3. Stoppersregeling: Uitwerken verplichte regeling en als alternatief vrijwillige regeling i.c.m. fokverbod).

<p>afweging. Als alternatief zal worden gekeken of de vrijwillige stoppersregeling i.c.m. met aankondiging van een fokverbod (bijv 1 fokseizoen) het aantrekkelijk genoeg maakt om te stoppen. Verwachting is dat het een afschrikwekkende werking zal hebben maar het geeft geen garantie dat het werkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een nota opgesteld voor de bewindspersonen met daarin de juridische en financiële consequenties voor beide opties. • Volgens de planning a.s. vrijdag besluitvorming over de stoppersregeling in het kabinet. Gekeken wordt of het al eerder in de kamerbrief kan worden opgenomen en met welke mate van detail. 	
<p>Kamerbrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eerst de verschillende opties bespreken met de bewindspersonen. • Goed om te blijven benadrukken in de communicatie dat er nog een vervoersverbod van kracht is. • Planning kamerbrief woensdag. 	<ul style="list-style-type: none"> • Planning Kamerbrief woensdag

AFSPRAKEN VERVOLG

-